

(Avizare)

SINTEZA OBIECȚIILOR ȘI PROPUNERILOR
la proiectul Legii cu privire la Curtea Supremă de Justiție

Conținutul articolelor/ punctelor din proiectul prezentat spre avizare și coordonare	Participanții la avizare, consulta re publică	Nr.	Conținutul obiecției/ propunerii/recomandării	Argumentarea autorului proiectului
I. Obiecții și propuneri de ordin general				
Curtea Supremă de Justiție (în continuare - CSJ)	1.	Alegațiile din Analiza de impact în procesul de fundamentare a proiectului de lege precum că va avea loc sporierea, până la finele anului 2024, a încrederii în sistemul judecătoresc a cel puțin 30% din cetățeni pare a fi o utopie, din perspectiva că proiectul de lege în varianta propusă nu poate asigura în deplinătate creșterea încrederii cetățenilor în sistemul judiciar atât timp cât sistemul se află într-o reformă continuă de zece de ani și atât timp cât este discreditat de celelalte puteri în stat.	Se acceptă. Nota informativă a fost modificată.	
	2.	Curtea constată că contrar art. 25 din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017, proiectul nu este însoțit de un studiu de cercetare care ar releva carentele actualei legi referitor la competențele Curții, necesitatea transformării acesteia într-o curte de casație. Numărul mare de comunicări ale CtEDO denotă că actuala procedură de recurs nu și-a epuizat scopul, dar din contra urmează să fie perfecționată în sensul lărgirii competențelor. Analiza de impact efectuată de către autorul proiectului, contrar pct. 9 alin. (1) din Metodologia de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 23 din 18 ianuarie 2019, este bazată pe	Nu se acceptă. La elaborarea proiectului de lege au fost examinate următoarele studii: • constatările Studiului efectuat de CEPEJ „Sisteme judiciare europene – Eficiența și calitatea justiției – Studii CEPEJ Nr. 26”;	

		<p>presupuneri, concluzii diletante, care în esență, denotă necunoașterea specificului activității Curții Supreme de Justiție și a impedimentelor ivite în realizarea sarcinilor sale – generalizarea și uniformizarea practicii judiciare.</p> <p>În lipsa studiului de cercetare, pentru Curtea Supremă de Justiție sunt cel puțin inexplicabile anumite concluzii ale autorului cu privire la activitatea jurisdicțională a Curții, printre care: reducerea numărului judecătorilor de la 33 la 20; jurisprudență neuniformă datorată „numărului mare al judecătorilor în cadrul completelor de judecată”. În opinia Curții, asemenea concluzii sunt lipsite de substrat factologic.</p> <p>Una din sarcinile prioritare ale Curții Supreme de Justiție este asigurarea aplicării corecte și uniforme a legislației de către toate instanțele judecătorești (art. 1 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție nr. 789 din 26 martie 1996). La ora actuală, legea prevede mai multe instrumente care pot fi utilizate la îndeplinirea sarcinii menționate: hotărâri explicative, opinii consultative, avize consultative, deciziile pe marginea recursului în interesul legii.</p> <p>Curtea Supremă de Justiție atrage atenția asupra faptului că principalul organ responsabil de uniformizarea practicii judiciare – Plenul Curții Supreme de Justiție, este nelucrativ începând cu anul 2019 din motivul suspendării concursurilor și nepromovării judecătorilor la CSJ. Astfel, pentru o perioadă de 4 ani activitatea Curții sub acest aspect este blocată.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Studiul Băncii Mondiale „Reforma Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova – Analiza organizării judiciare în Republica Moldova în raport cu jurisdicțiile comparabile”. De asemenea, a fost examinată practica unor state europene precum: Estonia, Finlanda, Marea Britanie, Albania.
3.	<p>La fel, Curtea observă că proiectul expediat spre avizare, în mare parte este similar legii existente (a se vedea atribuțiile Curții înserate în Legea nr. 789 din 26 martie 1996 și art. 3 din proiect), iar nota informativă nu demonstrează/justifică necesitatea adoptării unei noi legi, în detrimentul operării modificărilor la legea existentă.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Referitor la efectuarea modificărilor în Legea 789/1996 versus opțiunea de elaborare a unei noi legi cu privire la CSJ,</p>	

	<p>Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (în continuare - CAPC)</p>	4.	<p>[...] De fapt, cuantificarea corupției într-un sector în baza sondajelor de opinie publică, fără o coroborare a acestora cu statisticile privind criminalitatea, nu este tocmai cel mai potrivit mijloc de analiză a fenomenului. Or, poate exista o discrepanță între corupția percepută (sondaje de opinie publică) și cea reală (statistici privind criminalitatea). Este și cazul Judiciarului în Republica Moldova, judecătorii nefiind în topul persoanelor vizate de dosarele de corupție, dar nici în topul persoanelor în privința căror au fost constatate încălcări de către Autoritatea Națională de Integritate.</p>	<p>specificăm că dat fiind obiectivul de a transforma CSJ în curte de casație, modificările care sunt necesare a fi efectuate în conținutul fiecărui articol al legii actuale ar fi constituit mai mult de 50% din textul acesteia. Drept urmare, s-a optat pentru expunerea în redacție nouă a Legii cu privire la CSJ.</p>
				<p>Se acceptă parțial. Suntem de acord cu faptul că corupția constituie o problemă nu doar pentru sistemul judecătoresc, ci și pentru alte domenii. Cu toate acestea, reieșind din faptul că proiectul are drept scop redresarea unor probleme din sistemul judecătoresc, examinarea statisticilor referitoare la nivelul corupției din alte domenii este</p>

				mai puțin relevantă pentru prezentul proiect.
	<p>Direcția Generală pentru Justiție și Consumatori a Consiliului Europei (în continuare - DG Just)</p>	5.	<p><i>(traducere neoficială din limba engleză)</i></p> <p>Este important să se alinieze pe deplin reforma CSJ la standardele europene. Pe lângă standardele Consiliului Europei, este necesar să se ia în considerare jurisprudența Curții Europene de Justiție (CJUE), având în vedere statutul de candidat al Republicii Moldova. În C-619/18 (a se vedea paragrafele 74-75): CJUE detaliază principiul inamovibilității, care impune că „judecătorii pot rămâne în funcție cu condiția să nu fi împlinit vârsta de pensionare obligatorie sau până la expirarea mandatului, în cazul în care acel mandat este pe o perioadă determinată. Deși nu este absolut, nu pot exista excepții de la acest principiu decât dacă sunt justificate de motive legitime și convingătoare, sub rezerva principiului proporționalității. Astfel, este larg acceptat că judecătorii pot fi revocați dacă sunt considerați inapți în îndeplinirea atribuțiilor lor din cauza incapacității sau a încălcării grave a obligațiilor lor, cu condiția să fie urmate procedurile corespunzătoare.” Orice excepție de la principiul inamovibilității este „acceptabilă numai dacă este justificată de un obiectiv legitim, este proporțională în lumina acestui obiectiv și în măsura în care nu este de natură să ridice îndoieli rezonabile în mintea indivizilor cu privire la impermeabilitatea a instanței în cauză față de factorii externi și neutralitatea acesteia față de interesele în fața acesteia.”</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>Institutul pentru Politici și Reforme Europene (în continuare</p>	6.	<p>[...] Autoritățile trebuie să se asigure că procesul prin care judecătorii vor fi evaluați și după caz, sancționați disciplinar, este unul corect, obiectiv și că acesta corespunde Constituției și bunelor practici internaționale.</p>	<p>Se acceptă.</p>

re IPRE)	-		
<p>În scopul sporirii integrității și profesionalismului judecătorilor Curții Supreme de Justiție, precum și în vederea fortificării rolului Curții Supreme de Justiție,</p> <p>Parlamentul adoptă prezenta lege organică.</p>	CSJ	<p>7.</p> <p>Cu referire la scopul proiectului – „sporirea integrității și profesionalismului judecătorilor Curții Supreme de Justiție”, Curtea reține că atingerea acestuia se realizează prin utilizarea mijloacelor și procedeele prevăzute în Legea privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor nr. 154 din 05 iulie 2012, Legea integrității nr. 82 din 25 mai 2017 și Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Fără a diminua din importanța legilor menționate în aviz, atragem atenția asupra nivelului scăzut de încredere al societății în sistemul judecătoresc, asupra multitudinii blocajelor în activitatea CSM, în activitatea Plenului CSJ, precum și a dubiilor referitor la integritatea judecătorilor.</p> <p>Problemele existente în acest domeniu denotă faptul că metodele existente de „sporire a integrității și profesionalismului judecătorilor Curții Supreme de Justiție” nu sunt eficiente.</p>
<p>Consiliul Superior</p>	8.	<p>Preambulul expune finalitățile urmărite prin adoptarea actului normativ, rațiunea adoptării, motivația social-politică, economică sau de altă natură a actului. Acesta poate însoți actul normativ de o</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Preambulul unui proiect de act</p>

	<p>al Procurorilor (în continuare - CSP)</p>		<p>importanță majoră. El nu are putere juridică și nu face parte din conținutul normativ al actului.</p> <p>Sporirea integrității și profesionalismului judecătorilor CSJ constituie obiect de reglementare al altor legi, iar scopul declarat în proiect nu corelează în totalitate cu finalitățile urmărite înserate în nota informativă a proiectului.</p>	<p>normativ se întocmește într-o manieră generală.</p> <p>În preambul nu pot fi incluse toate subtilitățile ce se descriu în nota informativă.</p>
<p>CAPC</p>	<p>9.</p>	<p>La preambul – este de recomandat excluderea acestuia. În conformitate cu art. 43 din Legea nr. 100/2017, în preambulul actului normativ sunt prevăzute scopul și rațiunea adoptării, aprobării sau emiterii actului normativ, motivația social-politică, economică sau de altă natură, precum și direcțiile principale care sunt reflectate în actul normativ. Preambulul precedă clauza de adoptare și nu conține norme juridice și reguli de interpretare. De regulă, acesta însoțește un act normativ de importanță majoră pentru societate – condiție care nu este îndeplinită de Proiect. Este de notat că legile-cadru în domeniu (Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească și Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului) nu conțin vreun preambul. Mai mult, scopul este formulat destul de confuz – or, în fapt, Proiectul ar trebui să urmărească reglementarea statutului CSJ, evaluarea judecătorilor urmând să fie tratată ca un mijloc prin care s-ar decide asupra reconfirmării în funcții a acestora urmare a reducerii numărului de judecători ai CSJ. Reiterăm și cele reținute de Comisia de la Veneția la proiectul anterior similar – una din preocupările majore ridicate de procesul de reformă este combinarea acestuia cu procesul de evaluare. Această amalgamare a două obiective diferite estompează temeiurile care ar putea justifica evaluarea extraordinară și interferează cu principiul securității mandatului. Această justificare este cu atât mai importantă cu cât procesul de evaluare poate crea un precedent periculos, sugerând că fiecare schimbare de guvern va fi urmată</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Preambulul corespunde cerințelor stabilite de Legea nr. 100/2017.</p> <p>Or, nu poate fi ignorat impactul și importanța procesului de verificare a integrității judecătorilor din CSJ pentru sistemul judecătoresc și pentru societate, precum și nici impactul revizuirii competențelor CSJ.</p>	

			de o reevaluare a judecătorilor, ceea ce riscă să demotiveze sistemul judiciar și să reducă independența (paragraful 85).	
II. Obiectii și propuneri la articolele/punctele din proiect				
Cap. I Dispoziții generale				
	CAPC	10.	<p>La Dispoziții generale – este de sugerat reconsiderarea locului prevederilor din articolele 2-5 din Proiect. În conformitate cu art. 41 din Legea nr. 100/2017, între elementele constitutive ale unui act normativ se regăesc dispozițiile generale și cele de conținut. În sensul art. 45 din Legea nr. 100/2017, dispozițiile generale ale actului normativ sunt prevederile care: determină obiectul, scopul și domeniul de aplicare; orientează întreaga reglementare; explică termenii (noțiuni) și definesc concepte. În opinia noastră, prevederile din articolele 2 -5 din Proiect nu constituie dispoziții generale, ci dispoziții de conținut în accepțiunea art. 46 din Legea nr. 100/2017. Articolele conțin prevederi referitoare la rolul și atribuțiile CSJ, astfel reglementând în fond raporturile care formează obiectul actului normativ, obiect statuat în art. 1 alin. (1) din Proiect.</p> <p>Este de recomandat revizuirea structurii Proiectului prin excluderea articolelor 2-5 din Capitolul I, Dispoziții generale, includerea acestora în dispoziții de conținut, într-un capitol separat, care ar putea fi intitulat „Rolul și atribuțiile Curții Supreme de Justiție”, cu renumerotarea capitolelor ulterioare. În Dispoziții generale ar putea să fie menționate, în articole separate, cele expuse în art. 1. Eventual, ar fi important să se specifice că prevederile altor acte normative se aplică în măsura în care acestea nu contravin prevederilor Legii cu privire la Curtea Supremă de Justiție.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Mutarea art. 2-5 în cap. II ar duce la faptul că cap. I ar deveni capitol cu un singur articol, fapt ce nu poate fi acceptat din punct de vedere al tehnicii legislative.</p> <p>Menționăm că Legea 789/1996 are o structură asemănătoare, fapt ce nu a creat impedimente de ordin practic în aplicarea acesteia.</p>
Articolul 1. Obiectul legii	Consiliul Superior al Magistraturii (în	11.	<p>Prezenta lege reglementează rolul și atribuțiile Curții Supreme de Justiție, procedura de examinare a demersului în interesul legii, modul de selectare</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Propunerea de a include un șir de definiții nu poate fi acceptată</p>
			<p>Propuneri:</p> <p>Art. 1 alt conținut:</p> <p>Definiții a noțiunilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cauzelor cu cea mai mare importanță socială și juridică,, ; - ,, aflați în exercițiul funcției,,; - ,, integritate etică,, ; 	

<p>și numire a judecătorilor și a președintelui și vicepreședintelui Curții, organizarea internă a Curții.</p> <p>(2) Activitatea și organizarea Curții Supreme de Justiție este reglementată de Constituția Republicii Moldova, de Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească, Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, de prezenta lege și de alte acte normative.</p>	<p>continuare</p>	<p>-, integritate financiară,, și altele....</p> <p>Motivare: Urmează să conțină definiții a noțiunilor care necesită o expunere mai largă și înțeleasă pentru toți, Aceste prevederi legale sunt de o interpretare largă.</p>	<p>din mai multe considerente.</p> <p>Noțiunile trebuie să fie definite doar în cazul în care la momentul adoptării actului se constată că un termen este pasibil de a fi interpretat în mai multe sensuri și autorul actului normativ la etapa adoptării decide că nu trebuie să lase determinarea sensului exact al termenului în sarcina celor care vor interpreta și aplica actul normativ.</p> <p>Definirea noțiunilor atrage în mod inevitabil rigiditatea actelor normative și face imposibilă aplicarea acestora pentru reglementarea raporturilor juridice noi.</p> <p>De asemenea, trebuie să ținem cont că, actul normativ nu este un dicționar juridic sau un manual</p>
---	--------------------------	---	--

<p>Articolul 2. Curtea Supremă de Justiție (1) Curtea Supremă de Justiție este instanța judecătorească supremă din Republica Moldova.</p>		12.		și noțiunile nu ar trebui să fie definite doar pentru a explica care este sensul acestora.
<p>(2) Curtea Supremă de Justiție asigură:</p> <p>a) interpretarea și aplicarea uniformă a legislației în sistemul justiției;</p> <p>b) examinarea în calitate de primă instanță a categoriilor de cauze stabilite de lege;</p> <p>c) examinarea în calitate de instanță de recurs a cauzelor cu cea mai mare importanță socială și juridică, precum și asupra celor care relevă încălcări deosebit de grave ale legii și ale drepturilor omului;</p> <p>d) sesizarea Curții Constituționale privind examinarea excepției de neconstituționalitate a actelor juridice care rezultă din cauze penale, civile,</p>	CACP	13.	<p>La art. 2 alin. (2) lit. a) – este de recomandat excluderea cuvintelor „interpretarea și”, altfel prevederile vor suscita probleme de neconformitate din perspectiva art. 66 lit. c) din Constituție, dar și din perspectiva articolelor 71 și 72 din Legea nr. 100/2017. Potrivit normelor constituționale citate, interpretarea legilor ține de atribuțiile de bază ale Parlamentului. Legea nr. 100/2017 dezvoltă aceste prevederi, prevăzând că interpretarea actelor normative se efectuează cu scopul clarificării sensului unui act normativ sau al unor dispoziții din acesta. Prin interpretare se oferă soluții juridice de aplicare a normei de drept în sensul exact al acesteia. Interpretarea este oficială când se efectuează prin acte normative de interpretare sau prin acte de aplicare a normelor de drept de către instituțiile abilitate. Actele de interpretare oficială a Constituției și a legilor constituționale sunt adoptate de către Curtea Constituțională. Alte acte normative se interpretează de către autoritățile care le-au adoptat, aprobat sau emis. Actul normativ se interpretează printr-un act normativ de aceeași categorie și forță juridică. Reținem obiecția și recomandarea și pentru cuvintele „interpretării și” din art. 3, pentru cuvintele „interpretarea sau” din art. 5 alin. (3), pentru cuvintele „interpretare sau” din art. 5 alin. (5) din Proiect.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Lit. a) a fost exclusă, în contextul completării articolului cu un nou alin. (2). Menționăm că activitatea de unificare a practicii în sistemul de justiție este practic imposibilă fără o activitate de interpretare a normelor juridice.</p>

<p>contravenționale sau administrative concrete;</p> <p>e) soluționarea cererilor de revizuire a cauzelor în urma pronunțării unei hotărâri de condamnare a Republicii Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului;</p> <p>f) soluționarea altor tipuri de cereri, în cazurile prevăzute de lege.</p>	<p>Avocatu I Poporul ui</p>	<p>14.</p>	<p>Art. 2 – propunem revizuirea lit. b) prin care se solicită CSJ examinarea în calitate de instanță de recurs cauzelor cu cea mai mare importanță socială și juridică, precum și asupra celor care relevă încălcări deosebit de grave ale legii și ale drepturilor omului. Consider că CSJ va fi în dificultate de a aplica în practică aceste prevederi fără careva criterii clare or toate cauzele aflate pe rol în instanța de judecată au șansa de a fi examinate fără careva impedimente. Astfel, că sintagma „importanța socială,, și „deosebit de grave” sunt foarte vagi și va reprezenta un risc de interpretare eronată acestor prevederi de către judecători.</p>	<p>Se acceptă parțial. Remarcăm că obiecția se referă la alin. 2 lit. c), care a fost redactată în contextul altor propuneri primite.</p>
<p>CAPC</p>	<p>15.</p>	<p>La art. 2 alin. (2) literele b) și c) – este de sugerat comasarea prevederilor într-o singură literă, care ar putea fi expusă în următoarea redacție: „examinarea categoriilor de cauze stabilite de lege”. În ambele cazuri, categoriile de cauze urmează a fi enumerate prin norme de ordin procedural conținute în alte legi. Actuala redacție conținută în lit. c) - „a cauzelor cu cea mai mare importanță socială și juridică, precum și asupra celor care relevă încălcări deosebit de grave ale legii și ale drepturilor omului” – este prea generală pentru a fi utilă.</p>	<p>Se acceptă parțial. Pentru claritatea normei, considerăm oportun de a indica competențele CSJ reieșind din etapa procesuală la care aceasta se implică în proces. Menționăm că lit. c), care a fost redactată. Referitor la „cauzele stabilite de lege” remarcăm că pentru identificarea acestora urmează a fi modificate codurile de procedură în partea ce se referă la temeiurile de declarare a recursului.</p>	
<p>CSJ</p>	<p>16.</p>	<p>Art. 2 alin. (1) lit. c) - Curtea Supremă de Justiție asigură examinarea în calitate de instanță de recurs a cauzelor cu cea</p>	<p>Se acceptă parțial.</p>	

		<p>mai mare importanță socială și juridică, precum și asupra celor care relevă încălcări deosebit de grave ale legii și ale drepturilor omului.</p> <p>Conform art. 115 alin. (4) din Constituție, competența instanțelor se stabilește exclusiv prin lege organică – art. 115 alin. (4). În opinia Curții, noțiunea de „Cauze cu cea mai mare importanță socială și juridică” este una cu o marjă de interpretare extrem de largă, astfel de formulări generează dubii rezonabile cu privire la claritatea și previzibilitatea legii. Asemenea noțiuni lasă impresia că Curtea ar alege dosarele pe care să le examineze, bazându-se exclusiv pe aprecierea subiectivă (a judecătorilor) a „importanței juridice sau sociale” a cauzei. Competențele Curții și categoriile de cauze care urmează a fi judecate de către Curte, trebuie formulate clar și concis, întru a evita subiectivismul și eventualele acuzații de „arbitrar”. Astfel, propunerea respectivă urmează să fie revăzută.</p>	<p>Conținutul lit. c) a fost redactat. Menționăm că categoriile de cauze ce urmează a fi examinate de CSJ vor fi reglementate în codurile de procedură, inclusiv ca urmare a modificării temeiurilor de recurs.</p>
	<p>Procuratura Generală</p>	<p>17.</p> <p>In art. 2 alin. (2) lit. c) considerăm că, noțiunile de ”importantă socială și juridică” și ”încălcări deosebit de grave ale legii sau ale omului” sunt generice. Deși, conform notei informative, autorul menționează că, criteriile privind aprecierea importanței litigiului deferit justiției și gravității încălcărilor vor fi reflectate în legislația procesuală, care urmează a fi modificată, propunem revizuirea noțiunilor respective pentru a corespunde criteriului clarității și predictibilității actului juridic în scopul respectării securității raporturilor juridice.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Conținutul lit. c) a fost redactat. Pentru interpretarea corectă a prevederii respective, va fi necesară coroborarea acesteia cu normele din codurile de procedură. Menționăm că, în paralel cu prezentul proiect, Ministerul Justiției deja a demarat procesul de elaborare a unui proiect de lege pentru aducerea în</p>

			<p>Noțiunile abstracte „cauze cu cea mai mare importanță socială și juridică” și „cauze care relevă încălcări deosebit de grave ale legii și ale drepturilor omului” nefiind definite în mod cert și exhaustiv, exclud posibilitatea raportării situației de fapt la cerințele înaintate. În context, nici nu este clar ce presupun aceste cauze, norma nu este previzibilă, fiind creat risc de interpretare arbitrară.</p>	<p>concordanță a cadrului normativ conexe noi legi cu privire la CSJ, care prevede inclusiv și modificarea temeiurilor de recurs.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Conținutul lit. c) a fost redactat. Pentru interpretarea corectă a prevederii respective, va fi necesară coroborarea acesteia cu normele din codurile de procedură. Menționăm că, în paralel cu prezentul proiect Ministerul Justiției deja a demarat procesul de elaborare a unui proiect de lege pentru aducerea în concordanță a cadrului normativ conexe noi legi cu privire la CSJ, care prevede inclusiv și modificarea temeiurilor de recurs.</p> <p>Remarcăm că definirea noțiunilor</p>
--	--	--	--	--

				<p>atrage în mod inevitabil rigiditatea actelor normative și face imposibilă aplicarea acestora pentru reglementarea raporturilor juridice noi.</p> <p>De asemenea, trebuie să ținem cont că, actul normativ nu este un dicționar juridic sau un manual și noțiunile nu ar trebui să fie definite doar pentru a explica care este sensul acestora.</p>
	<p>CSM</p>	<p>19.</p>	<p>Propuneri: Art.2 -Alin. (2) lit. d) de completat cu sintagma „... poate sesiza Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității legilor justiției,, - de introdus competența Plenului CSJ de a examina cererile cu privire la încălcarea CEDO. Motivare: Alin. (2) : Competența Plenului CSJ de a examina cererile cu privire la încălcarea CEDO, în calitate de instanță filtru, pentru a deminau numărul de condamnări la CtEDO și a repune justițiabilii în drepturile lezate în termeni restrânși. Printr-un articol separat de prevăzut procedura de examinare de către Plenul CSM a acestor cereri.</p>	<p>Nu se acceptă. Competența de a sesiza Curtea Constituțională pentru a se pronunța „,asupra constituționalității legilor justiției” aparține CSM-ului, fiind reglementată în art. 4 alin. (5¹) din Legea nr. 947/1996 cu privire la CSM. Propunerea de a dubla</p>

		lit. c) urmează de stabilit criteriile în baza cărora v-or fi selectate aceste cauze.	competența respectivă nu poate fi acceptată. Propunerea de a-i atribui Curții Supreme competențe de "instanță filtru" pentru cererile privind încălcarea CEDO nu poate fi acceptată, deoarece astfel se va crea o etapă internă suplimentară, care va avea drept efect extinderea procedurii și duratei acesteia.
Articolul 3. Atribuțiile Curții Supreme de Justiție în domeniul asigurării aplicării uniforme a legislației	CSJ	20. Art. 2 alin. (1) lit. e – Revizuirea este o cale extraordinară de atac (de retractare). Fiind un instrument procesual, regulile de exercitare, examinare, competența și împuternicirile instanței care judecă cauza în ordine de revizuire, sunt prevăzute în legile procesuale. Astfel, indicarea unei asemenea competențe/ sarcini în legea care reglementează organizarea Curții, este inoportună. La fel, în cazul unei eventuale adoptări, se va crea un vid legislativ în ceea ce privește examinarea cauzelor în ordine de revizuire în baza temeiului prevăzut la art. 449 lit. g) CPC – inițierea procedurii de reglementare amiabilă. Propunerea respectivă urmează să fie exclusă.	Se acceptă parțial. Litera respectivă este menținută, deoarece acest alineat are drept scop reglementarea generală a atribuțiilor CSJ. Pentru a evita crearea vidurilor legislative, conținutul acesteia a fost completat.
Articolul 3. Atribuțiile Curții Supreme de Justiție în domeniul asigurării aplicării uniforme a legislației	World Bank	21. <i>(traducere neoficială din limba engleză)</i> Deși instanțele inferioare din țările de drept civil nu sunt obligate în mod oficial de hotărârile instanțelor superioare, de obicei își urmează deciziile în chestiuni similare. Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în Avizul nr. 20, face	Se acceptă parțial. Proiectul a fost completat cu un mecanism nou – înființarea periodică cu

<p>În domeniul asigurării interpretării și aplicării uniforme a legislației, Curtea Supremă de Justiție:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) elaborează recomandări rezultate din activitatea de generalizare a practicii judiciare; b) elaborează, aprobă și publică ghiduri cu privire la aplicarea legislației procesuale, la individualizarea pedepsei penale și sancțiunilor contravenționale; c) emite, la solicitarea instanțelor judecătorești, avize consultative cu privire la aplicarea legislației; d) decide asupra demersului în interesul legii; e) întreprinde alte măsuri necesare pentru uniformizarea procesului de aplicare a legislației, prevăzute în Regulamentul Curții Supreme de Justiție. 	<p>o distincție între mecanismele formale, semi-formale și informale cu privire la rolul instanțelor de judecată în realizarea unei jurisprudențe consistente.</p> <p>[...]</p> <p>Din formularea actuală a proiectului de Lege, nu este clar dacă recomandările și orientările vor fi în conformitate cu standardele Consiliului Europei, precum și dacă avizele consultative vor fi reglementate ca hotărâri preliminare pe puncte de drept definite în mod restrâns.</p>	<p>judecătorii, procurorii, avocații.</p> <p>Ghidurile, avizele și recomandările trebuie să fie conforme Constituției.</p> <p>Art. 8 alin. (1) din Constituția RM prevede: "Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional."</p> <p>Republica Moldova este membră a Consiliului Europei din anul 1995.</p> <p>Respectarea standardelor acestuia este ceva de la sine înțeles. Nu considerăm necesar de a menționa respectarea standardelor</p>
---	--	--

			<p><i>(traducere neoficială din limba engleză)</i> În ceea ce privește generalizarea practicii judiciare și elaborarea liniilor directoare privind aplicarea Legii, este nevoie de a fi mai precis cum va fi utilizată această procedură și în ce circumstanțe vor fi aplicabile. Formularea actuală nu este în conformitate cu avizele anterioare ale Comisiei de la Veneția. Și anume, Comisia de la Veneția a luat poziția că „afirmațiile abstracte referitoare la aplicarea unei legi tind, în general, să fie falibile, întrucât este greu de prevăzut toate împrejurările de fapt în care această lege ar putea fi aplicată”.</p>	<p>Consiliului Europei expres în textul proiectului.</p> <p>Nu se acceptă. Activitatea de generalizare a practicii judiciare nu poate fi asimilată examinării de cauze concrete. Or, scopul generalizării practicii este de a uniformiza activitatea instanțelor, nu de a soluționa cauze concrete.</p>
	<p>CAPC</p>	<p>22.</p>	<p>La art. 3 lit. e) – este de recomandat excluderea prevederilor. Prevederile, din perspectiva Plenului CSJ, sunt excesiv de discreționare. Este important ca atribuțiile CSJ să fie expuse, expres și exhaustiv, în lege.</p>	<p>Nu se acceptă. Atragem atenție asupra faptului că ”întreprinderea altor măsuri” are un caracter limitat. Adică acestea pot fi întreprinse doar în scopul uniformizării procesului de aplicare a legislației. În categoria respectivă se încadrează oricare conferințe, vizite în teritoriu, mese rotunde, dezbateri și oricare alte acțiuni, pe</p>

				<p>care Plenul CSJ le va considera utile și necesare.</p> <p>Considerăm necesar de a-i oferi Plenului CSJ o anumită discreție în identificarea și utilizarea celor mai potrivite mijloace pentru unificarea practicii judiciare.</p>
<p>Articolul 4. Generalizarea și elaborarea ghidurilor cu privire la aplicarea legislației</p> <p>(1) Recomandările privind generalizarea practicii judiciare și ghidurile cu privire la aplicarea legislației procesuale și individualizarea pedepsei penale se elaborează și se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție.</p>	<p>Procuratura Generală</p>	<p>24.</p>	<p>In art.4 alin.(1), în vederea coroborării conținutului cu prevederile art.3 al proiectului de Lege supus avizării, sintagma "și individualizarea pedepsei penale" urmează de substituit cu sintagma ", individualizarea pedepsei penale și sancțiunilor contravenționale".</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Precizăm că art. 4 a fost comasat cu art. 3.</p>
<p>(2) Modul de elaborare a recomandărilor și ghidurilor menționate la alin. (1) se stabilește în Regulamentul Curții Supreme de Justiție.</p>		<p>25.</p>		
<p>Articolul 5. Demersul în interesul legii</p> <p>(1) Președintele Curții Supreme de Justiție, Președintele</p>	<p>Avocatul Poporului</p>	<p>26.</p>		
<p>(1) Președintele Curții Supreme de Justiție, Președintele</p>	<p>Avocatul Poporului</p>	<p>27.</p>	<p>Art. 4 – propunem includerea la alin.(1) a prevederilor prin care ar permite inclusiv Avocaților Poporului să solicite Curții Supreme de Justiție să se pronunțe asupra problemelor de drept care prin</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Propunerea se referă la art. 5.</p>

<p>Curtilor de apel, Procurorul General, Președintele Uniunii Avocaților sau 3 judecători ai Curții pot cere Curții Supreme de Justiție să se pronunțe asupra problemelor de drept care prin hotărâri irevocabile au fost soluționate diferit de către instanțele judecătorești.</p>	<p>CAPC</p>	<p>28.</p>	<p>hotărâri irevocabile au fost soluționate diferit de către instanțele judecătorești.</p> <p>La art. 5 – este de sugerat reconsiderarea conceptuală a prevederilor. În fapt, se propune obligativitatea hotărârilor emise urmare a examinării demersului în interesul legii, caracterul obligatoriu al unor astfel de hotărâri generând anumite preocupări. Avizul nr. 20 (2017) al CCJE „Rolul instanțelor în aplicarea uniformă a legii” insistă asupra faptului că aplicarea egală și uniformă a legii garantează caracterul său general, egalitatea în fața legii și securitatea juridică. Dar necesitatea de a garanta aplicarea uniformă a legii nu ar trebui să conducă la o rigiditate a acestei aplicări, nici să restrângă excesiv evoluția sa corectă și nici să pună în discuție principiul independenței judecătorilor (paragraful 1). Conform principiului conformării la precedentele hotărârilor judecătorești pronunțate (stare decisis), în statele de common law numai jurisdicțiile superioare și, în anumite condiții, jurisdicțiile de același grad pot proceda la o schimbare de jurisprudență în raport cu precedentele, în timp ce jurisdicțiile inferioare sunt în general ținute de precedentele jurisdicțiilor superioare. De aceea această incapacitate nu este considerată incompatibilă cu cerința de independență a judecătorilor (paragraful 33). Din contra, în numeroase state de drept civil, garanția (constituțională) a independenței judecătorilor înseamnă, în special, că judecătorii sunt legați, în luarea hotărârii, de Constituție, tratatele internaționale și legislație, dar nu și de deciziile în justiție pronunțate de jurisdicții superioare în cauze similare anterioare. Așadar se admite că instanțele inferioare pot și ele să se îndepărteze de la jurisprudența stabilită de instanțele superioare. CCJE admite că tradițiile judiciare diferite pot conduce la o percepție diferită a raporturilor între, pe de o parte, precedentele jurisdicțiilor superioare și, pe de altă parte, independența judecătorilor din jurisdicțiile inferioare, și că aceste două concepte distincte pot continua să coexiste (paragraful 34). Este esențial totuși ca, în primul rând, dacă</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Demersul în interesul legii este unul din instrumentele folosite pentru unificarea practicii judiciare. Această instituție juridică nu este o noutate pentru legislația națională. Or, în prezent CPP reglementează ”recursul în interesul legii”, care tot are un caracter obligatoriu (art. 465⁴ din CPP).</p> <p>Precizăm că ”demersul în interesul legii” nu produce nici un efect asupra cauzelor soluționate irevocabil și nu presupune nici o intervenție în textul și efectele hotărârilor care sunt deja irevocabile. Scopul major al ”demersului în interesul legii” constă în evitarea</p>
--	--------------------	------------	--	--

			<p>o jurisdicție inferioară alege să nu se conformeze unui precedent sau unei jurisprudențe constante a unui grad de jurisdicție superior, condițiile pentru motivare să fie întocmai aplicate. În al doilea rând, dacă o jurisdicție inferioară se îndepărtează de un precedent sau o jurisprudență constantă a unei jurisdicții superioare, ar trebui să fie posibil, în general, să se formuleze recurs împotriva hotărârii, la acea jurisdicție superioară. Aceasta din urmă ar trebui să statueze în ultimă instanță cu privire la chestiunea în litigiu și ar trebui să aibă posibilitatea de a decide să mențină jurisprudența anterioară sau să o modifice având în vedere argumentele avansate de jurisdicția inferioară (paragraful 35).</p>	<p>pentru viitor a practicilor contradictorii. Examinarea demersului în interesul legii nu are drept scop luarea de decizii pe cauze concrete, ci examinarea "ad abstractum" a practicii judiciare create deja, cu efecte care vor fi obligatorii doar pentru viitor.</p>
<p>(2) În demersul în interesul legii se menționează hotărârile judecătorești irevocabile din care rezultă că problema de drept a fost soluționată diferit.</p>		29.		
<p>(3) Admisibilitatea demersului în interesul legii se examinează de un complet de 5 judecători ai Curții Supreme de Justiție. Demersul în interesul legii este declarat admisibil dacă soluțiile diferite reprezintă o discrepanță evidentă în interpretarea sau aplicarea legislației.</p>		30.		
<p>(4) Demersul în interesul legii declarat admisibil se examinează în ședință publică de un complet de 11 judecători ai</p>	<p>Procura Generală</p>	31.	<p>În art. 5 alin. (4), pentru evitarea tergiversării examinării demersului în interesul legii, propunem după sintagma „autorul demersului în interesul legii” de completat cu sintagma „sau reprezentantul acestuia”. Tot aici, pentru expunerea juridică</p>	<p>Nu se acceptă. Autor al demersului în interesul legii este autoritatea/instituția</p>

<p>Curții Supreme de Justiție. La ședință sunt invitați pentru prezentarea poziției autorul demersului în interesul legii și alți subiecți vizați direct prin problema de drept examinată. La necesitate, chestiunea expusă în demersul în interesul legii se examinează la Consiliul Științific Consultativ.</p>		<p>corectă, considerăm necesar ca sintagma "problema de drept examinată" să fie substituită cu sintagma "problema juridică examinată" și sintagma „chestiunea expusă” de substituit cu sintagma ” problema expusă”.</p>	<p>care a depus un astfel de demers. Considerăm de la sine înțeles faptul că în cadrul acesteia va fi desemnat un reprezentant care va participa la ședința CSJ. Nu considerăm necesar de a accepta completarea propusă.</p>
<p>CSJ</p>	<p>32.</p>	<p>Art. 5 alin. (4) – examinarea demersului în interesul legii de către un complet de 11 judecători. Având în vedere că hotărârile cu privire la demersul în interesul legii sunt obligatorii, în opinia Curții acesta ar urma să fie examinat de către Plenul CSJ. Astfel, competența de a examina demersurile în interesul legii urmează a fi atribuită Plenului CSJ</p>	<p>Nu se acceptă. Examinarea de către Plenul CSJ va duce la tergiversarea examinărilor, mai ales în cazurile în care nu va fi cvorum. Remarcăm că calitatea unei hotărâri luate nu depinde de numărul persoanelor implicate în examinarea a unei probleme juridice, ci de calitatea examinării.</p>
<p>Avocatu l Poporul ui</p>	<p>33.</p>	<p>Totodată, propunem la alin. (4) modificarea propoziției „ alți subiecți vizați direct prin problema de drept examinată” prin enumerarea subiecților care pot fi invitați sau pot interveni prin amicus curiae din propria inițiativă în cazul când au tangență directă prin problema de drept examinată, spre exemplu, Ombudsmanul, Consiliul egalității, ONG-le în domeniul drepturilor omului etc.</p>	<p>Nu se acceptă. Ombudsmanul, la fel ca și alți posibili invitați/intervenienți enumerați în aviz se</p>

				<p>încadrează în expresia "alți subiecți". Considerăm inoportună enumerarea exhaustivă a cestora. Or, o astfel de enumerare ar putea să limiteze nemotivat CSJ în activitatea sa.</p>
<p>(5) Completul de 11 judecători ai Curții Supreme de Justiție emite o hotărâre motivată în care explică modul de interpretare sau aplicare a legii în viitor. Hotărârea este semnată de președintele completului.</p>		34.		
<p>(6) Din momentul pronunțării, hotărârea adoptată cu privire la examinarea demersului în interesul legii este obligatorie, însă nu are efect asupra cauzelor soluționate irevocabil. Hotărârea adoptată cu privire la examinarea demersului în interesul legii se face publică.</p>	<p>DG Just</p>	35.	<p><i>(traducere neoficială din limba engleză)</i> Unificarea cauzelor ar trebui realizată prin decizii de apel ale celor mai înalte instanțe în cazuri individuale sau prin recomandări/orientări fără caracter obligatoriu. Orice instrucțiuni obligatorii, astfel cum sunt prevăzute la art. 5 riscă să încalce principiul independenței interne și nu pare să fie în conformitate cu standardele europene: „Instanțele superioare nu trebuie să adreseze instrucțiuni judecătorilor cu privire la modul în care ar trebui să decidă asupra cauzelor individuale, cu excepția hotărârilor preliminare sau atunci când se pronunță asupra căilor de atac potrivit legii. În cadrul unui sistem de independență judiciară, instanțele superioare asigură coerența jurisprudenței prin deciziile lor în cazuri individuale (recomandarea CoE CM/Rec(2010)12, para. 23+34, VC-aviz CDL-AD(2012)001, para. 72- 73; CDL-AD(2012)020, punctele 50 – 53;</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat, fiind exclus caracterul obligatoriu al hotărârii adoptate referitor la demersul în interesul legii.</p>

			<p>CDL-AD(2014)007, punctele 13, 15, 18; CDL-AD(2014)030, punctele 33-34; CDL-AD(2014)038, paragrafele 22, 25-29).</p> <p>În plus, prevederea prevăzută este ineficientă. Viitorul CSJ ar trebui să decidă asupra admisibilității acestei competențe într-un complet de 5 judecători și, în final, să dea o decizie motivată și obligatorie cu privire la modul în care legea ar trebui să fie aplicată în viitor într-un complet de 11 judecători. În același timp, reforma vizează limitarea contestațiilor. Aceasta înseamnă că activitatea principală a CSJ ar consta în emiterea de hotărâri (nu de hotărâri) pe chestiuni teoretice, în timp ce posibilitatea de a emite decizii în cazurile reale existente este redusă. În general, recomandăm eliminarea art. 5, în timp ce competența CSJ de a emite recomandări fără caracter obligatoriu în art. 4 ar trebui să fie suficientă pentru a asigura scopul urmărit.</p>	
	<p>World Bank</p>	<p>36.</p>	<p><i>(traducere neoficială din limba engleză)</i></p> <p>În Avizul CCJE nr. 20 (paragraful 28), CCJE a considerat că ar trebui să se acorde prioritate unui mecanism de filtrare adecvat adoptării legilor în abstracto sub forma unor declarații interpretative obligatorii sau opinii generale, adoptate în ședințele plenare ale instanței supreme. Recunoscând că astfel de instrumente pot avea un efect pozitiv asupra uniformității practicii judiciare și a securității juridice, CCJE consideră că ele provoacă îngrijorare din punctul de vedere al rolului adecvat al justiției în sistemul de împărțire a puterilor statului.</p> <p>Proiectul de lege prevede (art. 5(6)) ca hotărârea adoptată cu privire la examinarea cererii în interesul legii să fie obligatorie care nu este conformă cu standardele europene. Mai exact, Comisia de la Veneția a afirmat, „în timp ce Curtea Supremă joacă, în general, un rol cheie într-o țară, oferind, printre altele, securitate juridică, previzibilitate și uniformitate în interpretarea și aplicarea legilor, ea nu ar trebui să supravegheze instanțele inferioare și nici să emită linii directoare, directive, explicații sau rezoluții care ar fi obligatorii pentru judecători.” În plus, această prevedere nu este în</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Proiectul a fost modificat, fiind exclus caracterul obligatoriu al hotărârii adoptate referitor la demersul în interesul legii.</p>

		<p>conformitate cu Recomandările OSCE/ODIHR din 2010 privind independența judiciară în Europa de Est, Caucazul de Sud și Asia Centrală precizează în mod explicit că „emiterea de către înaltele curți de directive, explicații sau rezoluții va fi descurajată”, dar că, atâta timp cât există, ele nu vor fi obligatorii pentru judecătorii instanțelor inferioare. În Raportul său din 2010 privind independența sistemului judiciar - Partea I: Independența judecătorilor, Comisia de la Veneția a constatat, de asemenea, că adoptarea unor astfel de linii directoare obligatorii reflectă o ordine ierarhică strictă în cadrul sistemului judiciar, pe care a considerat-o problematică din punct de vedere. din punctul de vedere al independenței justiției.</p>	
Cap. II Judecătorii și organizarea internă a CSJ			
<p>Articolul 6. Componenta și organizarea internă a Curții Supreme de Justiție (1) Curtea Supremă de Justiție are 20 de judecători.</p>	CSM	<p>37.</p> <p>Propuneri: Art. 6 alin.(1) – 33 judecători. De introdus un alineat nou (4) cu următorul conținut: Pe lângă Curtea Supremă de Justiție activează Consiliul Științific Consultativ, format din savanți și practicieni în domeniul jurisprudenței. Regulamentul Consiliului Științific Consultativ se aprobă de către Plenul Curții Supreme de Justiție.</p> <p>Motivare: Alin.(1): La moment în CSJ activează 33 judecători, sarcina de lucru a unui judecător constituind în mediu 600 dosare pe an (în complet de 5 judecător sarcina e de 3000 dosare) Din proiect rezultă că competențele CSJ se v-or mări; o parte din cauze se v-or examina în ședințe publice; se prevede ca pe dosare penale să fie prezentate probe în CSJ. Alin.(4) - Din contextul proiectului legii rezultă că Consiliul Științific va fi implicat în activitatea CSJ, dar statutul acestuia nu-i reglementat.</p>	<p>Se acceptă parțial. Consiliul Științific Consultativ nu trebuie perceput ca o structură obligatorie din cadrul CSJ. Crearea sau nu a acestuia este lăsată la discreția Plenului CSJ, care este împuternicit să-i confirme componența. Considerăm oportun de a include detaliile despre funcționarea Consiliului Științific Consultativ în Regulamentul CSJ.</p>

	<p>Avocatu I Poporul ui</p>	38.	<p>Art. 5,9 – nota informativă nu conține o justificare obiectivă și rezonabilă din ce cauză se reduce numărului de judecători de la 33 la 20, precum și efectivul limită a CSJ de la 220 la 150 de unități. În scopul asigurării volumului de muncă la CSJ considerăm că necesitatea reducerii ar trebui să fie bazată pe analiza funcțiilor, care să constate gradul de încărcare a judecătorilor și funcțiilor adiționale din cadrul CSJ.</p>	<p>Nu se acceptă. Remarcăm că obiecția, de fapt, are tangență cu art. 6 alin. (1) și 10 alin. (1). La stabilirea numărului de judecători din CSJ a fost luată în considerare practica statelor menționate în nota informativă cele două studii, care de asemenea au fost indicate în nota informativă.</p>
	<p>CSJ</p>	39.	<p>Art. 6 alin. (1) – În lipsa unui studiu în care ar fi analizat volumul de muncă, categoriile de dosare examinate de către Curte, împuternicirile procesuale ale Curții (în calitate de instanță de recurs), Curtea constată că nu există nici un substrat factologic care ar justifica reducerea numărului de judecători și că 20 de judecători ar face față volumului de muncă, iar cifra respectivă (20) reiese dintr-un studiu realizat de către CEPEJ, în baza datelor anului 2016. Potrivit notei informative, „numărul de 20 de judecători ai CSJ a fost decis reieșind din competența modificată a CSJ”. Curtea atrage atenția asupra faptului că prezentul proiect nu reglementează în nici o măsură competențele Curții (în ce privește dosarele examinate, categoriile acestora, etc.). Potrivit informațiilor statistice furnizate de către PIGD (Programul integrat de gestionare a dosarelor), în anul 2021 Curtea Supremă de Justiție a examinat 5263 cauze civile (anexa nr.1) și 2590 cauze penale (anexa nr. 2), în total – 7853 dosare.</p>	<p>Nu se acceptă La elaborarea proiectului de lege au fost examinate următoarele studii: • constatările Studiului efectuat de CEPEJ „Sisteme judiciare europene – <i>Eficiența și calitatea justiției – Studii CEPEJ Nr. 26</i>”; • Studiul Băncii Mondiale „Reforma Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova – Analiza organizării judiciare</p>

		<p>Sub aspect comparativ, Înalta Curte de Casație și Justiție din România în anul 2021, având un efectiv de 103 judecători, a soluționat 15527¹⁵ cauze.</p> <p>În ceea ce privește reducerea numărului de judecători în cadrul instanței supreme, Curtea reține că problema respectivă a fost abordată inclusiv de către Comisia de la Veneția în cazul reformei Curții Supreme de Justiție din Ucraina, prin Opinia nr. 969/2019 din 09 decembrie 2019. Opțiunea privind reducerea numărului de judecători a fost dur criticată de către Comisie. Ca și în cazul prezentului proiect, nota informativă la proiectul de lege (cu privire la reformarea Curții Supreme de Justiție din Ucraina), nu conține motive convingătoare care ar justifica reducerea numărului de judecători¹⁶ (par. 31).</p> <p>Comisia de la Veneția a reținut că, numărul de judecători din Curțile Supreme variază în mare măsură de la o țară la alta și nu există un număr ideal. Pentru fiecare țară, numărul corespunzător depinde de legile procedurale, de cultura juridică, de calitatea muncii în instanțele inferioare și de încrederea generală a oamenilor în sistemul de justiție. Încrederea scăzută în sistemul judiciar poate duce la un număr mai mare de căi de atac (par. 40).</p> <p>Având în vedere că potrivit autorului proiectului, scopul acestuia este de a transforma Curtea Supremă de Justiție într-o instanță de casație, este relevantă și o altă constatare a Comisiei de la Veneția: „În principiu, obiectivul de a reduce accesul la Curtea Supremă și de a-l limita pentru a decide chestiuni juridice și nu o rejudecare a cauzelor, este un scop valabil pentru reformă. Totuși, succesiunea unei astfel de reforme nu este respectată. În primul rând, filtrele ar trebui să fie adoptate, iar Curtea Supremă ar</p>	<p>în Republica Moldova în raport cu jurisdicțiile comparabile”.</p> <p>De asemenea, a fost examinată practica unor state europene precum: Estonia, Finlanda, Marea Britanie, Albania. Modul de examinare de CSJ a ”restanțelor” actualei componente la examinarea dosarelor este reglementat în proiectul legii de modificare a cadrului normativ conex.</p> <p>Consecutivitatea ”etapelor” propusă în aviz nu poate fi acceptată. Or, din propunere nu rezultă clar când va începe examinarea cauzelor conform noilor ”criterii/temeiuri”. De</p>
--	--	--	---

¹⁵ Raport privind activitatea desfășurată de Înalta Curte de Casație și Justiție în anul 2021, p. 75.

Disponibil: <https://www.iccj.ro/3d-flip-book/raport-privind-activitatea-desfasurata-de-inalta-curte-de-casatie-si-justitie-in-anul-2021/>

¹⁶ CDL-AD(2019)027-e Ukraine - Opinion on the Legal framework in Ukraine governing the Supreme Court and judicial self-governing bodies, adopted by the Venice Commission at its 121st Plenary Session, Venice, 6-7 December 2019. Disponibil: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2019)027-e)

		<p>trebui să se ocupe de restanța sa în componența sa actuală, deoarece filtrele vor avea efect doar pentru cazurile viitoare [...]. Odată ce restanța este soluționată și volumul de dosare primite este redus de filtre, este posibil să se reducă treptat numărul de judecători. Acest lucru va depinde de eficacitatea filtrelor și totodată, trebuie să se țină seama de necesitatea de a acorda timp suficient judecătorilor pentru examinarea serioasă a cazurilor care ridică probleme importante” (par. 49).</p> <p>Rezumând constatările Comisiei, putem trage concluzia că reforma Curții ar parcurge 3 etape consecutive: Adoptarea criteriilor/ temeiurilor noi de admisibilitate; soluționarea cauzelor pendinte; reducerea numărului de judecători.</p> <p>Raportând cele expuse mai sus la prevederile proiectului, inclusiv nota informativă, Curtea observă că consecutivitatea acțiunilor nu este respectată.</p> <p>Reducerea numărului de judecători în lipsa studiului competențelor Curții, în lipsa unei viziuni clare privind criteriile de admisibilitate, va duce la blocarea activității jurisdicționale a Curții și consecințe defavorabile pe termen lung.</p> <p>Astfel, Curtea <u>avizează negativ</u> propunerea respectivă. Propunerea urmează să fie revăzută prin prisma recomandărilor Comisiei de la Veneția.</p>	<p>asemenea, nu este clar raționamentul includerii ”reducerii nr de judecători” în calitate de etapă finală.</p>
<p>World Bank</p>	<p>40.</p>	<p>(<i>traducere neoficială din limba engleză</i>)</p> <p>Numărul redus de judecători este în concordanță cu jurisdicțiile comparative cu Curțile Supreme ca curți de casație și dimensiunea comparabilă a țării. [...] Cu toate acestea, nu este clar dacă există o estimare a numărului de cauze pe care Curtea Supremă de Justiție le va avea anual. În prezent, Curtea Supremă de Justiție din Moldova recuperează în jur de 8.000 de cauze anual și are o rată de soluționare puțin peste 100 la sută. Curțile Supreme care acționează ca instanțe de casație au un volum de muncă mai mic. [...]</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Potrivit unor calcule estimative, volumul de muncă al CSJ ar trebui să se reducă de circa 5 ori. Nota informativă a fost completată.</p>
<p>Autoritatea</p>	<p>41.</p>	<p>La articolul 6 alin. (1) din Proiect, considerăm oportună substituirea cuvântului „are” cu sintagma „<i>include în componența</i>”</p>	<p>Nu se acceptă.</p>

	<p>Națională de Integritate (ANI)</p>		<p>„sa”, pentru o formulare mai reușită a aliniatului, astfel, articolul 6, alineatul (1) va avea următorul cuprins: <i>„(1) Curtea Supremă de Justiție include în componența sa 20 de judecători.”</i></p>	<p>Substituirea propusă nu va modifica esența normei.</p>
	<p>IPRE</p>	<p>42.</p>	<p>În ceea ce ține de aspectul de eficiență, autorii proiectului de lege au prezentat mai multe argumente convingătoare de practică comparată și recomandări internaționale cu privire la numărul oportun de judecători al CSJ. Autorii însă nu au prezentat vreun studiu în susținerea acestei decizii. Totuși, având în vedere că proiectul de lege propune reducerea competențelor CSJ, ar fi fost complicată dacă nu imposibilă, calcularea numărului necesar de judecători pentru volumul de muncă potrivit noii competențe. În acest sens, este importantă formularea noilor competențe care va permite judecătorilor CSJ, într-o anumită măsură, să-și decidă propriul volum de muncă, fiind în poziția să respingă ca inadmisibile cauzele neimportante. Desigur că în acest context vor fi importante și criteriile de inadmisibilitate prevăzute de codurile de procedură. Oportună ar fi și introducerea în legislație a conceptului de “volum optim de muncă”. O previzibilitate cu privire la volumul de muncă care ar reveni în mod normal unui magistrat, ar ajuta atât la stabilirea numărului necesar de judecători la CSJ cât și în general pe țară la instanțele de toate nivelele.</p>	<p>Se acceptă parțial. Referitor la studii, remarcăm că în nota informativă au fost menționate cele două studii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • constatările Studiului efectuat de CEPEJ „Sisteme judiciare europene – Eficiența și calitatea justiției – Studii CEPEJ Nr. 26”; • Studiul Băncii Mondiale „Reforma Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova – Analiza organizării judiciare în Republica Moldova în raport cu jurisdicțiile comparabile”. <p>Referitor la criteriile de inadmisibilitate, subliniem că modificarea acestora este inclusă în</p>

				<p>proiectul legii de modificare a cadrului normativ conex noii legi cu privire la CSJ.</p> <p>Nu putem introduce noțiunea de "volum optim de muncă" în lipsa unor criterii precise de stabilire a acesteia.</p>
<p>(2) Curtea Supremă de Justiție este condusă de Președintele, care este asistat de un vicepreședinte.</p>		43.		
<p>(3) Modul de organizare internă a Curții Supreme de Justiție este stabilit de prezenta lege și de Regulamentul său, aprobat de către Plenul Curții Supreme de Justiție.</p>		44.		
<p>Articolul 7. Judecătorii Curții Supreme de Justiție</p> <p>(1) Judecătorii Curții Supreme de Justiție sunt numiți după cum urmează:</p> <p>a) cel puțin 13 judecători din rândul judecătorilor;</p> <p>b) cel mult 7 judecători din rândul avocaților, procurorilor sau profesorilor universitari în domeniul dreptului.</p>	<p>Procuratura Generală</p>	45.	<p>În vederea excluderii unor ambiguități referitor la componența și repartizarea funcțiilor de judecător al Curții Supreme de Justiție, considerăm necesar de exclus din textul art.7 alin. (1) sintagma "cel puțin " și "cel mult".</p> <p>În aceeași ordine de idei, în scopul predictibilității aplicării Legii (proiectului) supuse avizării, propunem corelarea proporțională a numărului de judecători din rândul procurorilor, avocaților și profesorilor universitari în domeniul dreptului și, respectiv, indicarea exhaustivă a numărului judecătorilor în cadrul Curții Supreme de Justiție ce revin persoanelor selectate din rândul non-judecătorilor.</p> <p>Concomitent, considerăm necesar de completat art. 7 alin. (1) lit. b) cu sintagma "care, la momentul propunerii spre numire, activează în funcția corespunzătoare"</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Alineatul respectiv se regăsește în art. 6.</p>

	DG Just	46.	<p><i>(traducere neoficială din limba engleză)</i></p> <p>Legea prevede că CSJ trebuie să aibă cel puțin 13 judecători și „nu mai mult” de 7 nejudcători. Acest lucru ar trebui reconsiderat. În cazul în care procesul de numire pentru ambele categorii este același, pur și simplu ar trebui aleși cei mai buni oameni. Altfel cineva nu poate fi ales, în ciuda faptului că este mai bun din punct de vedere al meritelor (ceea ce este discutabil). De asemenea, ar putea adânci și mai mult polarizarea existentă.</p> <p>Și câteva comentarii suplimentare, care merită remarcate:</p> <p>Art. 13 (4): Având în vedere rolul CSJ de organ de recurs pentru pre-verificare și având în vedere întâzierile deja intervenite în procesul de pre-verificare, recomandăm să nu se stipuleze o dată concretă la care începe noua Curte Supremă. activitățile sale (1 iunie 2023). Diverse: Legea tace cu privire la cauzele aflate în derulare de care se ocupa CSJ in functia sa actuala de a 3-a instanta.</p>	Se acceptă. Proiectul a fost modificat.
	CSM	47.	<p>Propuneri:</p> <p>-Alin.(1) lit. b) de substituit „... avocaților, procurorilor sau profesorilor universitari în domeniul dreptului.,” cu dispoziția „... profesiiilor juridice.,”</p> <p>Motivare:</p> <p>Alin.(1), (2):</p> <p>De regulă procurorii cu probleme pleacă din sistem și acced în funcția de judecător. (sunt excepții) Totodată, avocații care au o practică bogată în domeniu, primesc onorarii corespunzătoare. Respectiv, în funcțiile de judecător la CSJ cu un salariu mult mai mic, v-or accede acei care au intenția de ași face o pensie corespunzătoare.</p> <p>Astfel, există riscul că v-or accede în funcția de judecător la CSJ nu cei mai profesioniști procurori și avocați.</p>	Nu se acceptă. Profesionalismul unui jurist nu trebuie apreciat prin prisma cuantumului remunerării pentru care acesta acceptă să lucreze. Pentru a garanta profesionalismul viitorilor candidați, proiectul prevede deja mai multe criterii de eligibilitate. Profesiile juridice indicate în proiect au fost selectate ca fiind cele mai apropiate ca

	CSJ	48.	<p>Art. 7 alin (1) și Art. 7 alin. (2) – Numărul de 7 judecători (numiți din afara corpului de judecători de carieră) e prea mare. Curtea Supremă de Justiție nu are competențe de Curte Constituțională, unde exponenții acestor profesii sunt bineveniți. Prezența în rândul judecătorilor Curții Supreme de Justiție a exponenților profesiiilor conexe justiției precum și a mediului academic se poate asigura și prin 3 sau 5 judecători. Curtea consideră că vechimea în muncă (în special cea de judecător) reprezintă un indiciu al calificării persoanei și experienței practice, reieșind din considerentul că activitatea de judecător, totuși, este una specifică. Realizarea sarcinilor Curții – asigurarea interpretării și aplicării uniforme a legislației în sistemul justiției implică cunoștințe teoretice profunde, inclusiv abilități practice. Vechimea în muncă propusă de către autorul proiectului de lege, necesară pentru a accede în funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție (6/8/10 ani, în dependență de „domeniul de activitate”) în opinia Curții, este una relativ mică. La fel, Curtea constată că în ceea ce ține de persoanele cu 10 ani efectiv lucrați în calitate de profesori universitari, din conținutul proiectului precum și a notei informative, nu rezultă nici un argument sau răspuns la întrebarea: un bun teoretician dar fără experiență practică, ar fi un bun judecător al CSJ?</p> <p>Spre deosebire de Republica Moldova, pentru a accede în funcția de judecător al Înaltei Curți de Casație și Justiție în România, legea instituie o vechime în muncă de cel puțin 18 ani¹⁷.</p>	<p>specific al activității de activitatea în CSJ.</p> <p>Se acceptă parțial.</p> <p>Proporțiile dintre candidații judecători și cei non-judecători au fost modificate, astfel încât judecătorii de carieră vor fi în număr de 11.</p> <p>Textul redactat se regăsește la art. 6.</p> <p>Referitor la vechimea în muncă, stabilită pentru accederea în funcția de judecător CSJ, menționăm că prevederea dată a fost exclusă din Constituție anume cu scopul de a da posibilitate juriștilor cu o vechime mai mică de a accede la funcțiile de judecător CSJ.</p> <p>Remarcăm că criteriul de ”10 ani” a fost menținut pentru</p>
--	-----	-----	--	---

¹⁷ Art. 52 alin. (3) din Legea nr. 303 din 28 iunie 2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor. Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetailDocument/64928>

				<p>candidații non-judecători.</p> <p>Obiecția referitoare la experiența de "6 ani" nu poate fi luată în considerare. Or, în această vechime în muncă a fost stabilită pentru candidații care anterior au activat în calitate de judecător al Curții Constituționale sau al CEDO. Cei "6 ani" reprezintă un mandat deplin de judecător al Curții Constituționale sau 2/3 din mandatul unui judecător CiEDO. Considerăm că o asemenea experiență este mai mult decât suficientă pentru a candida la funcția de judecător al CSJ.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Activitatea Avocatului poporului nu este legată de nemijlocit procesele de judecată. Competența avocatului poporului</p>
	<p>Avocatu l Poporul ui</p>	<p>49.</p>	<p>Art.6 – este plauzibilă extinderea cercului de persoane care pot accede la funcția de judecător al CSJ. În acest sens, propunem revizuirea alin.(1) prin examinarea oportunității de a acorda șanse Ombudsmanilor pentru a deveni judecători la CSJ. Consider că includerea Ombudsmanilor în calitate de judecători va aduce plus valoare activității CSJ în domeniul drepturilor omului.</p>	

			<p>este una generală, de protecție a drepturilor omului și nu de judecare sau reprezentare în instanță a unei părți în litigiu.</p> <p>Se acceptă parțial. Textul redactat se regăsește la art. 6.</p>
<p>IPRE</p>	<p>50.</p> <p>Extinderea cercului de persoane care pot accede la funcția de judecător al CSJ este plauzibilă în contextul în care candidații non-judecători vor trece de un „vetting” la fel ca și judecătorii curenți ai CSJ. Anterior astfel de inițiative trezeau îngrijorări pentru că exista posibilitatea ca non-judecătorii să treacă prin aceleași proceduri vicioase de promovare care au permis accederea la CSJ a unor judecători compromiși. Respectiv, pentru ca modificarea respectivă să ducă la rezultate pozitive este importantă implementarea corectă și cu bună credință a legii adoptate.</p> <p>Introducerea profesioniștilor non-judecători în rândul judecătorilor CSJ ar putea avea mai multe efecte pozitive. Va fi diminuat caracterul corporativist al sistemului justiției, instanța va beneficia din diferitele expertize și perspective ale judecătorilor care au venit din alte profesii juridice, circumstanțe ce ar putea contribui la soluții mai echilibrate și mai bine motivate date de CSJ.</p> <p>Totuși, prevederea din art. 7 alin. (1) din proiectul de lege prevede că „cel mult 7” judecători vor fi aleși din rândul profesioniștilor non-judecători. Având în vedere că mulți judecători doresc să fie promovați la CSJ, această formulare ar putea crea situația în care niciunul din cei 20 de judecători nu sunt din rândul altor profesii juridice. Astfel, recomandăm completarea textului cu „cel mult 7, dar nu mai puțin de 5”, sau renunțarea la formulările de „cel mult” și „cel puțin” și stabilirea unui număr fix de judecători de fiecare categorie.</p> <p>Rămâne însă ne clar cum membrii non-judecători vor fie evaluați în dependentă de cunoștințe și abilități, specializare și cum se vor</p>		

			<p>integra în complete. Prevederi generale în acest sens urmează a fi specificate în Lege pentru ca ulterior cadrul normativ secundar să aibă direcția de acțiune și claritate. Nu este clară nici modalitatea de selectarea a membrilor non-judecători după principiul de specializare.</p> <p>51. La art. 7 – este de recomandat reconsiderarea conceptuală a normelor. În primul rând, dacă se insistă asupra unei componente mixte a CSJ, textul legii trebuie să fie cât mai exact. Astfel, urmează excluderea cuvintelor „cel puțin” din alin. (1) lit. a), precum și a cuvintelor „cel mult” din alin. (1) lit. b). Or, potrivit redacției actuale, CSJ ar putea să fie constituită din 19 judecători din rândul judecătorilor și 1 judecător din rândurile non-judecătorilor.</p> <p>52. În al doilea rând, recrutarea judecătorilor CSJ din rândul non-judecătorilor contravine principiului profesionalismului, așa cum acesta ar trebui să fie tratat din perspectiva standardelor în domeniu, în special – Avizul CCJE nr. 4 (2003) privind formarea inițială și continuă specifică judecătorilor la nivel național și european. Nu este clar motivul pentru care candidații non-judecători nu se aplică, cel puțin, obligația susținerii unui examen în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției (INJ) – condiție de îndeplinit, în conformitate cu art. 6 alin. (3) din Legea nr. 544/1995, de persoanele care nu au absolvit INJ. De altfel, nu este clar motivul pentru care candidații la funcția de judecători ai CSJ sunt absolviți de obligația de a fi supuși testării cu utilizarea detectorului comportamentului simulat (poligrafului) – condiție prevăzută de art. 6 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 544/1995.</p>	<p>Se acceptă. Alineatul respectiv se regăsește în art. 6.</p> <p>Nu se acceptă. Menționăm că din considerentul că Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor este nefuncțional, s-a renunțat la verificarea profesionalismului candidaților din rândul judecătorilor. În aceste circumstanțe, nu ar fi echitabil de a verifica profesionalismul candidaților non-judecători. Or, candidaților li se garantează condiții egale de accedere la funcțiile respective.</p>
--	--	--	---	--

<p>(2) Poate deveni judecător al Curții Supreme de Justiție persoana care:</p> <p>1) întrunește condițiile din art. 6 alin. (1) lit. a), b), d)-f) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului;</p> <p>2) are cel puțin una din următoarele experiențe:</p> <p>a) 8 ani efectiv lucrați în calitate de judecător;</p> <p>b) 6 ani efectiv lucrați în calitate de judecător al Curții Constituționale sau al Curții Europene pentru Drepturile Omului;</p> <p>c) 10 ani efectiv lucrați în calitate de avocat, procuror sau profesor universitar în domeniul dreptului;</p> <p>3) are calitățile și abilitățile profesionale necesare pentru accesarea în funcție de judecător al Curții Supreme de Justiție, stabilite la alin. (3);</p>	<p>CSM</p>	<p>53.</p>	<p>Propuneri:</p> <p>- Alin. (2) 2) lit. c) de substituit „... avocaților, procurorilor sau profesorilor universitari în domeniul dreptului.,, cu dispoziția „... profesorilor juridice.”</p> <p>Motivare:</p> <p>Alin.(1), (2):</p> <p>De regulă procurorii cu probleme pleacă din sistem și acced în funcția de judecător. (sunt excepții) Totodată, avocații care au o practică bogată în domeniu, primesc onorarii corespunzătoare. Respectiv, în funcțiile de judecător la CSJ cu un salariu mult mai mic, v-or accede acei care au intenția de ași face o pensie corespunzătoare.</p> <p>Astfel, există riscul că v-or accede în funcția de judecător la CSJ nu cei mai profesioniști procurori și avocați.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Profesionalismul unui jurist nu trebuie apreciat prin prisma cuantumului remunerații pentru care acesta acceptă să lucreze.</p> <p>Pentru a garanta profesionalismul viitorilor candidați, proiectul prevede deja mai multe criterii de eligibilitate.</p> <p>Profesiunile juridice indicate în proiect au fost selectate ca fiind cele mai apropiate ca specific al activității de activitatea în CSJ.</p>
<p>World Bank</p>	<p>World Bank</p>	<p>54.</p>	<p><i>(traducere neoficială din limba engleză)</i></p> <p>În ceea ce privește alegerea judecătorilor, Republica Moldova se află pe ștacheta inferioară a duratei necesare a experienței profesionale anterioare. Proiectul de lege stabilește ca condiție 8 ani de activitate ca judecător și 10 ani de serviciu efectiv ca avocat, procuror sau profesor de drept. Mai multe țări stabilesc o vârstă minimă, care este între 30 și 45 de ani, altele solicită un minim de experiență juridică care diferă de la 5 la 15 ani.</p> <p>Proiectul de lege elaborează criteriile de selecție a judecătorilor Curții Supreme, însă rămâne neclar cum va fi implementat de Consiliul Superior al Magistraturii, în special din cauza structurii mixte a Curții Supreme de Justiție. Criteriile propuse sunt definite pe scară largă, cum ar fi capacitatea de a înțelege și</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Fiecare stat reiese din propriile raționamente și tradiții în stabilirea experienței minime pentru accedere la o funcție juridică.</p> <p>Până la recente modificări operate în Constituție (în vigoare din aprilie 2022), însuși textul</p>

<p>(3) Judecătorul Curții Supreme de Justiție este selectat în bază de merit, în urma unui concurs public. Modul de organizare a concursului și de selectare a candidaților este stabilit de</p>	<p>CSJ</p>	<p>55.</p>	<p>analiza situații juridice complexe și claritatea expresiilor scrise și verbale. Pentru candidații proveniți din sistemul judiciar care ar putea fi evaluați pe baza rezultatelor anterioare, dar pentru candidații proveniți din afara sistemului judiciar trebuie precizat deoarece este deja propus pentru experiența anterioară. În practica comparativă europeană, criteriile comune ale procesului de selecție sunt vechimea și calificările verificate pe baza referințelor, în multe țări urmate de o audiere orală în fața organului de selecție. Autoritățile ar putea lua în considerare includerea unor criterii suplimentare și/sau specificarea modului în care vor fi implementate criteriile pentru a stabili cadrul pentru statutele pe care Consiliul Superior al Magistraturii le va adopta. Unele țări au inclus în lista criteriilor de etică a solicitanților, care pot fi chiar evaluate de un comitet special de etică.</p>	<p>constituțional prevedea experiența de 10 ani pentru candidații la funcția de judecător CSJ. Transferarea criteriului respectiv din Constituție în lege a fost făcută cu scopul de a micșora cenzul respectiv și de a da posibilitate unui cerc mai larg de juriști de a accede în CSJ. Detaliile despre procedura de selectare a candidaților vor fi stabilite în Regulamentul aprobat de CSM. legea lasă la discreția CSM să aleagă modalitatea de apreciere a candidaților (de ex. Chestionar cu întrebări, test cu sarcini, interviu etc.).</p>
<p>(3) Judecătorul Curții Supreme de Justiție este selectat în bază de merit, în urma unui concurs public. Modul de organizare a concursului și de selectare a candidaților este stabilit de</p>	<p>CSJ</p>	<p>55.</p>	<p>Art. 7 alin. (3) – În opinia Curții, abilitățile profesionale necesare pentru a fi numit în calitate de judecător la Curtea Supremă de Justiție menționate în norma respectivă, în esență, se rezumă la criteriul subiective. Având în vedere importanța activității potențialei instanțe de casare, criteriile de eligibilitate trebuie formulate într-o manieră clară, rigidă, focusată pe calitățile</p>	<p>Nu se acceptă. Menționăm că din considerentul Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor este</p>

<p>Consiliul Superior al Magistraturii. Candidații sunt evaluați de către Consiliul Superior al Magistraturii în baza calităților și abilităților profesionale, inclusiv:</p> <p>a) capacitatea de a înțelege și a analiza situațiile juridice complexe;</p> <p>b) claritatea exprimării scrise și verbale;</p> <p>c) abilitatea de a lucra în echipă și de a respecta opiniile colegilor, precum și de a le contesta și dezbate în mod constructiv;</p> <p>d) abilitatea de a lucra în situații care implică stres și de a realiza sarcinile cu promptitudine;</p> <p>e) experiența de muncă a candidatului;</p> <p>f) viziunea privind rolul Curții Supreme de Justiție în dezvoltarea dreptului.</p>			<p>profesionale ale persoanei. În acest sens, pare cel puțin neclară modalitatea de apreciere după criteriile indicate în proiect: capacitatea de a înțelege și a analiza situațiile juridice complexe; claritatea exprimării scrise și verbale; abilitatea de a lucra în echipă și de a respecta opiniile colegilor, precum și de a le contesta și dezbate în mod constructiv; abilitatea de a lucra în situații care implică stres și de a realiza sarcinile cu promptitudine; viziunea privind rolul Curții Supreme de Justiție în dezvoltarea dreptului. Curtea consideră că primordial, urmează a fi verificate competențele teoretice și practice ale candidaților (<u>probă scrisă, interviu, analiza actelor judecătorești pronunțate în exercițiul funcției/ actelor procesuale emise (în cazul avocaților/procurorilor), etc.</u>).</p>	<p>nefuncțional, s-a renunțat la verificarea profesionalismului candidaților.</p>
<p>CAPC</p>	56.	<p>La art. 7 alin. (3) – este de sugerat redactarea normelor astfel încât acestea să corespundă celor conținute în art. 10 din Legea nr. 544/1995, art. 2 din Legea nr. 154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor, precum și anexei nr. 1 la Regulamentul cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 613/29//2018. Este de acceptat și o normă de trimitere la legislația specială – actele normative citate mai sus. Retinem obiecția și pentru art. 9 alin. (3) din Proiect.</p>	<p>Nu se acceptă. Menționăm că din considerentul că Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor este nefuncțional, s-a renunțat la verificarea profesionalismului candidaților.</p>	
<p>(4) Judecătorul Curții Supreme de Justiție este propus spre numire de către Consiliul Superior al Magistraturii și numit în funcție de către Președintele Republicii Moldova în termen de 30 de zile de la primirea propunerii. Dacă</p>	57.			

este necesară o examinare suplimentară a dosarului candidatului sau a informației deținute de o autoritate publică despre candidatul respectiv, acest termen poate fi prelungit cu 15 zile.					
(5) Dacă există suspiciuni privind incompatibilitatea candidatului cu funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție sau de încălcare a procedurii de selectare, Președintele Republicii Moldova refuză motivat numirea și informează Consiliul Superior al Magistraturii. La propunerea repetată a Consiliului Superior al Magistraturii pentru care au votat cel puțin 2/3 din membrii Consiliului aflați în exercițiul funcției, Președintele Republicii Moldova emite decretul privind numirea în funcție a judecătorului Curții Supreme de Justiție.	CSJ	58.	<i>Art. 7 alin. (5)</i> – adoptarea hotărârii privind propunerea repetată cu votul a 2/3 din membrii aflați în exercițiul funcției, contravine art. 19 alin. (4) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947 din 19 iulie 1996, potrivit căruia, propunerea repetată se votează cu 2/3 din membrii săi (8 din 12). Totodată, având în vedere modificările operate prin Legea pentru modificarea unor acte normative nr. 246 din 29 iulie 2022 (în partea ce se referă la art. 15 și 24, eovorumul pentru caracterul deliberativ al ședinței și majoritatea necesară pentru adoptarea hotărârilor), Curtea menționează posibilitatea adoptării de către CSM a hotărârilor cu votul chiar și a 2 membri (în ipoteza când doar 3 membri sunt în exercițiul funcției), ceea ce se pare a fi în contradicție cu recomandările Comisiei de la Veneția: <i>pentru a respecta concepția constituțională a CSM-ului, în special ideea de reprezentare a judecătorilor și a membrilor non-judecătorești în acest organ, este important ca majoritățile decizionale să nu poată fi asigurate exclusiv de voturile unuia dintre aceste grupuri (par. 49)</i> ¹⁸ . Prin urmare, Curtea avizează negativ propunerea respectivă, în partea modificării numărului de voturi necesar.	Nu se acceptă. Legea nr. 544/1995 stabilește regulile generale de numire în funcție a judecătorilor. Precizăm că noua Lege cu privire la CSJ este o lege specială în raport cu legea menționată. Drept urmare, prevederile noii legi cu privire la CSJ vor avea prioritate în aplicare.	
	CSP	59.	Prevederile alin.(5) nu sunt în concordanță cu cele ale art.II alin.(3) și alin.(5) din Legea nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorului, în partea ce se referă la motivele refuzului numirii în funcție a candidatului la funcția de judecător al CSJ și numărului de	Nu se acceptă. Legea nr. 544/1995 stabilește regulile generale de numire în	

¹⁸ CDL-AD(2022)019-e Republic of Moldova - Opinion on the draft law on amending some normative acts (Judiciary), adopted by the Venice Commission at its 131st Plenary Session (Venice, 17-18 June 2022) Disponibil: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2022\)019-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2022)019-e)

		<p>voturi ai membrilor CSM necesar pentru înaintarea propunerii repetate. Astfel, art.11 alin.(3) din Legea nr.544/1995 statuează expres că Președintele Republicii Moldova poate respinge o singură dată candidatura propusă de către Consiliul Superior al Magistraturii pentru numirea în funcția de judecător și numai în cazul depistării unor probe incontestabile de incompatibilitate a candidatului cu funcția respectivă, de încălcare de către acesta a legislației sau de încălcare a procedurilor legale de selectare și promovare a lui.</p> <p>Din conținutul normei precitate deducem că nu orice suspiciune privind incompatibilitatea candidatului cu funcția de judecător al CSJ sau de încălcare a procedurii de selectare pot fi invocate pentru a refuza motivat numirea acestuia în funcție, ci numai în cazul depistării unor probe incontestabile de incompatibilitate a candidatului cu funcția respectivă, de încălcare de către acesta a legislației sau de încălcare a procedurilor legale de selectare și promovare a lui.</p> <p>Totodată, în art. 11 alin. (5) din aceeași lege, se menționează că, la propunerea repetată a Consiliului Superior al Magistraturii, Președintele Republicii Moldova emite un decret privind numirea candidatului în funcția de judecător în termen de 30 de zile de la data parvenirii propunerii repetate, nefiind specificat de legiuitor numărul concret de voturi ai membrilor CSM necesar pentru înaintarea propunerii repetate, astfel după cum este indicat în proiect „cel puțin 2/3 din membrii Consiliului aflați în exercițiul funcției”.</p>	<p>a funcție judecătorilor.</p> <p>Precizăm că noua Lege cu privire la CSJ este o lege specială în raport cu legea menționată.</p> <p>Drept urmare, prevederile noii legi cu privire la CSJ vor avea prioritate în aplicare.</p>
<p>Jud. Bălți</p>	<p>60.</p>	<p>Termenul de "suspiciuni" în formularea enunțată mai sus, generează pasibilitatea intervenției unor interpretări prea extensive, având o sferă de cuprindere prea vastă, nedefinită cert și previzibil, ce poate genera situație de incertitudine și insecuritate juridică în chestiuni ce pot avea ca efect repercusiuni esențiale asupra drepturilor persoanei/candidatului.</p> <p>Considerăm că este necesară o definire legală sau instituirea unei norme suplimentare care să dea conținut termenului de "suspiciuni" în contextul normei analizate.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Textul redactat se regăsește în art. 6 alin. (7).</p>

			<p>Este necesar de evidențiat la caz jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului ce consacră condițiile de claritate, certitudine, previzibilitate a legii, condiții cu valoare de principiu. Astfel, în cauza Cantoni împotriva Franței, pct. 32, Curtea explică - <i>Utilizarea tehnicii legislative a „categoriilor” lasă adesea zone de umbră la frontierele definiției. În sine, aceste îndoieli privind cazurile limită nu sunt suficiente pentru ca o dispoziție să fie incompatibilă cu art. 7, în măsura în care aceasta se dovedește suficient de clară în marea majoritate a cazurilor. În schimb, folosirea unor noțiuni și a unor criterii prea vagi în interpretarea unei dispoziții legislative poate face această dispoziție legislativă incompatibilă cu cerințele de claritate și de previzibilitate în ceea ce privește efectele (Līvīk împotriva Estoniei, pct. 96-104)</i></p>	
<p>(6) Judecătorul Curții Supreme de Justiție își începe activitatea din ziua indicată în decretul de numire în funcție.</p>		61.		
<p>(7) Judecătorul Curții Supreme de Justiție își exercită funcția până la atingerea vârstei de 65 de ani. În vederea asigurării bunei funcționări a Curții Supreme de Justiție, concursul pentru selectarea candidaților la funcțiile vacante de judecător al Curții Supreme de Justiție se anunță cu cel puțin 3 luni înainte de survenirea vacanței funcției respective.</p>	CSM	62.	<p>Propuneri: - Alin. (7) ultima propoziție de exclus. Variantă: CSM propune ca judecătorii la CSJ să fie din rândul judecătorilor, iar din rândul profesorilor să fie selectați judecători asistenți (cu statut special și salariul de judecător la CA), care să participe la soluționarea cauzelor/ recursurilor, să participe în deliberare, fără drept de a semna hotărârile. Motivare: Alin.(7) - Modul de anunțare a concursurilor la funcții le vacante de judecător este prevăzut de Legea nr.544 (art.9) Activitatea CSJ în componența propusă în proiect riscă să genereze tergiversări la examinarea cauzelor. Astfel, în CSJ volumul de lucru a unui judecător este foarte mare. Profesorii, avocații nu dețin experiența de a se afla 8-12 ore la locul de muncă și de a motiva pe zeci de foi o hotărâre. Or, programul de activitate a acestora este mult mai lejer.</p>	<p>Se acceptă. Menționăm că alin. (7) a fost exclus în întregime din proiect.</p>

	<p>Aviz comun (Chirine iuc G., Lazari C., Gladîş O., Arseni Al.)</p>	<p>63.</p> <p>-Judecătorii asistenți din rândul profesorilor din diferit domeniu ar contribui la unificarea practicii judiciare.</p> <p>Conform Articolului 7 alin.(7) din Proiect, "<i>Judecătorul Curții Supreme de Justiție își exercită funcția până la atingerea vârstei de 65 de ani.</i>"</p> <p>De observant, că în multe țări europene practica este de a atribui un plafon de vîrstă mai mare de 65 ani pentru judecătorii din instanțele judiciare superioare.</p> <p>În acest context, în Franța, spre exemplu, vîrsta de exercitare a funcției de judecător este de 67 de ani, în Germania - în funcție de instanță și alte condiții - 67 sau 68 de ani, în Marea Britanie - 70 de ani și la moment se dezbate un proiect de lege cu propunerea de a majora această vîrstă pînă la 75 de ani.</p> <p>În România, judecătorii de la înalta Curte de Casație și Justiție pot fi menținuți în funcție după împlinirea vârstei de pensionare prevăzute de lege pînă la atingerea vârstei de 70 de ani.</p> <p>Considerăm că plafonul de vîrstă de 70 de ani pentru un judecător de la Curtea Supremă de Justiție ar fi o soluție rezonabilă și pentru Republica Moldova. Aceasta ar fi o decizie benefică pentru armonizarea practicii judiciare, pentru evitarea divergențelor și asigurarea unei stabilități în aplicarea legislației în vigoare cu un efect de lungă durată în garantarea drepturilor și libertăților prevăzute de lege.</p> <p>Un alt argument ce ar ține de o politică judiciară echitabilă din partea statului este și faptul că plafonul de vîrstă pentru judecătorii Curții Constituționale este de 70 de ani. În această ordine de idei, se pare că ar fi logic echivalarea plafonului de vîrstă pentru membrii a două instituții pe care se bazează întreaga ordine de drept în Republica Moldova.</p>	<p>Nu se acceptă. Alineatul respectiv a fost exclus din proiect.</p>
<p>Articolul 8. Plenul Curții Supreme de Justiție (1) Plenul Curții Supreme de Justiție este compus din toți</p>	<p>64.</p>		

<p> judecării Curții aflate în exercițiul funcției. Ședințele Plenului Curții Supreme de Justiție sunt conduse de către Președintele Curții.</p>				
<p>(2) Plenul Curții Supreme de Justiție se convoacă ori de câte ori este necesar, dar nu mai rar decât o dată în trimestru, în modul stabilit în Regulamentul Curții Supreme de Justiție. Plenul este convocat în ședințe extraordinare de către Președintele Curții, din proprie inițiativă, sau la cererea a cel puțin 5 judecători ai Curții Supreme de Justiție.</p>		65.		
<p>(3) Plenul Curții Supreme de Justiție este deliberativ dacă la ședință participă cel puțin 2/3 din judecătorii Curții Supreme de Justiție aflate în exercițiul funcției. Plenul adoptă hotărâri cu votul majorității simple a judecătorilor prezenți, care sunt semnate de președintele ședinței și de către Secretarul general sau Secretarul general adjunct al Curții.</p>	<p>Procura Generală</p>	66.	<p>Conform art. 8 alin. (1), în redactarea propusă, "Plenul Curții Supreme de Justiție este compus din toți judecătorii Curții aflate în exercițiul funcției..." și potrivit art. 8 alin. (3) "plenul adoptă hotărâri cu votul majorității simple a judecătorilor prezenți..." . În această ordine de idei, luând în considerație faptul că, Secretarul general și secretarul general adjunct al Curții nu participă la ședințele Plenumului, considerăm necesar de exclus din prevederile art. 8 alin. (3) sintagma "și de către Secretarul general sau secretarul general adjunct al Curții"</p>	<p>Se acceptă. A se vedea art. 7 alin. (3).</p>
<p>(4) Plenul Curții Supreme de Justiție are următoarele atribuții: a) aprobă Regulamentul Curții Supreme de Justiție;</p>	<p>CSJ</p>	67.	<p>Art. 8 alin. (4) – Cu referire la competența Plenului CSJ de a constitui completele de judecată în cadrul CSJ (lit. d), această propunere contravine art. 6¹ alin. (1¹) din Legea privind organizarea judecătorească nr. 514 din 06 iulie 1995, constituirea</p>	<p>Nu se acceptă. Legea nr. 544/1995 stabilește regulile generale de numire în</p>

<p>b) aprobă organigrama Secretariatului Curții Supreme de Justiție;</p> <p>c) decide asupra specializării judecătorilor Curții Supreme de Justiție;</p> <p>d) stabilește anual componența completelor de judecată și categoriile de cauze examinate de acestea;</p> <p>e) după caz, constituie colegii conform categoriilor de cauze și determină durata activității acestora;</p> <p>f) aprobă proiectul bugetului și planul de activitate al Curții Supreme de Justiție;</p> <p>g) confirmă componența Consiliului Științific Consultativ;</p> <p>h) aprobă ghidurile cu privire la aplicarea legislației procesuale, la individualizarea pedepsei penale și sancțiunilor contravenționale;</p> <p>i) aprobă vestimentația judecătorilor Curții;</p> <p>j) aprobă raportul de activitate al Curții Supreme de Justiție și al Consiliului Științific Consultativ;</p> <p>k) are alte atribuții stabilite de lege.</p>		<p>completelor de judecată și schimbarea componenței acestora fiind de competența președintelui de instanță. La fel, din punct de vedere practic, atribuirea unei asemenea competențe Plenului CSJ, va presupune convocarea Plenului ori de câte ori este necesară schimbarea membrilor completului de judecată, fapt care va perturba activitatea instanței.</p> <p>Astfel, această propunere urmează să fie revăzută</p>	<p>funcție a judecătorilor.</p> <p>Precizăm că noua Lege cu privire la CSJ este o lege specială în raport cu legea menționată.</p> <p>Drept urmare, prevederile noi legi cu privire la CSJ vor avea prioritate în aplicare.</p>
<p>CSM</p>	<p>68.</p>	<p>La fel, Curtea remarcă că art. 8 din proiect, nu conține nici o prevedere cu privire la activitatea de unificare a practicii judiciare a Plenului CSJ.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Art. 7 alin. (4) lit. h) prevede expres competența plenului CSJ de a aproba ghidurile cu privire la aplicarea legislației procesuale. De asemenea, lit. j) se referă și la "alte atribuții" care pot fi stabilite în Regulamentul CSJ.</p>
<p>CSM</p>	<p>69.</p>	<p>Propuneri:</p> <p>Art.8</p> <p>-Alin. (4) : de completat cu următoarele competențe:</p> <p>- în calitate de instanță filtru examinează cererile cu privire la încalcarea CEDO,</p> <p>Altă competență: Sesează Curtea Constituțională cu privire la constituționalitatea legilor justiției,,</p> <p>Motivare:</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Propunerea de a-i atribui Curții Supreme competențe de "instanță filtru" pentru cererile privind încalcarea CEDO nu poate fi acceptată.</p>

			<p>Referitor la alin. (4) Această competență este necesară pentru a demina numărul de condamnări la CtEDO și a repune justițiabilii în drepturile lezate în termeni restrânși.</p> <p>Printr-un articol separat de prevăzut procedura de examinare de către Plenul CSM a acestor cereri. Hotărârea Plenului CSJ de admitere a cererii va putea servi temei de revizuire a hotărârii instanțelor de judecată pe cazul concret.</p> <p>Astfel de practică există în alte țări.</p>	<p>deoarece astfel se va crea o etapă internă suplimentară, care va avea drept efect extinderea procedurii și duratei acesteia.</p>
<p>World Bank</p>	<p>70.</p>	<p><i>(traducere neoficială din limba engleză)</i></p> <p>Proiectul de lege definește competențele plenului, totuși, pare un amestec de sarcini tehnice/administrative și competență de fond pe probleme juridice (adică aprobă codul vestimentar și aprobă liniile directoare privind aplicarea legilor procedurale).</p> <p>Ar fi mai clar să se facă o distincție între colegiul judecătorilor care decide asupra sarcinilor administrative (adică nucleul vestimentar, bugetul, organigrama) și plenul care decide asupra chestiunilor de fond (orientări privind aplicarea dreptului procesual, individualizarea pedepselor penale și a sancțiunilor contravenționale).</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>„Colegiul judecătorilor” este distinct de „plenul curții”.</p> <p>Anume Plenul CSJ este format din totalitatea judecătorilor curții.</p> <p>Drept urmare, se pare firesc ca anume Plenul să decidă referitor la ținuta vestimentară, la bugetul curții ș.a.</p>	
<p>CAPC</p>	<p>71.</p>	<p>La art. 8 alin. (4) lit. i) – de expus în următoarea redacție: „aprobă modelul ținutei vestimentare a judecătorilor Curții”.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Litera respectivă a fost exclusă din proiect.</p>	
	<p>72.</p>	<p>La art. 8 alin. (4) lit. j) – de expus în următoarea redacție: „examinează și se expune asupra raportului Consiliului Științific Consultativ”. De altfel, Proiectul este lacunar în ceea ce privește statutul Consiliului, fiind de recomandat completarea cu norme care ar fi relevante în acest sens.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Dat fiind faptul că Consiliul respectiv are un rol consultativ, s-a renunțat la obligarea acestuia de</p>	

				<p>a prezenta un raport anual de activitate. Proiectul a fost completat la art. 6 alin. (4) cu prevederi referitor la statutul Consiliului Științific Consultativ.</p>
<p>(5) Hotărârile Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la administrarea instanței sunt obligatorii pentru toți judecătorii și angajații Curții.</p>		73.		
<p>(6) Ședințele Plenului Curții Supreme de Justiție sunt publice. Plenul poate decide motivat ca ședința, sau o parte din ea, să se desfășoare în ședință închisă.</p>	<p>CSJ</p>	74.	<p>Art. 8 alin. (6) – Reieșind din atribuțiile Plenului CSJ propuse la alin. (4), nu este clar în ce măsură ședințele acestuia ar trebui să fie publice.</p>	<p>Nu se acceptă. Plenul este acel care trebuie să decidă în privința caracterului public a ședințelor sale în dependență de subiectele ce urmează a fi discutate. Important este ca decizia respectivă să fie motivată.</p>
	<p>Avocatu I Poporul ui</p>	75.	<p>Art.7 – propunem la alin.(6) să fie indicate motivele pentru care Plenul CSJ poate decide desfășurarea ședințelor închise.</p>	<p>Se acceptă parțial. Lista "motivelor" respective vor fi detaliate în Regulamentul CSJ.</p>
	<p>CAPC</p>	76.	<p>La art. 8 alin. (6) – este importantă enumerarea motivelor pentru care Plenul CSJ poate decide desfășurarea ședințelor închise.</p>	<p>Nu se acceptă. Plenul este acel care trebuie să decidă în privința caracterului</p>

				<p>public a ședințelor sale în dependență de subiectele ce urmează a fi discutate. Important este ca decizia respectivă să fie motivată.</p> <p>Lista „motivelor” respective trebuie incluse în Regulamentul CSJ și nu în lege.</p>
<p>(7) Ședințele Plenului Curții Supreme de Justiție se desfășoară cu prezența judecătorilor Curții sau prin intermediul mijloacelor electronice. Modul de desfășurare a ședințelor Plenului Curții Supreme de Justiție prin intermediul mijloacelor electronice se stabilește prin Regulamentul Curții Supreme de Justiție.</p>		77.		
<p>Articolul 9. Președintele și vicepreședintele Curții Supreme de Justiție</p> <p>(1) Președintele Curții Supreme de Justiție este selectat din rândul judecătorilor săi în bază de concurs, potrivit art. 9 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului și Legii nr.</p>	CSP	78.	<p>Din redacția alin. (1) rezultă că concursul pentru selectarea președintelui CSJ se va desfășura potrivit art. 9 din Legea nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorului și Legii nr.154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor.</p> <p>In accepțiunea alin. (1) al art.9 din Legea nr.544/1995, la selecția judecătorilor pentru promovarea la o instanță judecătorească superioară, numirea în funcția de președinte ori de vicepreședinte de instanță judecătorească sau transferul la o instanță judecătorească de același nivel ori la o instanță judecătorească inferioară, media de</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Referitor la modul de calculare a punctajului menționăm că CSM urmează să-și ajusteze regulamentele sale, pentru a le aduce în concordanță cu noua</p>

<p>154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor.</p>	<p>concurse se calculează potrivit art.5 alin. (3) din Legea nr.154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor.</p> <p>În corespundere cu art.5 alin.(3) din Legea nr.154/2012 în procesul de selecție a judecătorilor pentru promovarea la o instanță judecătorească superioară, numirea în funcția de președinte ori de vicepreședinte de instanță judecătorească sau transferul la o instanță judecătorească de același nivel ori la o instanță judecătorească inferioară, cel puțin 50% constituie rezultatul evaluării performanțelor și nu mai mult de 50% din punctajul acordat de colegiul pentru selecție și, după caz, de Consiliul Superior al Magistraturii.</p> <p>Menționăm că performanțele judecătorilor se evaluează de către colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor, evaluarea având ca scop stabilirea nivelului de cunoștințe și aptitudini profesionale ale judecătorilor, cât și a capacității de a aplica cunoștințele teoretice și aptitudinile necesare în practica profesiei de judecător, stabilirea aspectelor slabe și aspectelor forte din activitatea judecătorilor, stimularea tendinței de perfecționare a abilităților profesionale și sporirea eficienței activității judecătorilor la nivel individual și la nivel de instanțe judecătorești.(art.12 alin.(1) din Legea nr154/2012).</p> <p>Astfel, ținând cont de faptul că evaluarea performanțelor efectuată de către colegiul de evaluare se referă <i>stricto sensu</i> doar la judecători, nu este clar cum se va desfășura concursul în cazul candidaților la funcția de președinte al CSJ - judecători din rândul avocaților, procurorilor sau a profesorilor universitari în domeniul dreptului.</p> <p>Dispozițiile alin. (2) și alin. (3) sunt contradictorii în partea ce se referă la selectarea candidaților pentru funcția de președinte și vicepreședinte al CSJ. Alin. (2) prevede că candidații sunt identificați de către Plenul CSJ, pe când alin. (3) stabilește că modul de organizare a concursului și de selecție a candidaților este stabilit de CSM. Astfel, sunt confuze normele privind concursul pentru selectarea candidaților în speță (CSM va selecta candidații dintre cei</p>	<p>lege cu privire la CSJ și a ajusta mecanismul de selectare a președintelui/vicepreședintelui CSJ.</p> <p>Referitor la raportul dintre numărul de judecători necesari pentru cvorum versus numărul de judecători necesar pentru votarea unui candidat la funcția de președinte, menționăm următoarele.</p> <p>Cvorumul reprezintă un număr minim de judecători, necesar pentru ca ședința Plenului să fie deliberativă.</p> <p>Numărul minim de judecători, stabilit în alin. (2) se referă la minimul de persoane care trebuie să voteze pentru un candidat, pentru ca acesta să poată fi propus CSM-ului.</p> <p>Stabilirea acestui număr este necesar</p>
--	--	--

		<p>identificați de Plenul CSJ sau urmează să identifice și alți candidați?),</p> <p>În egală măsură notăm că, identificarea candidatului pentru funcția de președinte și vicepreședinte al CSJ cu votul doar a 5 judecători ai Plenului CSJ este nejustificată, ținând cont de faptul că Plenul CSJ este compus din toți judecătorii CSJ aflați în exercițiul funcției, iar acesta este deliberativ dacă la ședință participă cel puțin 2/3 din judecători. Astfel, potrivit calculelor 2/3 din 20 de judecători este semnificativ mai mult decât 5 judecători — cât este necesar pentru a propune CSM candidatura pentru funcția de președinte și vicepreședinte al CSJ. Considerăm judicios ca concursul pentru selectarea candidaților la funcția de președinte și vicepreședinte al CSJ să fie organizat și desfășurat de CSM în virtutea rolului constituțional de garant al independenței autorității judecătorești.</p> <p>Prin coroborarea alin. (5) lit. e) cu prevederile art. 10 din proiect, nu sunt clar stabilite regulile cu privire la organizarea concursului public pentru ocuparea funcției de Secretarul general și Secretarul general adjunct ai Curții (cine organizează și desfășoară concursul propriu-zis).</p>	<p>pentru a asigura faptul că candidatul la funcția managerială este susținut cel puțin de o parte din colectiv. În caz contrar, conlucrarea dintre acesta și colectiv va fi una dificilă.</p> <p>Referitor la concursul pentru funcțiile manageriale din Secretariatul CSJ, precizăm că acestea sunt funcții publice, iar detaliile despre concursurile pentru ocuparea acestora este reglementat suficient de detaliat în Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și necesită a fi dublate în prezentul proiect.</p>
ANI	79.		<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Conținutul alin. (1) a fost modificat. A se vedea în art. 8.</p>
		<p>La articolul 9 alin. (1) din Proiect considerăm oportună substituirea sintagmei „Președintele Curții Supreme de Justiție este selectat din rândul judecătorilor săi în bază de concurs” cu sintagma „Președintele Curții Supreme de Justiție este selectat în bază de concurs din rândul judecătorilor Curții Supreme de Justiție”, pentru</p>	

			<p>o formulare mai clară a aliniatului, astfel, articolul 9, alineatul (1) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(1) Președintele Curții Supreme de Justiție este selectat în bază de concurs din rândul judecătorilor Curții Supreme de Justiție, judecătorilor și Legii nr. J54/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor.”</p>	
<p>(2) Candidații pentru funcția de președinte și vicepreședinte al Curții sunt identificați de către Plenul Curții Supreme de Justiție. Plenul Curții Supreme de Justiție propune Consiliului Superior al Magistraturii candidații care, în urma votului secret, au obținut cel puțin 5 voturi.</p>	<p>CSJ</p>	<p>80.</p>	<p>Art. 9 alin. (2) – Modalitatea de alegere/ numire a președintelui și vicepreședintelui CSJ propusă de autor este cel puțin ne clară. Pe de o parte, candidații la funcțiile respective sunt identificați de către Plenul CSJ, iar pe de altă parte, este numit în funcție candidatul selectat în bază de concurs de către CSM. Astfel, în opinia Curții, funcțiile administrative în cadrul CSJ, fie urmează a fi transformate în funcții electivă, care se ocupă în baza votului acordat de către corpul de judecători ai CSJ, fie se păstrează modalitatea existentă de accedere în funcție administrativă, la care poate participa oricare doritor din rândul judecătorilor Curții. La fel, norma propusă nu reglementează situația în care Plenul CSJ va identifica câte un singur candidat pentru funcția de președinte sau vicepreședinte a Curții.</p>	<p>Se acceptă parțial. Proiectul propune o procedură mixtă de selectare a Președintelui CSJ, ce constă din 2 etape: 1. selectarea unuia sau mai multor candidați de către Plen; 2. selectarea de către CSM din rândul acestora a candidatului final. Referitor la situația în care se selectează un singur candidat, proiectul a fost completat. A se vedea art. 8 alin. (2) din proiect.</p>
	<p>CSM</p>	<p>81.</p>	<p>Propuneri: -Alin.(2) de exclus „5 voturi,, . Variantă: primele 3 candidaturi, care au obținut cele mai multe voturi, în ordine descrescătoare. De completat : ,, și la cererea proprie a judecătorului,, Motivare:</p>	<p>Nu se acceptă. Numărul minim de voturi a fost micșorat pentru a da posibilitate mai</p>

			<p>Alin.(2) Există riscul de formare a grupărilor de interese; legea nr.544/95 permite fiecărui judecător să participe la concursuri la funcții administrative.</p> <p><i>(traducere neoficială din limba engleză)</i></p> <p>Proiectul de lege are în vedere rolul Plenului Curții Supreme de Justiție în propunerea candidaților la funcția de președinte al Curții Supreme, ceea ce este în concordanță cu Avizul nr. 19 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni. CCJE este de părere că judecătorii instanței ar putea fi implicați în procesul de alegere a președintelui instanței, sub formă de vot obligatoriu sau consultativ. Având în vedere această recomandare, soluția prevăzută la articolul 9 din proiectul de lege este conformă cu standardele europene.</p>	<p>multor candidați să fie propuși CSM-ului.</p>
World Bank	82.		<p>La art. 9 alin. (2) – este de recomandat reexaminarea normelor.</p> <p>Or, aceste prevederi contravin alin. (1) și alin. (2).</p>	<p>Se acceptă.</p>
CAPC	83.		<p>[...] Teoretic, acordarea mai multor competente Plenului CSJ este o inițiativă pozitivă, însă efectele acestor modificări vor depinde mult de componența finală a CSJ. Experiența arată că deciziile de grup în cadrul sistemului judecătoresc nu duc întotdeauna la cele mai bune decizii administrative. Adunarea Generală a Judecătorilor, spre exemplu, a arătat cum judecătorii au ales în CSM judecători care au menținut starea precară a justiției în loc să voteze candidați care pledau pentru schimbări în sistemul justiției. Asociația Judecătorilor a dat dovadă de inacțiune în timp ce sistemul justiției era capturat de interese obscure.</p> <p>Astfel, considerăm riscantă acordarea Plenului CSJ dreptul a desemna candidații pentru funcția de Președinte CSJ. Președintele CSJ este fața nu doar a instanței supreme, ci a întregului sistem judecătoresc. Pe lângă aceasta, desemnarea propriului candidat pentru funcția de Președinte al CSJ ar putea spori caracterul corporativist al sistemului judecătoresc. Cu regret, judecătorii au demonstrat în unele situații că atunci când își votează reprezentanții,</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Textul a fost redactat.</p>
IPRE	84.		<p>Nu se acceptă.</p> <p>Considerăm că stabilirea unei proceduri mixte, cu implicarea atât a Plenului CSJ, cât și a CSM-ului, va contribui la fortificarea proceselor democratice în CSJ.</p> <p>De asemenea, astfel vor fi evitate situațiile în care Președintele CSJ nu ar fi susținut de colegii săi.</p>	

<p>(3) Modul de organizare a concursului și de selectare a candidaților este stabilit de Consiliul Superior al Magistraturii. Candidații sunt evaluați de către Consiliul Superior al Magistraturii în baza următoarelor criterii:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) capacitatea de a reprezenta eficient Curtea Supremă de Justiție; b) abilități de a conduce activitatea Curții Supreme de Justiție și de a coordona activitatea judecătorilor; c) viziunea privind perfecționarea activității Curții Supreme de Justiție. 	<p>CSJ</p>	<p>85.</p>	<p>o fac în interesul grupului de judecători și nu al justiției sau al unui sistem judecătoresc integru și profesionist. La fel, judecătorii din cadrul CSJ ar putea să fie mai înclinați să înainteze CSM candidații care vor menține status-quo-ul și mai puțin spre candidații care vor aduce schimbările mult așteptate de societate.</p> <p>Respectiv, recomandăm autorilor să mențină pe termen lung obiectivul de a acorda mai multe competențe Plenului CSJ, însă să îl realizeze într-un mod treptat. Pot fi menținute competențele Plenului CSJ ce țin de adoptarea regulamentului CSJ și formarea completelor de judecată, însă propunem ca alegerea Președintelui CSJ să nu fie ținută de o decizie a Plenului CSJ. Ulterior, când instanța supremă va arăta performanțe la înfăptuirea justiției și va da dovadă de independență și responsabilitate, pot fi acordate mai multe competențe Plenului CSJ</p>	<p>Nu se acceptă. Criteriile respective vor fi evaluate și apreciate în modul stabilit de CSM în regulament. Legea lasă la discreția CSM să aleagă modalitatea de apreciere a candidaților (de ex. chestionar cu întrebări, test cu sarcini, interviu etc.).</p>
	<p>World Bank</p>	<p>86.</p>	<p><i>(traducere neoficială din limba engleză)</i> Proiectul de lege prevede criterii de evaluare a candidaților de către Consiliul Suprem al Magistraturii, însă criteriile sunt prea salariale și nu este clar cum va fi evaluat. Abordarea prea salarială nu este conformă cu standardele europene, iar CCJE în</p>	<p>Nu se acceptă. Detaliile despre procedura de selectare a candidaților vor fi stabilite</p>

			<p>Avizul nr. 19 a subliniat că chiar și în țările în care președintele instanței este ales de colegii lor, criteriile obiective de merit și competență ar trebui să prevaleze.</p>	<p>Regulamentul aprobat de CSM. Legea lasă la discreția CSM să aleagă modalitatea de apreciere a candidaților (de ex. chestionar cu întrebări, test cu sarcini, interviu etc.).</p>
<p>(4) Președintele este numit în funcție pentru un mandat de 4 ani. Aceeași persoană poate fi președinte al Curții Supreme de Justiție cel mult 2 mandate succesive.</p>	<p>Procura tura General ă</p>	<p>88.</p>	<p>Pentru evitarea interpretărilor și în scopul stabilirii unui mecanism clar de alegere a Președintelui Curții, considerăm necesar de completat art. 9 alin. (4) cu indicarea sistemului de vot aplicat în cadrul alegerii Președintelui. Astfel, propunem de substituit propoziția "Președintele este numit în funcție pentru mandat de 4 ani." cu propoziția Președintele este numit în funcție pentru un mandat de 4 ani de către Consiliul Superior al Magistraturii, cu votul a cel puțin 2/3 din membrii Consiliului aflați în exercițiul funcției.</p>	<p>Se acceptă parțial. Prevederile propuse în aviz se regăsesc în art. 8 alin. (4). Procedura de vot în cadrul CSM este reglementată în Legea cu privire la CSM și nu trebuie dublată în proiect.</p>
<p>World Bank</p>	<p>89.</p>	<p>(traducere neoficială din limba engleză)</p>	<p>87. Considerăm că, criteriile enunțate, având în vedere atribuțiile Președintelui Curții Supreme de Justiție expuse la alin. (5) (infrastructură, personal, relații publice și reprezentare, liderism, management), trebuie completate cu direcțiile Cadrelui Internațional de Excelență Judecătorească, și anume:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. satisfacția justițiabililor; 2. încrederea publicului; 3. servicii judecătorești accesibile; 4. managementul și liderismul judecătorec; 5. politici judecătorești; 6. gestionarea resurselor umane, materiale și financiare; 7. proceduri judiciare. 	<p>Nu se acceptă. Criteriile propuse sunt utile pentru evaluarea managementului unei instanțe în raport cu publicul, nu și pentru evaluarea unui candidat la o funcție managerială.</p>
<p>Se acceptă.</p>				

<p>(5) Președintele Curții Supreme de Justiție are următoarele atribuții:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) coordonează activitatea judecătorilor pentru a asigura judecarea cauzelor în termen rezonabil; b) coordonează activitatea Secretarului general și Secretarului general adjuncț al Curții Supreme de Justiție; c) reprezintă Curtea Supremă de Justiție în relațiile cu alte autorități și instituții publice, atât din țară, cât și de peste hotare; d) convoacă Plenul Curții Supreme de Justiție în modul stabilit la art. 8 alin. (2); e) numește, în baza rezultatelor concursului public, 	<p>CSM</p>	<p>90.</p>	<p>Propuneri: Alin 5 lit. g) de exclus, de atribuit aceste competențe Secretarului CSJ Motivare: Alin 5 lit. g) -Președintele CSJ urmează să dețină doar competențe ce țin de justiție;</p>	<p>Mandatul propus al președintelui Curții Supreme de Justiție este în conformitate cu standardele europene. Deși țările europene aleg abordări diferite ale mandatului președintelui, CCJE în Avizul nr. 19 a subliniat că mandatul ar trebui să fie suficient de lung pentru a dobândi suficientă experiență și pentru a permite realizarea ideilor de a oferi servicii mai bune pentru utilizatorii instanțelor. Totuși, CCJE mai subliniază că termenul nu trebuie să fie prea lung, deoarece acest lucru poate duce la rutină și poate împiedica dezvoltarea de noi idei, astfel încât, în funcție de cadrul instituțional concret al țării respective, ar trebui găsit un echilibru adecvat între două perspective. Termenul propus de patru ani pentru maximum două mandate succesive pare a fi o soluție rezonabilă care să reconcilieze opiniile contradictorii.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<ul style="list-style-type: none"> b) coordonează activitatea Secretarului general și Secretarului general adjuncț al Curții Supreme de Justiție; c) reprezintă Curtea Supremă de Justiție în relațiile cu alte autorități și instituții publice, atât din țară, cât și de peste hotare; d) convoacă Plenul Curții Supreme de Justiție în modul stabilit la art. 8 alin. (2); e) numește, în baza rezultatelor concursului public, 	<p>World Bank</p>	<p>91.</p>	<p><i>(traducere neoficială din limba engleză)</i> Competențele președintelui Curții Supreme de Justiție sunt largi și includ multe sarcini manageriale care ar putea fi transferate Secretarului General (adică numirea funcționarilor publici, gestionarea finanțelor publice). Conform Opiniei CCJE nr. 19, există un avantaj clar dacă responsabilitatea managerială este împărțită cu directorul de instanță al directorului administrativ care poate avea un nivel diferit de autoritate în managementul personalului instanței. Înlăturarea sarcinilor administrative de la președintele Curții Supreme de Justiție asigură că președintele se poate concentra pe performanțele Curții, atât în ceea ce privește eficiența, cât și calitatea muncii.</p>	<p>Se acceptă. Atribuțiile au fost reexamine, a se vedea noul art. 8 alin. (5).</p>	<p>Se acceptă.</p>
<ul style="list-style-type: none"> e) numește, în baza rezultatelor concursului public, 	<p>CAPC</p>	<p>92.</p>	<p>La art. 9 alin. (5) lit. e) – este de sugerat concretizarea condițiilor în care se organizează și desfășoară concursul pentru</p>	<p>Nu se acceptă.</p>	<p>Nu se acceptă.</p>

<p>Secretarul general și Secretarul general adjunct ai Curții;</p> <p>f) numește în funcție funcționarii publici, modifică, suspendă și încetează, în condițiile legii, raporturile de serviciu ale acestora, angajează, modifică, suspendă și încetează raporturile de muncă ale personalului contractual al secretariatului Curții Supreme de Justiție;</p> <p>g) asigură gestionarea finanțelor publice și administrarea patrimoniului public, în conformitate cu principiile bunei guvernări;</p> <p>h) prezintă Plenului Curții Supreme de Justiție proiectul bugetului anual;</p> <p>i) exercită alte atribuții prevăzute de Regulamentul Curții Supreme de Justiție.</p>		<p>funcția de secretar general și secretar general adjunct al CSJ – referirea la actul normativ relevant. În cazul în care este vorba de un act departamental, de specificat emitenții acestuia.</p>	<p>Lit. e) a fost exclusă din proiect.</p> <p>Referitor la concursul pentru funcțiile manageriale din Secretariatul CSJ, precizăm că acestea sunt funcții publice, iar detaliile despre concursurile pentru ocuparea acestora este reglementat suficient de detaliat în Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și necesită a fi dublate în prezentul proiect.</p>
<p>(6) În cazul vacanței funcției de președinte al Curții Supreme de Justiție sau a lipsei motivate a acestuia, atribuțiile președintelui sunt exercitate de către vicepreședintele Curții Supreme de Justiție. Prevederile prezentului articol se aplică în mod corespunzător și vicepreședintelui Curții</p>	<p>93.</p>		

<p>Supreme de Justiție. Atribuțiile vicepreședintelui Curții Supreme de Justiție sunt stabilite în Regulamentul Curții Supreme de Justiție.</p> <p>(7) În cazul lipsei sau vacanței funcției de președinte și de vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție, atribuțiile de președinte al Curții Supreme de Justiție sunt exercitate de către unul dintre judecătorii Curții Supreme de Justiție, desemnat de Consiliul Superior al Magistraturii.</p>	<p>CSM</p>	<p>94.</p>	<p>Propuneri:</p> <p>-Alin. (7) după sintagma „...atribuțiile de președinte”, de completat cu sintagma „... interimar...”, la finalul propoziției de completat cu sintagma „...până la suplinirea funcției vacante în modul stabilit prin lege”</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Completarea nu este oportună, or, în cazul lipsei președintelui și vicepreședintelui, anume atribuțiile președintelui vor fi exercitate de ”alcineva”, și nu atribuțiile ”interimar.</p>
	<p>CSM</p>	<p>95.</p>	<p>Propuneri:</p> <p>De introdus art.9¹ cu următorul conținut;</p> <p>-Alin.(1) „Plenul CSJ și Consiliul științific sunt asistați de câte un judecător asistent, care are statut de judecător, fiind salarizat cu salariul judecătorului CA.</p> <p>-Alin.(2) Statutul și atribuțiile judecătorului asistent sunt reglementate prin Regulamentul Curții Supreme de Justiție</p> <p>Motivare:</p> <p>Așa practică a existat la CSJ și era pozitivă.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Constituția tratează judecătorii ca fiind egali în drepturi, obligații și garanții, deci având cu toții același statut.</p> <p>Funcția de ”judecător-asistent” implică o anumită limitare în drepturi (de ex., judecătorul-asistent nu va emite hotărâri pe cauze concrete ș.a.), ceea ce ar fi neconstituțional.</p>

<p>Articolul 10. Secretariatul Curții Supreme de Justiție</p> <p>(6) Activitatea organizatorică și administrativă a Curții Supreme de Justiție este asigurată de către Secretariatul Curții Supreme de Justiție, cu un efectiv-limită de 150 unități.</p> <p>(7) Secretariatul Curții Supreme de Justiție este constituit din grefă și subdiviziunea administrativă care funcționează în conformitate cu Regulamentul Curții Supreme de Justiție.</p> <p>(8) Grefa Curții Supreme de Justiție asistă judecătorii la exercitarea funcțiilor lor și include subdiviziuni ale asistenților judiciari, subdiviziuni pentru analiza, sistematizarea și unificarea practicii judiciare, subdiviziuni pentru documentarea și asigurarea desfășurării procesului judiciar care sunt stabilite în Regulamentul Curții. Grefa este compusă din funcționari publici.</p>	<p>CAPC</p>	<p>96.</p>	<p>La art. 10 – este de recomandat concretizarea măsurii în care Legea nr. 59/2007 privind organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești se aplică grefei CSJ.</p>	<p>Pentru "asistarea" judecătorilor CSJ, în statele de personal sunt asistenții judiciari.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>A nu se confunda funcția de "grefier" cu subdiviziunea Secretariatului CSJ intitulată "Grefă". Or, în statul de personal al CSJ nu sunt grefieri. Judecătorii CSJ sunt asistați de asistenții judiciari.</p> <p>Legea nr. 59/2007 nu este aplicabilă angajaților din Secretariatul CSJ.</p>
<p>Ministerul Finanelor</p> <p>(8) Grefa Curții Supreme de Justiție asistă judecătorii la exercitarea funcțiilor lor și include subdiviziuni ale asistenților judiciari, subdiviziuni pentru analiza, sistematizarea și unificarea practicii judiciare, subdiviziuni pentru documentarea și asigurarea desfășurării procesului judiciar care sunt stabilite în Regulamentul Curții. Grefa este compusă din funcționari publici.</p>	<p>Ministerul Finanelor</p>	<p>97.</p>	<p>La art.10 se propune un efectiv-limită al Secretariatului Curții Supreme de Justiție în număr de 150 de unități (aplicabil prin prisma art.22 alin.(1) din proiect de la 1 ianuarie 2024). Considerăm că este necesară efectuarea unei analize a numărului de unități propus în raport cu numărul de unități aprobat la moment, inclusiv prin prisma faptului că numărul judecătorilor Curții Supreme de Justiție se va diminua de la 33 de judecători la 20 (fiecare la moment având dreptul să aibă câte 3 asistenți judiciari), precum și a micșorării numărului de examinare a cauzelor de către Curte.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Prevederile referitoare la numărul unităților de personal au fost excluse din proiect. Statul de personal va fi aprobat de Plenul CSJ (similar statutului de personal al Curții Constituționale).</p>
<p>World Bank</p>	<p>World Bank</p>	<p>98.</p>	<p>(traducere neoficială din limba engleză)</p>	<p>Se acceptă parțial.</p>

		<p>Curtea Supremă de Justiție transformată ar trebui să aibă o structură modernă corespunzătoare, cu sprijin profesional dezvoltat. Experiența Suediei, cu diferiți profesioniști din domeniul juridic care oferă sprijin judecătorilor (adică arbitri judiciari, grefieri în redactare, grefieri, judecători juniori administrativi). Cu excepția stabilirii plafonului numărului de personal suport, proiectul de lege a lăsat la latitudinea statului să efectueze acea reformă. Motivele pentru aceasta ar putea fi nevoia de a pregăti o analiză detaliată a resurselor umane, cu toate acestea, proiectul de lege ar putea include un cadru pentru o structură mai sofisticată a Secretariatului și diferențierea posturilor de sprijin de experți.</p>	<p>Prevederile referitoare la structura detaliată a autorităților/instituțiilor or ce se crează, de regulă, se includ în acte normative subordonate legii.</p>
<p>(4) Activitatea Secretariatului Curții Supreme de Justiție în general, inclusiv șicea a Grefei, este coordonată de către Secretarul general al Curții. Secretarul general facilitează uniformizarea practicii Curții Supreme de Justiție și generalizarea practicii judecătorești. Alte atribuții ale Secretarului general sunt stabilite de prezenta lege și de Regulamentul Curții Supreme de Justiție.</p>	<p>CSJ</p>	<p>99.</p> <p>Art. 10 alin. (4) – cu referire la instituirea funcțiilor de Secretar general și Secretar general adjuncț al Curții, Curtea constată că în esență, aceasta reprezintă o redenumire a funcțiilor de Șef al secretariatului și Șef adjuncț al secretariatului. În ceea ce privește la divizarea atribuțiilor prevăzute la alin. (4) și (6), aceasta este inoportună, reieșind din considerentul că în conformitate cu art. 8 alin. (2) lit. d) din Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158 din 04 iulie 2008, acestea sunt funcții de conducere de nivel superior, iar potrivit art. 49 alin. (1) din aceeași lege, în cazul lipsei Șefului secretariatului, atribuțiile acestuia sunt exercitate de către Șeful adjuncț al secretariatului, neconsiderându-se interimat.</p> <p>În opinia Curții, redenumirea funcțiilor menționate este inoportună, având în vedere că Curtea este parte integrantă a sistemului instanțelor judecătorești din Republica Moldova, în care la fel există secretariatul instanței condus de către un Șef a cărui activitatea cade sub incidența Legii privind organizarea judecătorească nr. 514 din 06 iulie 1995.</p> <p>La fel, deși autorul proiectului tinde să focalizeze activitatea „Secretarului general” pe uniformizarea și generalizarea practicii judiciare, nu pot fi desconsiderate atribuțiile administrative ale</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Denumirile funcțiilor a fost modificată în Jurisconsult și Secretar general al CSJ. Menținerea acestei diferențieri este necesară deoarece competențele acestora, în special ale Jurisconsultului, vor fi diferite de cele ale șefilor de secretariat din alte instanțe judecătorești.</p>

			<p>Şeful secretariatului prevăzute la art. 45 alin. (3) din Legea nr. 514 din 06 iulie 1995.</p>	<p>Se acceptă. Modificările propuse vor fi incluse în proiectul de modificare a cadrului normativ conex noii legi cu privire la CSJ. Referitor la numărul de judecători, menţionăm că proiectul prevede reducerea treptată a numărului acestora, în dependenţă de promovarea sau nepromovarea evaluării, depunerea cererii de demisie sau apariţia altui temei de eliberare din funcţie a judecătorului CSJ.</p>
Ministerul Finanţelor	100.	<p>Totodată, la propunerea de modificare a titlului funcţiilor „Şef al Secretariatului CSJ” şi „Şef adjunct al Secretariatului CSJ” în „Secretar general al CSJ” şi respectiv „Secretar general adjunct al CSJ”, se menţionează că, este necesar de operat modificări şi în tabelul nr.2, Anexa nr.3 la Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, pentru a avea posibilitatea de a stabili salariile de bază la noile funcţii publice.</p> <p>Respectiv, aceste titluri noi de funcţii urmează a fi prevăzute şi în Legea nr. 155/2011 pentru aprobarea Clasificatorului unic al funcţiilor publice.</p> <p>În acelaşi timp, în procesul de reorganizare a CSJ vor fi identificate unele funcţii, inclusiv şi cele 13 funcţii de judecători, care urmează a fi reduse şi, respectiv, aceşti angajaţi urmează să beneficieze de toate drepturile salariale şi de protecţie socială în cazul disponibilizării. În acest sens, potenţial, vor fi necesare unele costuri suplimentare de la bugetul de stat, care nu sunt specificate în Analiza de impact.</p> <p>Prin urmare, reiterăm necesitatea, efectuării unei evaluări mai ample a cheltuielilor de personal, ca urmare a modificărilor structurale în cadrul CSJ şi identificarea impactului real al acestora asupra bugetului de stat. Calculele se vor axa pe estimarea cheltuielilor de personal în condiţiile actuale de salarizare a întregii structuri a CSJ şi estimarea cheltuielilor de personal în condiţiile noii structuri organizaţionale.</p>	<p>Nu se acceptă. Redenumirea funcţiilor respective este necesară în contextul modificării competenţelor pentru acestea, care vor fi</p>	
Curtea de Apel Bălţi	101.	<p>Susţin opinia pe marginea proiectului de lege cu privire la Curtea Supremă de Justiţie expusă anterior prin avizul nr. 1775 din 03.08.2022, prin care am propus la art. 10 a efectua o analiză şi a include două funcţii de secretar general al Curţii, cu separarea atribuţiilor de serviciu şi anume secretarul general pe linie administrativă şi secretarul general pe linia juridică, or în situaţia în care în statele de personal va fi inclusă funcţia de secretar general şi</p>		

			secretar general adjunct, atribuțiile de serviciu urmează a fi similare, cu atât mai mult de subordine, respectiv doar două funcții cu atribuții separate va atinge scopul solicitat.	diferite de cele ale șefilor de secretariat din alte instanțe judecătorești.
(5) administrativă organizatoric Curții Supreme de Justiție. Structura administrativă este stabilită în Regulamentul Curții Supreme de Justiție. Subdiviziunea administrativă este compusă din funcționari publici și din personal contractual.			102.	
(6) Activitatea subdiviziunii administrative este coordonată de către Secretarul general adjunct al Curții, atribuțiile căruia sunt stabilite în Regulamentul Curții Supreme de Justiție.			103.	
(7) Structura Secretariatului Curții Supreme de Justiție se aprobă de către Plenul Curții Supreme de Justiție, la propunerea Secretarului general al Curții.	Curtea de Apel Bălți		104.	Privitor la structura Secretariatului Curții Supreme de Justiție, reglementată la al. 7 a art. 10 consider, că corect urmează a fi aprobată de către Plenul Curții Supreme de Justiție la propunerea Secretarului General al Curții, reieșind din volumul de lucru care va îndeplini Curtea, însă nu reieșind din numărul de judecători după cum este indicat în avizul Ministerului Justiției.
Articolul 11. Bugetul Curții Supreme de Justiție Bugetul Curții Supreme de Justiție este parte integrantă a bugetului instanțelor			105.	Nu se acceptă. Alineatul respectiv a fost exclus din proiect.

<p> judecătorești și se elaborează și se administrează în conformitate cu principiile, regulile și procedurile prevăzute de Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014. Proiectul bugetului Curții Supreme de Justiție este transmis Consiliului Superior al Magistraturii după aprobare.</p>			
<p>Articolul 12. Ținuta vestimentară a judecătorilor Curții Supreme de Justiție În exercițiul funcției judecătorești Curții Supreme de Justiție poartă mantii și insigne cu imaginea Stemei de Stat. Mantiiile și insignele se eliberează gratuit. Modelul ținutei vestimentare este aprobat de Plenul Curții Supreme de Justiție.</p>	106.		
Cap. III Evaluarea extraordinară a judecătorilor CSJ			
	CSJ		<p>Se acceptă. Capitolul respectiv se va regăsi în proiectul de lege de modificare a Legii nr. 26/2022.</p>
	107.	<p>Capitolul III – După cum pretinde autorul proiectului, „Legea cu privire la CSJ (în redacție nouă) va rămâne principalul act care reglementează organizarea și activitatea CSJ”. În acest sens, Curtea reține că capitolul respectiv din punct de vedere al structurii actului normativ, nu se integrează „armonios” în proiect. Normele capitolului III sunt de aplicare unică, prin urmare, nu-și au locul în cuprinsul unui act normativ care reglementează organizarea și activitatea Curții. În opinia Curții, acest capitol urmează a fi exclus din cuprinsul proiectului, fie re poziționat (în conformitate cu regulile prevăzute la art. 41, 47, 48 din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017), fie inclus într-un proiect separat. Or în mod firesc, după</p>	

			<p>eventuala evaluare, normele capitolului III vor deveni desuete, ceea ce va necesita intervenirea abrogării în conformitate cu art. 65 din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017.</p> <p><i>(traducere neoficială din limba engleză)</i></p> <p>Capitolul III din proiectul de lege privind Curtea Supremă are o structură mixtă, care încorporează prevederi tranzitorii și norme permanente care pot provoca provocări în aplicarea viitoare. Evaluarea extraordinară a judecătorilor Curții Supreme de Justiție este procesul care se va desfășura o singură dată, prin urmare ar trebui să facă parte din dispoziția tranzitorie, în timp ce normele privind salarizarea de la articolul 21 din proiectul de lege ar trebui să facă parte din capitolul II și să acopere renumerarea tuturor judecătorilor de la Curtea Supremă (cei care au trecut evaluarea extraordinară și cei numiți din exterior).</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Capitolul III a fost exclus din Lege cu privire la CSJ. Acesta se va regăsi în proiectul de lege de modificare a Legii nr. 26/2022.</p>
	World Bank	108.	<p>Art. 14–14⁶ – procedură de reevaluare a judecătorilor cu caracter extraordinar și la scară largă, care ar putea în ultimă instanță rezulta în eliberarea din funcție a judecătorilor, trebuie să fie supusă unei revizuirii substanțiale prin care să fie asigurată introducerea unor garanții extrem de stringente pentru a se asigura îngrădirea imixtiunii în independența judecătorească. Respectiv, procesul de reevaluare trebuie să fie efectuat în conformitate cu criteriile obiective și clare, de către entități ce comportă calitățile caracteristice ale unui tribunal imparțial și independent. De asemenea, luându-se în considerare consecințele serioase pe care acest proces îl are asupra judecătorilor, cu efecte comparabile examinării cauzelor disciplinare împotriva judecătorilor, în special dacă judecătorul nu promovează evaluarea, prezenta procedură de evaluare foarte probabil intră sub incidența Articolului 14, alin. 1 al PIDCP și Articolului 6 alin. 1 al CEDO, sub aspectul civil. Astfel, procedura de reevaluare trebuie să fie realizată în conformitate cu standardele de bază ale echității procesului de judecată, cu posibilitatea de a fi contestată decizia adoptată în fața unui tribunal independent și imparțial, care să revizuiască atât</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Remarcăm că în scopul respectării dreptului la un proces echitabil, proiectul propus spre avizare prevede expres faptul creării în cadrul CSJ a unui complet care va examina contestațiile rezultate din procesul de evaluare a integrității.</p>
	Avocatu l Poporul ui	109.		

			<p>aspectele de drept cât și procedurale, asigurându-se simultan transparența și supravegherea publică asupra procedurii respective.</p> <p>În scopul respectării standardelor generale ale echității procedurale și asigurării principiului clarității și predictibilității normelor juridice, propunem revizuirea procedurilor de evaluare extraordinară (evaluarea integrității etice și financiare; evaluarea profesionalismului) a judecătorilor Curții Supreme de Justiție precum și a modului de contestare acestor proceduri conform criteriilor stabilite de Comisia de la Veneția și ODIHR/OSCE.</p>	
	<p>CAPC</p>	<p>110.</p>	<p>[...] Capitolul al III-lea din Proiect nu asigură aceste garanții, astfel periclitanđ principiul independenței judecătorilor și contravenind standardelor-cheie.</p> <p>În viziunea autorului avizului, Cap. III din proiect contravine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avizelor consultative al CCJE nr. 21(2018), 1 (2001), 3(2002), 10(2007), 17(2014), 24(2021); • mai multor prevederi din articolele 116, 121/1 și 123 din Constituție; • jurisprudenței Curții Constituționale. <p>[...] Legea poate lăsa loc, în principiu, pentru alte organisme care contribuie la activitatea CSM sau cărora CSM le poate delega o parte din competențele sale. Un organism specializat implicat poate fi constituțional dacă nu uzurpează competența substanțială decizională a CSM. Dacă un organism extern are un rol consultativ, acesta nu interferează substanțial cu mandatul constituțional al CSM. Însă, în speță, comisia de evaluare nu are doar un rol consultativ. Astfel, se intervine substanțial în mandatul constituțional al CSM, ceea ce contravine Constituției.</p> <p>Reamintim că, practic, din aceleași considerente au fost declarate neconstituționale prevederile, care se refereau la judecători, din Legea nr. 271 /2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice.</p> <p>De fapt, Proiectul, în partea ce ține de evaluarea extraordinară a judecătorilor CSJ, nefiind fundamentat convingător, pare a fi</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Capitolul III a fost exclus din Lege cu privire la CSJ. Acesta se va regăsi în proiectul de lege de modificare a Legii nr. 26/2022. A fost fortificat rolul CSM. Drept urmare, CSM va decide în privința acceptării sau respingerii raportului Comisiei de evaluare și restituirii dosarului spre reevaluare.</p> <p>De asemenea, au fost reexaminare efectele raportului Comisiei de evaluare și s-a renunțat la etapa verificării profesionalismului.</p>

		<p>conjunctural. Singurul efect urmărit pare a fi substituirea, în funcții importante, a unor persoane cu altele. În acest sens de idei, reiterăm că, potrivit Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept a Consiliului Europei (Comisiei de la Veneția), modificările legislative nu trebuie să fie ad hominem, altfel spus – ele nu trebuie să urmărească substituirea titularilor de funcții specifice sub pretextul reformei instituționale.</p> <p>În aceeași ordine de idei, reamintim că un proiect similar a fost supus expertizei de Comisia de la Veneția, mai multe aspecte problematice menținându-se și în actualul Proiect.</p> <p>Proiectul este problematic și din perspectiva opiniei Comisiei de la Veneția asupra proiectului de lege privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor – prin Proiect se propune extinderea Legii nr. 26/2022 asupra procedurii de evaluare a judecătorilor CSJ și asupra candidaților la funcția de judecător al CSJ.</p> <p>[...] La Capitolul III – este de sugerat reconsiderarea conceptuală a acestora, fapt care ar determina o reexaminare esențială a Capitolului al IV-lea. În opinia noastră, normele nu pot fi menținute pentru motivele reținute în Considerații generale, Justificarea Proiectului, iar decizia asupra judecătorilor CSJ, urmare a reorganizării, ar putea să se efectueze în condițiile legislației în vigoare, aceasta prevăzând procedura evaluării extraordinare a judecătorilor, și cu respectarea tuturor garanțiilor menite să asigure mandatul judecătorului. Din cauza că nu susținem, în principiu, normele, nu le vom analiza în detalii. Totuși, nu putem să nu atragem atenția asupra faptului că normele nu ar trebui să se regăsească în dispozițiile de conținut, ci în Dispozițiile tranzitorii – or procedura evaluării extraordinare nu se va aplica decât la reorganizarea CSJ.</p>	
Articolul 13. Subiecții evaluării extraordinare	111.		

<p>(1) În condițiile prezentei legi sunt evaluați extraordinar:</p> <p>a) judecătorii Curții Supreme de Justiție în funcție la data intrării în vigoare a prezentei legi, inclusiv cei suspendați;</p> <p>b) candidații la funcțiile vacante de judecători ai Curții Supreme de Justiție.</p>				
<p>(2) Prin derogare de la alin. (1) lit. a), nu sunt supuși evaluării judecătorii Curții Supreme de Justiție care depun cerere de demisie în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi. Cererile sunt examinate de către Consiliul Superior al Magistraturii în cel mult două săptămâni de la depunere. De la data depunerii cererii de demisie, judecătorul respectiv al Curții Supreme de Justiție nu participă la adoptarea actelor judecătorești de dispoziție.</p>	CSJ	112.	<p>Art. 13 alin. (2), propoziția trei – De la data depunerii cererii de demisie, judecătorul respectiv al Curții Supreme de Justiție nu participă la adoptarea actelor judecătorești de dispoziție. În opinia Curții, însăși acțiunea de depunerea cererii de demisie nu poate produce efecte juridice. În varianta propusă de către autor, neparticiparea la realizarea actului justiției poate fi asimilată unei suspendări din funcție. Curtea amintește că demisia își produce efectele din momentul acceptării acesteia de către autoritatea responsabilă de numirea în funcție. La caz, conform art. 9 alin. (1) din Legea nr. 789 din 26 martie 1996, Judecătorii Curții Supreme de Justiție sunt numiți în funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, iar potrivit art. 1 alin. (1 și 5) din Legea privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale nr. 173 din 06 iulie 1994, decretul Președintelui Republicii Moldova intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial.</p> <p>La fel, Curtea consideră că asemenea formulări/ interdicții, instituite o prezumție de lipsă de integritate sau neprofesionalism în privința judecătorilor care nu vor să participe la un asemenea proces de evaluare.</p> <p>Astfel, Curtea propune ca să fie revăzut conținutul aliniatului 2.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Demisia presupune încetarea raporturilor de muncă din proprie inițiativă.</p> <p>În cazul judecătorilor, între momentul depunerii cererii de demisie și momentul "acceptării acesteia" apare o perioadă de timp de câteva zile/săptămâni.</p> <p>Persoanele care vor depune cerere de demisie, refuzând astfel să participe la evaluarea integrității, nu au "dreptul moral" de a participa în perioada respectivă la adoptarea actelor judecătorești de dispoziție.</p>

	CSM	113.	<p>Propuneri: -Alin.(2) Ultima propoziție a alin.(2) de substituit cu alt conținut. „ De la data intrării în vigoare a <i>decretului Președintele Țării de demisie, în condițiile art.56 Legea nr.100/22.12.2017</i>, judecătorul respectiv al Curții Supreme de Justiție nu poate participa la adoptarea actelor judecătorești de dispoziție.”</p> <p>Motivare: Alin.(2): Dacă 4 membri ai CSM-judecători de la CSJ depun astfel de cereri, activitatea CSM este blocată, dacă legea va fi publicată până la alegerea noii componente a CSM. La moment lipsa chiar a unui membru CSM generează blocarea activității CSM (lipsa de cvorum).</p> <p>Toate cererile ce țin de cariera judecătorilor , inclusiv eliberarea din funcție, urmează a fi examinate de Plenul CSM în condițiile stabilite de Legea nr.544/1995 și nr.947/1996.</p> <p>Poate apărea situația că toți judecătorii CSJ nu v-or dori să fie supuși evaluării, ori majoritatea acestora. Respectiv, dacă din momentul depunerii cererilor ei nu v-or putea examina dosare activitatea CSJ va fi blocată mai mult de 6 luni. Numărul de dosare aflate în procedura CSJ este foarte mare, sunt dosare de importanță vitală.</p>	<p>Se acceptă. Prezentul proiect va intra în vigoare după formarea noii componente a CSM. Drept urmare, blocajul va fi evitat.</p>
<p>(3) Candidații pentru funcțiile de judecători ai Curții Supreme de Justiție sunt evaluați în modul stabilit de prezenta lege, de către Comisia de evaluare, constituită conform Legii nr. 26/2022 și propuși Consiliului Superior al Magistraturii pentru participare la concurs în condițiile legii.</p>	<p>Procuratura Generală</p>	114.	<p>Menționăm că, conform prevederilor art. 55 alin. (5) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative - ”cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în alt act normativ, pentru evitarea reproducerii normelor complementare, se face trimitere la elementul structural sau constitutiv respectiv, indicându-se denumirea, numărul și anul adoptării, aprobării sau emiterii actului citat”. Astfel, considerăm necesar la art. 13 alin. (3) și la art. 15 alin. (1), alin. (2) după sintagma ”Legii nr 26/2022” de completat cu sintagma ” privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor”</p>	<p>Nu se acceptă. Alineatul a fost exclus din proiect.</p>

<p>(4) Curtea Supremă de Justiție, în componența prevăzută de prezenta lege, își începe activitatea la 1 iunie 2023.</p>	<p>CSJ</p>	<p>115.</p>	<p>Art. 13 alin. (4) – termenul instituit – 01 iunie 2023, în care Curtea își va începe activitatea în noua componență este ireal, având în vedere că procedura de evaluare atât a judecătorilor cât și a reprezentanților profesiiilor conexe, candidații la funcția de judecător CSJ este de durată, iar comisia și-a propus scopul selectării celor mai buni, corecți și integri judecători.</p>	<p>Se acceptă. Prevederea respectivă a fost exclusă din proiect.</p>
<p>Articolul 14. Etapele evaluării extraordinare a judecătorilor Curții Supreme de Justiție Evaluarea extraordinară a subiecților stabiliți la art. 13 se efectuează conform următoarelor etape:</p>	<p>Comisia de Evaluare</p>	<p>116.</p>	<p><i>(traducere neoficială din limba engleză)</i> Proiectul legii privind Curtea Supremă de Justiție, art. 13, alin. 4 Având în vedere ritmul actual de evaluare a candidaților în prezentul proces de pre-vetting, termenul limită de 30 aprilie 2023 pentru verificarea judecătorilor de la Curtea Supremă și a candidaților la Curte poate fi dificil de atins. Depinde mult, pe de o parte, de prioritățile în legătură cu finalizarea evaluării candidaților în prezentul proces de pre-vetting și, pe de altă parte, de numărul de candidați pentru funcțiile de la CSJ, în special numărul a candidaților pentru cele 7 funcții pentru candidații din afara sistemului judiciar, care urmează a fi create conform noii legi. În ciuda variabilelor și incertitudinilor, Comisia sprijină, în general, propunerea de a prelungi mandatul actualei Comisii cu un an. Odată ce metodele de lucru au fost stabilite, aceasta ar trebui să fie suficientă pentru finalizarea lucrărilor actualului pre-vetting al candidaților la funcțiile din CSM și CSP, al candidaților pentru organele afiliate acestora și a verificării judecătorilor și candidaților CSJ.</p>	<p>Se acceptă. Alineatul a fost exclus din proiect.</p>
<p>Articolul 14. Etapele evaluării extraordinare a judecătorilor Curții Supreme de Justiție Evaluarea extraordinară a subiecților stabiliți la art. 13 se efectuează conform următoarelor etape:</p>	<p>CSM</p>	<p>117.</p>	<p>Propuneri: Art.14 alin.(1) lit.b) evaluarea profesionalismului, doar a candidaților la funcția de judecător la CSJ Motivare: Alin.(1): Urmează de ținut cont de Hotărârea CfEDO din 22.07.2021 în cauza V. Gumeniuc ș.a. î/a Ucrainei, în care Curtea a statuat că legislatorul impunând judecătorii CSJ repetat să-și confirme nivelul de profesionalism, în mod serios a atentat la principiile constituționale ce apără independența judecătorilor „</p>	<p>Se acceptă. Etapa evaluării profesionalismului a fost exclusă din proiect.</p>

<p>a) evaluarea integrității etice și financiare;</p> <p>b) evaluarea profesionalismului.</p>	<p>AVIZ comun (Chirine iuc G., Lazari C., Gladîș O., Arseni Al.)</p>	<p>118</p>	<p>Prin urmare, evaluarea profesionalismului poate fi aplicată doar în raport cu candidații la funcția de judecător al CSJ .</p> <p>Conform Articolul 13 alin. (3) "...Candidații pentru funcțiile de judecători ai Curții Supreme de Justiție sunt evaluați în modul stabilit de prezenta lege, de către Comisia de evaluare, constituită conform Legii nr. 26/2022..." , iar conform Articolului 14 - "Evaluarea extraordinară a subiecților stabiliți la art. 13 se efectuează conform următoarelor etape:</p> <p>a) evaluarea integrității etice și financiare;</p> <p>b) evaluarea profesionalismului.."</p> <p>Considerăm că prin derogare de la regulile enunțate mai sus, nu urmează a fi supuși evaluării profesionalismului candidații la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție care dispun anterior de cel puțin 6 ani efectiv lucrați în calitate de judecător al Curții Constituționale sau al Curții Europene pentru Drepturile Omului.</p> <p>În acest context se propune o redacție nouă a Articolului 14 după cum urmează:</p> <p>„Articolul 14. Etapele evaluării extraordinare a judecătorilor Curții Supreme de Justiție</p> <p>(1) Evaluarea extraordinară a subiecților stabiliți la art. 13 se efectuează conform următoarelor etape:</p> <p>a) evaluarea integrității etice și financiare;</p> <p>b) evaluarea profesionalismului.</p> <p>(2) Prin derogare de la alin. (1) Ut. a), nu este supusa evaluării profesionalismului persoana care are cel puțin una din următoarele experiențe: 6 ani efectiv lucrați în calitate de judecător al Curții Constituționale sau al Curții Europene pentru Drepturile Omului".</p> <p>Această propunere ține cont de faptul, că persoanele în cauză au activat deja în cadrul celor mai înalte foruri judiciare la nivel național și/sau internațional și nu necesită o verificare suplimentară a profesionalismului. Or, o asemenea verificare, pe langa alte aspecte de ordine etic ar genera dubii asupra nivelului de profesionalism al</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Etapa evaluării profesionalismului a fost exclusă din proiect.</p>
---	---	------------	---	---

		<p>persoanelor în cauză pe parcursul activității lor anterioare în funcțiile respective, sau, spre exemplu, ar sugera ideea că pentru funcția de judecător la Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova nu ar fi suficient nivelul de profesionalism atins în cel puțin 6 ani de către un fost judecător al Curții Constituționale sau al Cujrții Europene a drepturilor Omului.</p> <p>Pe lângă aceste considerente, redacția propusă a Articolului 14 este în concordanță cu Articolul 7 alin. (2) pct.2) lit. b) din Proiect.</p>	
<p>Articolul 15. Procedura de evaluare a integrității etice și financiare a judecătorilor Curții Supreme de Justiție (1) Evaluarea integrității etice și financiare a subiecților indicați în art. 13 este efectuată de Comisia de evaluare, constituită conform Legii nr. 26/2022 (în continuare – Comisia de evaluare).</p>	<p>Procuratura Generală</p>	<p>119.</p> <p>Menționăm că, conform prevederilor art. 55 alin. (5) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative - ”cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în alt act normativ, pentru evitarea reproducerii normelor complementare, se face trimitere la elementul structural sau constitutiv respectiv, indicându-se denumirea, numărul și anul adoptării, aprobării sau emiterii actului citat”. Astfel, considerăm necesar la art. 13 alin. (3) și la art. 15 alin. (1), alin. (2) după sintagma ”Legii nr 26/2022” de completat cu sintagma ”privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor”</p>	<p>Se acceptă parțial. După mutarea capitolului menționat în Legea nr. 26/2022, menținerea alineatului respectiv a devenit inoportună și acesta a fost exclus din proiect.</p>
<p>(2) Evaluarea integrității etice și financiare are loc conform criteriilor și procedurii reglementate în Legea nr. nr. 26/2022, în măsura în care prevederile acesteia nu contravin prevederilor prezentei legi.</p>	<p>DG Just</p>	<p>120.</p> <p>(traducere neoficială din limba engleză) Evaluarea integrității efectuată de Comisia de Evaluare ar putea fi justificată, dar numai dacă este făcută corect, inclusiv alinierea la Constituție și la toate garanțiile necesare menționate de CJUE. Prin urmare, proiectul de lege ar trebui să fie mai clar în ceea ce privește competența Comisiei de evaluare. Pe baza textului actual, se pare că Comisia de Evaluare are dreptul de a decide în mod direct cu privire la suspendarea/revocarea judecătorilor în ședință (prin emiterea unei „decizii” – aceasta ar putea fi înlocuită cu „aviz”) pentru nerespectarea integrității etice și financiare. evaluarea la art. 15 (4). Acest lucru nu este în conformitate cu Constituția, care dă această competență exclusiv CSM. art. 13 și 15 ar trebui reformulate pentru</p>	<p>Se acceptă. A fost fortificat rolul CSM. Drept urmare, CSM va decide în privința acceptării sau respingerii raportului Comisiei de evaluare și restituirii dosarului spre reevaluare. De asemenea, au fost reexamine</p>

			<p>a nu lăsa îndoielei că Comisia de Evaluare ar putea emite cu privire la judecătorii în ședință numai opinii neobligatorii și publice.</p> <p>Comisia de la Veneția a mai ridicat acest aspect în avizul din 2019: „pentru ca proiectul de lege să fie în conformitate cu Constituția, toate deciziile privind transferul, promovarea și revocarea din funcție a judecătorilor ar trebui luate de Consiliul Superior al Magistraturii. Astfel, Consiliul Superior ar trebui să i se încredințeze puterea de a lua decizii în baza recomandării cuprinse în raportul Comisiei de evaluare. Hotărârea Consiliului Superior trebuie să fie publică și pe deplin motivată și să fie declanșată automat de raportul comisiei de evaluare; s-ar putea prevedea evaluarea prealabilă a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii (CDL-AD(2019)020, alin. 87)”.</p>	<p>efectele raportului Comisiei de evaluare.</p>
<p>(3) Ca urmare a evaluării, Comisia de evaluare emite o decizie motivată în care menționează dacă judecătorul a promovat sau nu evaluarea integrității.</p>		121.		
<p>(4) Decizia Comisiei de evaluare cu privire la eșuarea evaluării integrității etice și financiare constituie temei pentru:</p> <p>1) suspendarea de drept din funcție a judecătorului pînă la emiterea actului definitiv privind eșuarea sau promovarea evaluării extraordinare a integrității etice și financiare;</p> <p>2) pierderea dreptului la indemnizația unică de concediere, prevăzută la art. 26 alin. (3) din Legea nr. 544/1995</p>	CSJ	122.	<p>Art. 15 alin. (4) – potrivit autorului proiectului, decizia „Comisiei de evaluare” constituie temei pentru: suspendarea din funcție a judecătorului; pierderea dreptului la indemnizația unică; pierderea dreptului la pensia pentru vechime în muncă în condițiile Legii nr. 544 din 20 iulie 1995; lipsirea judecătorului evaluat de dreptul de a exercita funcția de judecător, profesia de avocat, notar, administrator autorizat, executor judecătoresc, precum și de a fi angajat în serviciul public timp de 10 ani.</p> <p>În opinia Curții, norma respectivă trezește suspiciuni serioase din punct de vedere al constituționalității acesteia. Conform art. 116 alin. (6) din Constituție, sancționarea judecătorilor se face în conformitate cu legea, iar potrivit art. 123 din Constituție, chestiunile ce vizează cariera judecătorilor, țin de competența Consiliului Superior al Magistraturii și a organelor sale specializate. Curtea amintește că „Comisia de evaluare” este un</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Proiectul a fost ajustat pentru a reduce interdicția la 7 ani pentru ocuparea funcției de judecător și 5 ani pentru alte profesii juridice. Sfera de aplicare a interdicției a fost, de asemenea, limitată. Astfel, persoana care nu a promovat evaluarea va avea voie să lucreze în</p>

<p>cu privire la statutul judecătorului;</p> <p>3) pierderea dreptului la pensia pentru vechime în muncă, stabilită în condițiile art. 32 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, a menținerea pensiei generale pentru limita de vârstă, conform condițiilor generale stabilite de Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat;</p> <p>4) lipsirea judecătorului evaluat de dreptul de a exercita funcția de judecător, profesia de avocat, notar, administrator autorizat, executor judecătoresc, precum și de a fi angajat în serviciul public timp de 10 ani din data rămânerii definitive a deciziei Comisiei de evaluare.</p>		<p>organ ad-hoc, creat în baza unei legi provizorii (nr. 26 din 10 martie 2022) și nu face parte din organele specializate ale Consiliului Superior al Magistraturii.</p> <p>La fel, Curtea constată că interdicția de a ocupa anumite funcții pentru un termen de 10 ani, poate fi asimilată unei sancțiuni penale. Cu atât mai mult, însăși legea penală în partea generală, stabilește un termen mai mic pentru o asemenea sancțiune (a se vedea art. 65 alin. (2) Cod Penal – de la 1 la 5 ani).</p> <p>Având în vedere gravitatea sancțiunilor, Curtea consideră că eventuala nepromovare a evaluării integrității etice și financiare de către un judecător al Curții, poate fi asimilată unei condamnări penale, fapt care va ridica întrebări serioase din perspectiva respectării drepturilor prevăzute în Convenția Europeană pentru Drepturile Omului.</p> <p>Astfel, Curtea avizează negativ propunerea respectivă.</p>	<p>serviciul public, dar nu și în funcțiile de demnitate publică (funcțiile menționate în Constituție). În ceea ce privește interdicția de a exercita profesii liberale, aceasta a fost menținută la recomandarea experților familiarizați cu experiența albaneză, pentru a reduce riscurile de influență necorespunzătoare a sistemului de către judecătorii influenți care nu au promovat evaluarea.</p> <p>Referitor la interdicția menționată supra, remarcăm că CtEDO nu a considerat drept disproporționată o interdicție similară, reglementată în Albania (Xhoxhaj împotriva Albaniei, §. 402-414).</p>
CSM	123	Propuneri:	Se acceptă parțial.

	<p>Art.15 -Alin. (4) 2) de exclus Subal. 3) lit. a) c) e exclus „ pentru eşuarea evaluării etice,, pentru aceleaşi temeieri.</p> <p>Motivare: Alin.(4) – 2), 3) Pentru eşuarea evaluării integrităţii etice nu poate fi aplicată pedeapsa „... pierderea dreptului la indemnizaţia unică de concediere, la pensie prevăzute la art. 26 alin. (3), art.32 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului”;</p> <p>Or, judecătorul, ar putea admite o singură încălcare ce ţine de etică, iar în acord cu prevederile art.26 alin. (3), Legea nr.544/1005: Judecătorului demisionat sau pensionat i se plăteşte o <i>indemnizaţie unică de concediere egală cu 50% din produsul înmulţirii salariului său mediu lunar la numărul de ani complet lucraţi în funcţia de judecător.</i></p> <p>-Pensia judecătorului, potrivit art.32 Legea nr.544/1995, se stabileşte pentru <i>vechimea în muncă generală de cel puţin 20 de ani şi 6 luni şi vechimea în muncă în funcţia de judecător de cel puţin 13 ani.</i></p> <p>Dispoziţia din această normă cu privire la „... micşorarea <i>cuantumului pensiei stabilite</i>”, contravine prevederilor art.1 Protocolul nr.1 CEDO, jurisprudenţei constante a Curţii Constituţionale la acest subiect.</p> <p>Astfel, Înalta Curte a accentuat că : „... un drept social poate fi obiectul protecţiei dreptului de proprietate, garantat de articolul 46 din Constituţie şi art.1 din Protocolul nr.1 la Convenţia Europeană a Drepturilor Omului numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit şi are o valoare economică. Un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică şi astfel constituie un drept de proprietate al persoanei,,</p>	<p>Urmare a reexaminării efectelor raportului Comisiei de evaluare, textul respectiv a fost exclus din proiect, fiind detaliate efectele hotărârii CSM. A se vedea noul art. 14³ alin. (5) şi (6) din Legea nr. 26/2022.</p>
--	---	---

		<p>Totodată, potrivit principiilor generale proclamate în Convenție și art. 501 Cod civil proprietatea este, în condițiile legii, inviolabilă. Dreptul de proprietate este garantat. Nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, afară numai pentru cauză de utilitate publică pentru o dreaptă și prealabilă despăgubire. Exproprierea se efectuează în condițiile legii.</p> <p>La caz, nu sunt întrunite condițiile pentru care judecătorii care primesc pensia ar putea fi expropriați, chiar și parțial.</p> <p>Astfel, judecătorul care a activat 30 ani și nu a avut încălcări de ordin etic, iar în ultimul an a admis o încălcare de acest gen nu poate fi lipsit de indemnizație și pensie. Pentru încălcarea respectivă judecătorul urmează a fi sancționat prin prisma art.4 , art.6 Legea nr.178/2014 .</p> <p>Potrivit teoriei dreptului principiul proporționalității unei limitări, pedepse răspunde ideii de evitare a utilizării disproporționate a sancțiunilor care implică o privare sau o restricție a libertății, a unui drept. Măsura propusă de autorul proiectului nu este proporțională, adecvata atingerii scopului final care ar justifica-o și nu păstrează un just echilibru între abaterea admisă și consecințe.</p>	
124.	<p>Propuneri: Subal.4) contravine principiilor generale</p> <p>Motivare: Subal.4) - Lipsirea judecătorului, care a eșuat evaluarea de dreptul de a ocupa anumite funcții, poate avea loc doar în acord cu prevederile statuate la art. 31¹ Legea integrității nr. 82/2017, doar în baza actelor de constatare rămase definitive în ultimii 3 ani, cu privire la averile nejustificate constatate și interdicțiile de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, <i>ce derivă din actele de constatare ale Autorității Naționale de Integritate sau din hotărârile judecătorești, care au rămas definitive.</i></p>	<p>Nu se acceptă. Menținerea prevederii respective derivă din necesitatea de a evita "migrarea" persoanelor cu probleme de integritate dintr-o profesie juridică în alta. Prezentul proiect va crea un temei nou pentru stabilirea interdicției de a ocupa</p>	

	<p>Jud. Bălți</p>	125.	<p>Art. 15, alin. (4), pct. (4). Decizia Comisiei de evaluare cu privire la eşuarea evaluării integrităţii etice şi financiare constituie temei pentru: lipsirea judecătorului evaluat de dreptul de a exercita funcţia de judecător, profesia de avocat, notar, administrator autorizat, executor judecătoresc, precum şi de a fi angajat în serviciul public timp de 10 ani din data rămânării definitive a deciziei Comisiei de evaluare.</p> <p>Odată ce evaluarea integrităţii etice şi financiare se raportează la funcţia de Judecător, este necesar de a motiva mai detaliat faptul că consecinţele eşuării evaluării vor avea repercusiuni asupra posibilităţii candidatului de a ocupa celelalte funcţii enunţate. Astfel, se creează situaţia juridică în care, titularul funcţiei de Judecător, fiind evaluat din punct de vedere a eticii profesionale şi integrităţii financiare a funcţiei de Judecător, va fi privat de dreptul de a ocupa funcţii, care nu au constituit obiect de examinare a evaluării.</p>	<p>anumite funcţii expres stabilite.</p> <p>Nu se acceptă. Subliniem că „obiect al examinării” este integritatea persoanei şi nu funcţia acesteia. Astfel, prevederea respectivă este necesară pentru a evita ”migrarea” persoanelor cu probleme de integritate dintr-o profesie juridică în alta.</p> <p>Prezentul proiect va crea un temei nou pentru stabilirea interdicţiei de a ocupa anumite funcţii expres stabilite. Textul a fost ajustat pentru a reduce interdicţia la 7 ani pentru ocuparea funcţiei de judecător şi 5 ani pentru alte profesii juridice.</p>
<p>Procuratura</p>	126.		<p>Considerăm necesar de exclus pct. 2)-4) din art. 15 alin. (4), din motivul neconstituţionalităţii prevederilor sub aspectul</p>	<p>Se acceptă parţial.</p>

	Generală	<p>corespunderii acestora cu art. 21 din Constituție. Astfel, prezumția nevinovăției, în conformitate cu norma respectivă, prevede că ”Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale”</p>	Urmare a modificării efectelor raportului Comisiei de evaluare, textul respectiv a fost exclus din proiect, fiind detaliate efectele hotărârii CSM.
(5) Decizia Comisiei de evaluare se transmite Consiliului Superior al Magistraturii și judecătorului evaluat prin poșta electronică și se publică pe pagina web oficială a Comisiei de evaluare.	Comisia de Evaluare	<p>127. <i>(traducere neoficială din limba engleză)</i> Proiectul legii privind Curtea Supremă de Justiție, art. 15, alin. 5 Comisia aprobă cu fermitate proiectul de prevederilor conform cărora Comisia trebuie să publice toate deciziile pe site-ul său oficial. Prevederile Legii nr. 26/2022, care permit candidatului să se opună publicării și să solicite Comisiei să trimită decizia autorităților împuternicite să facă numiri pentru a le publica pe site-urile lor respective nu sunt normale și nu contribuie la transparența și responsabilitatea procesului.</p>	Se acceptă.
Articolul 16. Contestarea deciziei cu privire la eșuarea evaluării integrității etice și financiare a judecătorului Curții Supreme de Justiție (1) Decizia Comisiei de evaluare cu privire la eșuarea evaluării integrității etice și financiare poate fi contestată la Consiliul Superior al Magistraturii de către judecătorul evaluat în termen de 5 zile de la data pronunțării deciziei motivate, fără respectarea procedurii prealabile. Contestatia se depune la Comisia de evaluare.	Curtea de Apel Bălți	<p>128. O altă propunere a fost înaintată privitor la termenul de 5 zile acordat pentru depunerea contestației asupra deciziei cu privire la eșuarea evaluării, stabilit în art. 16 al. 1 al proiectului, care este destul de restrâns și nu este echitabil, astfel, poate fi modificat cu stabilirea termenului de 10 zile calendaristice sau lucrătoare</p>	Nu se acceptă. Majorarea termenului respectiv va avea ca efect tergiversarea per ansamblu a procesului de evaluare.
	DG Just	<p>129. <i>(traducere neoficială din limba engleză)</i> Întrucât CSM trebuie să ia decizia finală după evaluarea integrității, nu poate fi el însuși instanța de recurs prevăzută (a se vedea art. 16 din proiectul de lege). Limbajul art. 16 ar trebui clarificat pentru a nu lăsa îndoieli cu privire la faptul că CSM este organul competent să emită o decizie pe baza avizului public al Comisiei de Evaluare dacă acceptă sau respinge un candidat sau dispune Comisiei de Evaluare să ia o decizie nouă. Această decizie, la rândul său, ar trebui să fie apoi atacată în fața unui organ judiciar,</p>	Se acceptă. Constituția interzice crearea instanțelor ad-hoc. Utilizarea unei „alte instanțe” nu este posibilă, căci judecătorii din instanțele din țară nu au fost evaluați.

		<p>dacă un candidat dorește acest lucru. De asemenea, este discutabil dacă CSJ ar trebui să funcționeze ca instanță de apel, așa cum se prevede în prezent pentru verificarea profesională (o cameră formată din primii trei judecători, care au trecut de evaluare). Acest lucru ar crea o situație de conflict de interese, deoarece judecătorii din juru vor fi familiarizați cu colegii lor. O alternativă ar putea fi înființarea unei noi instanțe de apel sau utilizarea unei alte instanțe existente ca instanță de apel.</p>	<p>Pentru evitarea conflictelor de interese, se propune ca judecătorii din completul respectiv să nu fi activat în CSJ până la data de 31 decembrie 2022. Textul redactat a fost inclus în noul art. 14³ și 14⁴ din Legea nr. 26/2022.</p>
<p>(2) Consiliul Superior al Magistraturii examinează contestația în cel mult 15 zile de la recepționarea acesteia. Contestația este examinată în ședință publică, iar judecătorului și Comisiei de evaluare îi este oferit dreptul să își prezinte poziția.</p>	130.		
<p>(3) Prin hotărâre motivată, Consiliul Superior al Magistraturii adoptă una dintre următoarele soluții pe marginea contestației: a) respinge contestația; b) admite contestația, anulează decizia Comisiei de evaluare și dispune reluarea către aceasta a procedurii de evaluare, în cazul stabilirii unor circumstanțe</p>	131.		

<p>care puteau determina promovarea evaluării.</p>	<p>CSJ</p>	<p>132.</p>	<p>Art. 16 alin. (4) – cu referire la modalitatea propusă de contestare a deciziei comisiei cu privire la eşuarea evaluării, în opinia Curţii, aceasta contravine legii. Unica situaţie în care CSM adoptă hotărâri cu votul a 2/3, se referă la propunerea repetată pentru numirea în funcţia de judecător, de preşedinte sau vicepreşedinte al instanţei judecătoreşti. Având în vedere că „neîntrunirea cvorumului menţionat” atrage respingerea contestaţiei, Curtea consideră că scopul acestei modificări este de a crea un impediment suplimentar în posibilitatea judecătorilor de a contesta şi eventual anula decizia de nepromovare a evaluării. Astfel, Curtea avizează negativ propunerea respectivă.</p>	<p>Nu se acceptă. În contextul recomandării Comisiei de la Veneţia alineatul respectiv a fost exclus din proiect.</p>
<p>(4) Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la anularea deciziei Comisiei de evaluare se consideră adoptată dacă pentru aceasta au votat 2/3 din membrii Consiliului care se află în exerciţiul funcţiei. În cazul neîntrunirii cvorumului menţionat, contestaţia se consideră respinsă.</p>	<p>Jud. Bălţi</p>	<p>133.</p>	<p>Art. 16, alin. (4) – (5) <i>Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la anularea deciziei Comisiei de evaluare se consideră adoptată dacă pentru aceasta au votat 2/3 din membrii Consiliului care se află în exerciţiul funcţiei. În cazul neîntrunirii cvorumului menţionat, contestaţia se consideră respinsă.</i> <i>In cazul necontestării deciziei Comisiei de evaluare cu privire la eşuarea evaluării integrităţii etice şi financiare în termenul stabilit la alin. (1) sau a respingerii de către Consiliul Superior al Magistraturii a contestaţiei împotriva acestei decizii, Consiliul Superior al Magistraturii dispune, în modul stabilit de lege, eliberarea din funcţie a judecătorului evaluat.</i> Observăm că, în calitate de motiv al respingerii contestaţiei, legea prevede o situaţie care nu este imputabilă contestatarului (neîntrunirea cvorumului) însă aceasta are ca efect respingerea contestaţiei şi drept consecinţă - eliberarea din funcţie a judecătorului evaluat. Rspingerea contestaţiei trebuie să se bazeze pe respingerea în esenţă a argumentelor formulate de către contestatar, în cadrul unei proceduri în care să fie asigurat dreptul la apărare a contestatarului în întregul complex de prerogative ce decurg din</p>	<p>Nu se acceptă. În contextul recomandării Comisiei de la Veneţia alineatul respectiv a fost exclus din proiect.</p>

<p>(5) În cazul necontestării deciziei Comisiei de evaluare cu privire la eşuarea evaluării integrităţii etice şi financiare în termenul stabilit la alin. (1) sau a respingerii de către Consiliul Superior al Magistraturii a contestaţiei împotriva acestei decizii, Consiliul Superior al Magistraturii dispune, în modul stabilit de lege, eliberarea din funcţie a judecătorului evaluat.</p>	<p>Comisia de Evaluare</p>	<p>134.</p>	<p>acest drept. Este inadmisibilă situaţia în care, soluţia de respingere a contestaţiei persoanei interesate să fie bazată pe aspecte organizatorice opozabile anume autorităţii care examinează contestaţia, exponenţă a interesului public şi nicidecum persoanei interesate.</p>	<p>Se acceptă. Republica Moldova este o țară mică. De aceea, situația în care ”judecătorul din completul de contestare” a fost coleg cu ”persoana ce depune contestația” este inevitabilă. Totuși, pentru a evita posibilele conflicte de interese, proiectul a fost completat cu câteva cerințe pentru membrii completului de contestare: judecătorii respectivi să fi promovat evaluarea și să nu fi activat în CSJ până la 31.12.2022. Pentru detalii, a se vedea noul art. 14⁴ alin. (2) din Legea nr. 26/2022.</p>
<p>(5) În cazul necontestării deciziei Comisiei de evaluare cu privire la eşuarea evaluării integrităţii etice şi financiare în termenul stabilit la alin. (1) sau a respingerii de către Consiliul Superior al Magistraturii a contestaţiei împotriva acestei decizii, Consiliul Superior al Magistraturii dispune, în modul stabilit de lege, eliberarea din funcţie a judecătorului evaluat.</p>	<p>Comisia de Evaluare</p>	<p>134. <i>(traducere neoficială din limba engleză)</i> Proiectul legii privind Curtea Supremă de Justiție, articolul 16 Proiectul de lege prevede că Consiliul Superior al Magistraturii se ocupă de contestațiile împotriva hotărârilor privind nepromovarea integrității etice și financiare a unui judecător de la Curtea Supremă. Prevederile referitoare la procesul de apel nu prevăd recuzarea judecătorilor de la Curtea Supremă care sunt membri ai CSM de la participarea la respectivele căi de atac. Ar trebui să se țină seama de imparțialitatea judecătorilor de la Curtea Supremă care participă la recursul la deciziile care implică colegii lor, mai ales atunci când ei înșiși pot fi în procesul de verificare.</p>	<p>acest drept. Este inadmisibilă situația în care, soluția de respingere a contestației persoanei interesate să fie bazată pe aspecte organizatorice opozabile anume autorității care examinează contestația, exponență a interesului public și nicidecum persoanei interesate.</p>	<p>Se acceptă. Republica Moldova este o țară mică. De aceea, situația în care ”judecătorul din completul de contestare” a fost coleg cu ”persoana ce depune contestația” este inevitabilă. Totuși, pentru a evita posibilele conflicte de interese, proiectul a fost completat cu câteva cerințe pentru membrii completului de contestare: judecătorii respectivi să fi promovat evaluarea și să nu fi activat în CSJ până la 31.12.2022. Pentru detalii, a se vedea noul art. 14⁴ alin. (2) din Legea nr. 26/2022.</p>

<p>Articolul 17. Procedura de evaluare a profesionalismului judecătorilor Curții Supreme de Justiție</p> <p>(1) Consiliul Superior al Magistraturii evaluează profesionalismul judecătorului Curții Supreme de Justiție doar dacă acesta a promovat evaluarea integrității etice și financiare.</p>	<p>CSJ</p>	<p>135.</p>	<p>Art. 17 alin. (1) – norma respectivă prevede evaluarea profesionalismului judecătorilor Curții Supreme de Justiție și nu se referă în nici o măsură la candidații la funcțiile vacante de judecător în cadrul CSJ (eventual, judecători din instanțele inferioare precum și candidații din rândul procurorilor, avocaților și mediului academic), or conform art. 13 din proiect, evaluării sunt supuși inclusiv candidații. O asemenea normă induce ideea că în privința judecătorilor CSJ se instituie o prezumție de neprofesionalism, spre deosebire de candidații la funcția de judecător.</p>	<p>Nu se acceptă. Etapa evaluării profesionalismului a fost exclusă din proiect.</p>
<p>(2) Evaluarea profesionalismului judecătorilor Curții Supreme de Justiție constă în verificarea corespunderii acestora cu rigorile profesionale minime cu carear trebui să corespundă un judecător al Curții Supreme de Justiție, prevăzute în art. 7 alin.(2).</p>	<p>CSM</p>	<p>136.</p>	<p>Propuneri: Art.17 - de exclus, cu menținerea acestor prevederi doar pentru candidații la funcția de judecător la CSJ Motivare: Alin.(1) : (Hotărârea CtEDO din 22.07.2021 în cauza V. Gumeniuc ș.a. î/a Ucrainei) <i>(traducere neoficială din limba engleză)</i> Evaluarea profesionalismului, spre deosebire de evaluarea integrității, ridică dubii serioase dacă poate fi justificată prin testul stabilit în C-619/18. Nu pare proporțional ca judecătorii, care lucrează de ani de zile în calitate de judecători de la Curtea Supremă, trebuie să treacă acum un control extraordinar al profesionalismului lor, care nici nu este necesar deoarece lipsa de profesionalism poate fi abordată prin proceduri disciplinare sau prin evaluarea periodică a performanței. Art. 4 lit. c) din legea cu privire la răspunderea disciplinară prevede posibilitatea sancțiunilor disciplinare în caz de „necompetență profesională gravă sau evidentă”. Această competență trebuie pur și simplu utilizată pentru a aborda problema actuală, dar în lumina instrumentelor existente, stabilirea unei alte verificări ad-hoc a profesionalismului judecătorilor în funcție nu pare să fie justificată. În sfârșit, este îngrijorător faptul că, chiar dacă un judecător CSJ ar trece verificarea profesionalismului, acesta ar putea fi transferat la o</p>	<p>Nu se acceptă. Etapa evaluării profesionalismului a fost exclusă din proiect.</p>
	<p>DG Just</p>	<p>137.</p>		<p>Se acceptă. Etapa evaluării profesionalismului a fost exclusă din proiect.</p>

			<p>altă instanță, întrucât proiectul de lege prevede că în cazul în care mai mulți judecători trec ambele probe decât numărul prevăzut de 20 de judecători, doar judecătorii cu cele mai mari rezultate la proba de profesionalism ar rămâne la CSJ. Deci adevăratul scop al verificării profesionalismului pare să stabilească o soluție pentru reducerea numărului de judecători. Acest lucru (1) nu este în conformitate cu standardele europene, deoarece ar implica că un judecător ar putea fi transferat chiar și atunci când trece ambele teste (2) de asemenea, nu este necesar, deoarece în prezent există doar 25 de posturi ocupate, care cel mai probabil vor fi reduse deja prin verificarea integrității.</p> <p>În ansamblu, din toate motivele de mai sus, stabilirea unei evaluări ad-hoc a profesionalismului judecătorilor de la Curtea Supremă nu pare a fi o restrângere proporțională a principiului independenței judiciare și trebuie anulată. Acest lucru ar avea, de asemenea, efectul pozitiv că proiectul de lege ar fi mai puțin complicat, întrucât evaluarea judecătorilor CS s-ar face în conformitate cu legea pre-vetting doar în domeniul integrității.</p>	
<p>(3) Profesionalismul judecătorului Curții Supreme de Justiție se evaluează de către colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor în modul stabilit în Legea nr. 154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor.</p>		138.		
<p>(4) Ca urmare a evaluării profesionalismului, Consiliul Superior al Magistraturii emite o hotărâre motivată privind promovarea sau eșuarea evaluării profesionalismului</p>	<p>IPRE</p>	139.	<p>Profesionalismul judecătorilor CSJ urmează a fi evaluat de către CSM, și anume de Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor (CEPJ) în baza Legii nr. 154 din 5 iulie 2012. Proiectul de lege menționează la art. 17 alin. (4) că în urma evaluării profesionalismului CSM emite o hotărâre motivată privind promovarea sau eșuarea evaluării profesionalismului judecătorului CSJ. Totuși, din proiectul de lege vizat nu este clar dacă în</p>	<p>Nu se acceptă. Etapa evaluării profesionalismului a fost exclusă din proiect.</p>

judecătorului Curții Supreme de Justiție.			urma evaluării, CEPJ emite o hotărâre care poate fi contestată la CSM, după cum este prevăzut în Legea nr. 154/2012, sau dacă în baza evaluării cauză și concluziile CEPJ ajung direct pe masa CSM care ia decizia. În orice caz, se cere o clarificare a intenției legiuitorului. În cazul eșuării evaluării extraordinare judecătorului pot fi dispuse următoarele măsuri cumulative: interdicția de a emite acte de dispoziție în calitate de judecător al CSJ; suspendarea din funcție; și urmarea cursurilor de instruire speciale de formare continuă în cadrul Institutului Național de Justiție.	
(5) Consiliul Superior al Magistraturii expediază hotărârea motivată judecătorului evaluat prin poșta electronică și o publică pe pagina sa web oficială.		140.		
(6) Judecătorul care a promovat evaluarea extraordinară a profesionalismului își continuă activitatea în cadrul Curții Supreme de Justiție, în limita funcțiilor de judecător disponibile.	CSJ	141.	Art. 17 alin. (6) – în cazul în care un judecător al CSJ promovează evaluarea profesionalismului, acesta își continuă activitatea în cadrul CSJ, în limita funcțiilor disponibile. O asemenea normă sugerează ideea că, un judecător al CSJ, care a promovat cu succes evaluarea integrității și profesionalismului, este totuși, mai puțin demn de a activa în continuare decât un candidat avocat, procuror sau profesor de drept? Toți judecătorii care promovează evaluările respective trebuie să-și continue activitatea în cadrul Curții și numai în cazul locurilor neocupate de judecătorii care au promovat evaluarea, poate fi anunțat concurs pentru locurile vacante, care pot fi ocupate și de reprezentanții profesiei conexe. Curtea avizează negativ propunerea respectivă.	Se acceptă. Etapa evaluării profesionalismului a fost exclusă din proiect. De asemenea, judecătorii care vor promova evaluarea integrității își vor continua activitatea în CSJ.
(7) Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la eșuarea evaluării extraordinare produce profesionalismului	CSJ	142.	Art. 17 alin. (7) lit. a) – art. 24 alin. (1 ¹) lit. a) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 prevede că evaluarea performanțelor atrage suspendarea de drept din funcție a judecătorului. Norma respectivă este alogică.	Se acceptă. Etapa evaluării profesionalismului a fost exclusă din proiect.

<p>următoarele efecte cumulative, din data emiterii:</p> <p>a) judecătorul evaluat nu poate emite acte judecătorești de dispoziție în calitate de judecător al Curții Supreme de Justiție;</p> <p>b) judecătorul evaluat este suspendat de drept din funcție;</p> <p>c) judecătorul evaluat urmează cursurile speciale de formare continuă în cadrul Institutului Național al Justiției.</p>	<p>Institutul</p> <p>I</p> <p>Național</p> <p>al</p> <p>Justiției</p>	<p>143.</p>	<p>Articolul 17 stabilește procedura de evaluare a profesionalismului judecătorilor CSJ prin verificarea corespunderii acestora cu rigorile profesionale minime pe care ar trebui să le întrunească un judecător al CSJ, prevăzute în art. 7 alin. (2) din proiectul de lege, în eventualitatea în care judecătorul a eșuat evaluarea extraordinară a profesionalismului, potrivit art. 17 alin. (7) lit. c), acesta trebuie inclusiv să <i>urmeze cursurile speciale de formare continuă în cadrul INJ</i>. De asemenea, în dispozițiile finale și tranzitorii, la art. 26 alin. (6) este stabilit că <i>INJ va organiza cursurile speciale de formare continuă a judecătorilor până pe 31 mai 2023</i>.</p> <p>Pornind de la principiul potrivit căruia judecătorul CSJ este <i>primus inter pares</i>, nu putem cu certitudine evalua dacă un curs special de formare continuă ar putea „umple acest vid de profesionalism”. Totodată, acest curs ar trebui organizat de o manieră individuală, pentru a se focaliza pe aspectele problematice identificate în activitatea profesională a fiecărui judecător, care urmează a fi îmbunătățite. De asemenea, nivelul de succes al acestor cursuri depind, în mod proporțional, și de atitudinea judecătorilor față de acest proces, de vreme ce o eventuală rezistență față de participarea în cadrul acestor cursuri, va submina iremediabil procesul de înlăturare a curenților profesionale. Alt aspect care ar putea tergiversa procesul de organizare și implementare a acestor cursuri, ținând cont de termenul restrâns de până la 31 mai 2023, este faptul că proiectarea unui asemenea curs specializat este complicată și implică eforturi umane, organizaționale și financiare semnificative.</p> <p>Prin urmare, recomandarea INJ-ului ar fi de reconceptualizat procedura de evaluare a profesionalismului judecătorilor din cadrul CSJ sau excluderea, după caz, a acestui tip de evaluare, inclusiv în baza argumentelor prezentate <i>supra</i>.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Etapa evaluării profesionalismului a fost exclusă din proiect.</p>
<p>IPRE</p>	<p>144.</p>	<p>144.</p>	<p>Raportat la cursurile de instruire, dacă ar fi să luăm în considerare experiența Albaniei la care se face referință în nota explicativă a</p>	<p>Se acceptă.</p>

			<p>proiectului, evaluarea profesionalismului trebuie să ofere concluzii referitoare la domeniile de competență ale magistratului care nu sunt satisfăcătoare, care cel mai probabil vor fi diferite de la caz la caz. În acest context un curs general de instruire la INJ nu va fi suficient pentru ridicarea gradului de profesionalism al magistratului care nu a promovat testul profesionalismului. O soluție oportună ar fi elaborarea unor programe individuale de studii cu promovarea unui examen la finele programului.</p>	<p>Etapă evaluării profesionalismului a fost exclusă din proiect.</p>
<p>(8) Judecătorul care a urmat cursul special de formare continuă este evaluat de către Colegiul de evaluare, în modul prevăzut de art. 13 alin. (4) lit. e) din Lega nr. 154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor. Judecătorul care a susținut evaluarea performanțelor, continuă activitatea în cadrul Curții Supreme de Justiție. În cazul lipsei funcțiilor vacante, acestuia i se propune transferul în una din funcțiile de judecător vacante din alte instanțe judecătorești, la alegerea sa, în conformitate cu art. 20 alin. (5) din Lega nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului.</p>	<p>CSJ</p>	<p>145</p>	<p>Art. 17 alin. (8) – norma respectivă face trimitere la o normă inexistentă – art. 13 alin. (4) lit. e) din Lega privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor nr. 154 din 05 iulie 2012. Cu referire la ultima propoziție a normei, a se vedea argumentele expuse cu privire la art. 17 alin. (6)</p>	<p>Se acceptă. Etapă evaluării profesionalismului a fost exclusă din proiect.</p>
<p>Articolul 18. Contestarea hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii</p>		<p>146</p>		

<p>(1) Prin derogare de la prevederile Codului administrativ, Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii prevăzute la art. 16 alin. (3) și art. 17 alin. (4) pot fi contestate la Curtea Supremă de Justiție. Contestația se depune la Consiliul Superior al Magistraturii, care în termen de 3 zile este expediată Curții Supreme de Justiție.</p>				
<p>(2) Contestația se examinează de un complet de contestare, format din 3 judecători ai Curții Supreme de Justiție.</p>		147.		
<p>(3) Completul de contestare este format de către Președintele Curții Supreme de Justiție din primii 3 judecători ai Curții Supreme de Justiție care au promovat evaluarea extraordinară prevăzută de prezenta lege.</p>	CSJ	148.	<p>Art.18 alin. (3) – nu este clar statutul Președintelui CSJ, ori el ca judecător de asemenea urmează să fie evaluat. Credem că completul se poate forma prin altă modalitate, sau în lege poate fi indicat expres că Președintele este evaluat primul.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat cu cerințe suplimentare pentru judecătorii din colegiul de examinare a contestațiilor. Pentru detalii a se vedea noul art. 14⁴ alin. (2) din Legea nr. 26/2022.</p>
	CSM	149.	<p>Propuneri: Art.18 alin.(3) ar fi mai bine ca completul să fie compus din 5 judecători (ex. Albania)</p>	<p>Nu se acceptă. Pentru crearea unui complet de 5 judecători va fi nevoie de mai mult timp, comparativ cu cel</p>

	<p>DG Just</p>	<p>150.</p>	<p><i>(traducere neoficială din limba engleză)</i> Comisia de la Veneția a semnalat deja în această direcție: „proiectul de lege nu ar trebui să prevadă o contestație împotriva raportului de evaluare de la un consiliu al Comisiei de evaluare la celălalt consiliu; în schimb, proiectul de lege ar trebui să prevadă un recurs în fața unui organ judiciar împotriva hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii în baza unui astfel de raport. Acest organ judiciar ar trebui conceput în afara coortei de judecători ai Curții Supreme de Justiție. Criteriile de selecție a membrilor săi și procedura care trebuie urmată ar trebui stabilite în lege (CDL-AD(2019)020, alin. 87). CSM mai reiese din text ca fiind instituția de recurs pentru evaluarea profesionalismului, ceea ce pare a implica o situație de conflict de interese.</p>	<p>necesar pentru crearea completului format din 3 judecători.</p> <p>Se acceptă. Actualmente, Comisia de evaluare nu are în componența sa complete sau consilii. Proiectul a fost modificat, astfel încât hotărârea CSM se va examina de un complet de judecată, format din judecători care nu au activat în CSJ până la data de 31 decembrie 2022. Pentru detalii a se vedea noul art. 14⁴ alin. (2) din Legea nr. 26/2022.</p>
	<p>Procuratura Generală</p>	<p>151.</p>	<p>Propunem revizuirea conținutului art.18 alin.(3) al proiectului de Lege supus avizării privind formarea Completului de contestare. Astfel, considerăm că, în redacția propusă, modalitatea de alegere a judecătorilor este inechitabilă și subiectivă, fapt care poate leza dreptul judecătorilor care nu au promovat evaluarea extraordinară din motive obiective de a fi numit în calitate de membru al Completului.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat cu cerințe suplimentare pentru judecătorii din completul de examinare a contestațiilor. Pentru detalii a se vedea noul art. 14⁴ alin. (2) din Legea nr. 26/2022.</p>

<p>(4) În cazul în care numărul judecătorilor Curții Supreme de Justiție care au promovat evaluarea extraordinară este insuficient pentru formarea completului de contestare, numărul acestora va fi suplinit cu numărul corespunzător al judecătorilor selectați din rândul candidaților non-judecători, indicați la art. 7 alin. (1) lit. b).</p>	<p>CSJ</p>	<p>152.</p>	<p>Art. 18 alin. (4) – autorul proiectului sugerează includerea eventuală în completul respectiv a judecătorilor selectați din rândul candidaților non-judecători. Astfel, eventuala acțiune în contencios administrativ urmează a fi judecată în fond de către un potențial complet, compus din persoane cu zero experiență în înfăptuirea justiției, ceea ce ar putea afecta calitatea actului justiției. La fel, în opinia Curții, ultima propoziție, după textul „indicați la art. 7 alin. (1) lit. b)”, urmează a fi completat cu textul „care a promovat evaluarea integrității etice și financiare și evaluarea profesionalismului”</p>	<p>Se acceptă parțial. Proiectul a fost completat cu cerințe suplimentare pentru judecătoria din completul de examinare a contestațiilor, inclusiv criteriul promovării integrității. Pentru detalii a se vedea noul art. 14⁴ alin. (2) din Legea nr. 26/2022.</p>
<p>IPRE</p>	<p>153.</p>	<p>După cum observăm, proiectul de lege publicat în 2022 a preluat și a implementat recomandările Comisiei de la Veneția din opinia emisă în 2019. CSM a obținut un rol crucial în procesul de evaluare extraordinară a judecătorilor CSJ, acesta având ultimul cuvânt de spus în ceea ce privește decizia administrativă privind cariera judecătorului. Totodată, autorii proiectului au identificat o soluție de contestare în fața instanțelor de judecată, o problemă complicată în contextul în care cei care sunt evaluați examinează și contestațiile. Totuși, noi considerăm că metoda de contestare presupune câteva riscuri: a) Crearea organului de contestare în timpul procedurilor de evaluare extraordinară sau spre sfârșitul lor, introduce un grad înalt de incertitudine în acest proces. Aspectul cel mai îngrijorător e că o perioadă nedeterminată nu va fi cunoscută componența organului judiciar de contestare și aceasta depinde de un factor necunoscut, și anume, când cei trei judecători vor promova evaluarea. Condiția de la art. 18 alin. (4) deși teoretic aplicabilă, va putea fi pusă în funcțiune abia după ce toți judecătorii CSJ vor fi evaluați, proces care poate dura un termen lung, timp judecătoria CSJ se vor afla în incertitudine;</p>	<p>Se acceptă parțial. Proiectul a fost completat cu cerințe suplimentare pentru judecătoria din completul de examinare a contestațiilor. Pentru detalii a se vedea noul art. 14⁴ alin. (2) din Legea nr. 26/2022.</p>	

b) Comisia de la Veneția a menționat în opinia din 2019 că e necesară existența dreptului de apel în fața unui organ judiciar, însă format din judecători din afara CSJ. Logica acestei recomandări rezidă din sentimentele firești de loialitate și colegialitate între oamenii care au lucrat în aceeași instituție și care au făcut parte din aceeași echipă timp de mulți ani, în unele cazuri chiar de zeci de ani. Indiferent de faptul dacă judecătorii susțin sau nu această reformă, dacă sunt integri sau nu, procedura de evaluare extraordinară este un proces neplăcut pentru toți judecătorii. Modelul propus de contestare pornește de la premisa că cei trei judecători care vor promova primii procedura de evaluare nu vor avea pretenții față de mecanismul de evaluare, fapt ce nu neapărat va corespunde adevărului. Chiar și în urma unui rezultat pozitiv de evaluare, judecătorii pot rămâne cu anumite resentimente față de proces și pot fi înclinați să fie mai indulgenți față de colegii săi care nu au promovat evaluarea. În acest context este important de luat în considerare impactul psihologic al întregii proceduri de evaluare asupra judecătorilor, în special având în vedere că judecătorii din completul de contestare vor fi puși în situația să examineze dosarele colegilor lor, fiind încă proaspătă experiența proprie.

În acest context, propunem următoarea soluție alternativă: în condițiile în care în prezent are loc evaluarea extraordinară a candidaților pentru funcția de membru în CSM, la finalizarea acestei proceduri, încrederea în acest organ ar trebui să crească considerabil.

Astfel, înainte să înceapă evaluarea extraordinară a judecătorilor CSJ, la CSJ va fi format un complet din trei membri: doi judecători aleși din rândul judecătorilor și/sau a curților de apel și un non-judecător ales potrivit art. 7 alin. (2) pct. 2) din proiectul de lege. Acest complet va fi format în baza unui concurs public pentru toți doritorii care corespund condițiilor prevăzute de lege pentru promovarea la CSJ. Concursul va fi organizat și desfășurat de CSM cu ajutorul Comisiei de evaluare prevăzute de Legea nr. 26/2022.

		154.	<p>Inițial CSM va filtra candidații care nu corespund cerințelor legale de a accede la CSJ, ulterior Comisia de evaluare va verifica integritatea etică și financiară a candidaților, după care CSM va desfășura concursul între candidații rămași și va propune Președintelui țării spre numire în completul de contestare doi candidați judecători și un candidat non-judecător. Aceștia vor obține statut de judecători de nivelul CSJ și la finalizarea procesului de evaluare a judecătorilor din instanța superioară, cei trei membri ai completului de contestare vor rămâne în funcția de judecători ai CSJ. Pentru a acomoda încadrarea acestor membri în componența CSJ, proiectul de lege ar trebui să prevadă posibilitatea extinderii numărului de judecători CSJ în cazul în care în urma evaluării extraordinare în instanță vor rămâne/accede mai mult de 17 judecători. Candidații care nu vor fi satisfăcuți de decizia CSM în această procedură vor putea contesta rezultatele concursului la un complet format din 3 judecători din cadrul CSJ, creat prin dispoziția Președintelui CSJ, similar procedurii din art. 14 al Legii nr. 26/2022.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat astfel, încât Comisia de evaluare va emite un raport, care va fi transmis la CSM, care va adopta decizia finală în privința promovării sau nepromovării evaluării judecătorului.</p>
<p>Articolul 19. Transferul judecătorilor Curții Supreme de Justiție care au promovat evaluarea extraordinară</p>	<p>Ministerul Finanțelor</p>	155.	<p>La art.19, alin.(3) urmează a fi exclus, deoarece contravine prevederilor art.24 alin.(1) din Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, dat fiind faptul că, în cazul transferului salariatului la o altă unitate, menținerea salariului nu are</p>	<p>Se acceptă. Articolul respectiv a fost exclus din proiect.</p>

<p>(1) Dacă numărul judecătorilor Curții Supreme de Justiție, care au promovat evaluarea extraordinară depășește numărul de 20 de funcții de judecători, Consiliul Superior al Magistraturii selectează judecătorii care vor continua activitatea în Curtea Supremă de Justiție și judecătorii cărora li se va propune transferul în alte instanțe judecătorești în conformitate cu art. 20 alin. (5) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului.</p> <p>(2) În procesul de selectare a judecătorilor, prevăzută la alin. (1), prioritate au judecătorii cu rezultatele cele mai bune obținute urmare a verificării profesionalismului iar, în cazul rezultatelor egale, cei cu experiență de muncă mai mare în sistemul judecătoresc.</p> <p>(3) Judecătorului transferat în conformitate cu alin. (1) i se păstrează salariul de judecător al Curții Supreme de Justiție.</p>	<p>World Bank</p>	<p>156.</p>	<p>loc (în speță - transferul judecătorului de la Curtea Supremă de Justiție la o curte de apel sau judecătorie).</p> <p><i>(traducere neoficială din limba engleză)</i></p> <p>Actualul proiect de lege privind Curtea Supremă prevede că pot rămâne maximum 13 judecători din actuala compoziție, în timp ce alții ar trebui transferați cu acordul lor către alte instanțe și cu păstrarea garanțiilor până la pensionare, însă această prevedere ar putea încălca standardele europene privind inamovibilitatea judecătorilor.</p> <p>În ceea ce privește principiul inamovibilității judecătorilor, Curtea de Justiție a UE, în hotărârea sa C-619/18, a subliniat în mod expres „principiul inamovibilității impune, în special, ca judecătorii să poată rămâne în funcție cu condiția să nu fi atins vârsta de pensionare obligatorie sau până la expirarea mandatului acestora, în cazul în care mandatul respectiv este pe perioadă determinată. Deși nu este absolut, nu pot exista excepții de la acest principiu decât dacă sunt justificate de motive legitime și convingătoare, sub rezerva principiului proporționalității. Astfel, este larg acceptat că judecătorii pot fi revocați dacă sunt considerați inapți în îndeplinirea atribuțiilor lor din cauza incapacității sau a încălcării grave a obligațiilor lor, cu condiția să fie urmate procedurile corespunzătoare.” În prezent există 25 de posturi de judecători depuse la Curtea Supremă de Justiție și s-ar putea întâmpla ca toți să treacă o evaluare extraordinară. Mai mult, autoritățile ar trebui să aibă o soluție în cazul în care mai mult de 13 judecători vor să rămână la Curtea Supremă și nu se va putea transfera fără acord.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Proiectul a fost modificat în sensul renunțării la transferul judecătorilor CSJ. Astfel, toți cei care vor promova evaluarea integrității își vor continua activitatea în CSJ.</p>
<p>Articolul 20. Evaluarea candidaților pentru funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție</p>		<p>157.</p>		

<p>(1) Concursul pentru funcțiile de judecător al Curții Supreme de Justiție, indicate la art. 6 alin. (1), este anunțat de Consiliul Superior al Magistraturii odată cu survenirea vacanței acestora.</p> <p>(2) Dosarele candidaților sunt depuse la Consiliul Superior al Magistraturii în termen de 30 zile de la data anunțării concursului și sunt transmise Comisiei de evaluare în termen de 5 zile lucrătoare de la primire.</p> <p>(3) Prevederile prezentei legi, referitoare la procedura evaluării extraordinare a judecătorilor Curții Supreme de Justiție se aplică și candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție în mod corespunzător.</p>			
<p>Articolul 21. Remunerarea judecătorilor Curții Supreme de Justiție</p> <p>(1) Judecătorii Curții Supreme de Justiție care au promovat evaluarea integrității și a profesionalismului prevăzută la art. 14, precum și cei care au fost numiți conform procedurii prevăzute la art. 19,</p>	CSJ	<p>158.</p> <p><i>Art. 21</i> – conform art. 1 alin. (3) din Legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr. 270 din 23 noiembrie 2018, <u>modul și condițiile de salarizare a personalului din sectorul bugetar tin în exclusivitate de prezenta lege și nu pot fi obiectul de reglementare a altor acte normative, cu excepția celor ce rezultă din legea respectivă.</u> Norma propusă contravine cadrului legal existent. Prin urmare, Curtea avizează negativ propunerea respectivă.</p>	<p>Se acceptă. Articolul a fost exclus din proiect.</p>
	CSM	<p>159.</p> <p>Propuneri: Art.21 (1) de substituit cu sintagma ”Judecătorii Curții Supreme de Justiție care au promovat evaluarea integrității și a</p>	<p>Nu se acceptă. Legea nr. 328/2013 a fost abrogată.</p>

<p>sunt remunerați cu dublul salariului de bază al judecătorului Curții Supreme de Justiție cu vechimea în muncă în funcția de judecător de peste 16 ani, care se achită din data emiterii hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii privind promovarea evaluării extraordinare a profesionalismului.</p> <p>(2) Președintele și, respectiv, vicepreședintele Curții Supreme de Justiție numiți conform prezentei legi sunt remunerați cu dublul salariului de bază al președintelui și, respectiv, vicepreședintelui Curții Supreme de Justiție.</p>		<p>profesionalismului prevăzută la art. 14, precum și cei care au fost numiți conform procedurii prevăzute la art. 19, sunt remunerați în baza Legii nr.328/23 decembrie 2013 cu privire la salarizarea judecătorilor și procurorilor.”</p> <p>Motivare:</p> <p>Alin. (1) La remunerarea judecătorilor din toate instanțele Guvernului urmează să revină la Legea nr.328/23 decembrie 2013 cu privire la salarizarea judecătorilor și procurorilor. La Curtea Constituțională este înregistrată sesizarea înaintată de CSM în a.2020 cu privire la declararea neconstituționalității legii prin care a fost abrogată Legea nr.328.</p> <p>Salarizarea actuală a judecătorilor are loc în baza Legii privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar nr.270 din 23.11.2018</p> <p>Valoarea de referință corespunzătoare coeficientului de salarizare se stabilește în legea bugetului de stat pentru fiecare an, aflându-se în creștere în dependență de nivelul inflației pentru toate categoriile de salariați din sectorul bugetar, cu excepția judecătorilor și procurorilor, la care salariul a rămas neschimbat din a.2018.</p> <p>Astfel, statul creează condiții favorabile pentru ca judecătorii să devină corupți, la un salariu de 16 000 lei, ei devenind vulnerabili.</p>	<p>Articolul a fost exclus din proiect.</p>
	<p>Ministerul Finantelor</p>	<p>Art. 21 urmează a fi exclus deoarece contravine prevederilor art.1 alin. (3) din Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, care stipulează că, modul și condițiile de salarizare a personalului din sectorul bugetar țin în exclusivitate de această lege și nu pot fi obiectul de reglementare a altor acte normative, cu excepția celor ce rezultă din legea respectivă.</p> <p>Mai mult ca atât, considerăm că propunerea privind dublarea salariilor judecătorilor Curții Supreme de Justiție nu poate fi susținută, deoarece acest lucru ar putea să aibă ca efect necesitatea majorării în mărime dublă și a salariilor judecătorilor din cadrul judecătorilor și curților de apel. De asemenea, nu va fi exclusă și necesitatea majorării substanțiale a salariilor procurorilor. La fel, accentuăm că promovarea propunerii respective va crea condiții</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Articolul a fost exclus din proiect.</p>

		<p>inechitabile în raport cu alți angajați din sectorul bugetar (care de asemenea îndeplinesc funcții nu mai puțin importante), prin stabilirea unei diferențe substanțiale a salarizării. Respectiv, impactul financiar al surselor suplimentare necesare din bugetul de stat va fi unul foarte impunător, și în condițiile crizei economice actuale, va fi imposibil de identificat.</p> <p>La fel, art.21 urmează a fi exclus și din considerentul că se propune stabilirea dublă a salariului judecătorului Curții Supreme de Justiție, iar ca reper se ia în considerație salariul aceluiași judecător al Curții, prevăzut într-un alt act normativ.</p> <p>De asemenea, accentuăm că Curtea Constituțională (hotărârea Curții nr.24 din 02 octombrie 2018, §43), a menționat că "în Raportul privind standardele europene referitoare la independența sistemului judiciar (2010, partea I, CDLAD(2010)040), Comisia de la Veneția a specificat că <u>nivelul remunerației trebuie stabilit ținând cont de situația socială din țară și trebuie să fie comparat cu nivelul remunerației înaltilor funcționari</u>. Remunerația trebuie să fie determinată în funcție de un barem general și de criterii obiective și transparente, și să nu fie fundamentată pe evaluarea performanței individuale a judecătorului. Sporurile care includ un element discreționar trebuie să fie excluse".</p> <p>În acest sens, se menționează că salariile judecătorilor Curții Supreme de Justiție care se propun de circa 63910 lei vor fi mai mari cu 22960 lei față de salariile judecătorilor Curții Constituționale care în condițiile actuale constituie 40950 lei, cu circa 37910 lei mai mari decât salariile judecătorilor Curților de Apel care sunt de 26000 mii lei, și cu 41460 lei mai mari față de salariile judecătorilor Judecătoriilor teritoriale care este de 22450 lei.</p>	<p>Se acceptă. Articolul a fost exclus din proiect.</p>
<p>Curtea de Apel Bălți</p>	<p>161.</p>	<p>Cu referire la avizul Ministerului Finanțelor împărtășesc opinia privind excluderea art. 21 din lege deoarece contravine art.1 al.3 din Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, reieșind din faptul că modul și condițiile de salarizare a personalului din sectorul bugetar țin în exclusivitate de</p>	

			această lege și nu pot fi obiectul de reglementare a altor acte normative, cu excepția celor ce rezultă din legea respectivă.			
	CSP	162.	Conținutul alin.(1) va fi analizat prin prisma avizului Ministerului finanțelor nr.07/4-04/288 din 21.06.2022.			Se acceptă. Articolul a fost exclus din proiect.
	CAPC	163.	La art. 21 – este de recomandat incorporarea în Capitolul al II-lea cu redactarea normelor astfel încât să nu conțină decât o referință generală la legea aplicabilă remunerării judecătorilor CSJ.			Se acceptă. Articolul a fost exclus din proiect.
Articolul 22. Dispoziții finale (1) Prezenta lege intră în vigoare la 1 iunie 2023, cu excepția art. 10 alin. (1) în partea ce ține de efectivul-limită și art.21 alin.(1) care vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2024, precum și a capitolului III, care intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial. La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr. 789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție se abrogă.	CSJ	164.	Art. 22 alin. (1) – Curtea reiterează că capitolul III nu poate fi inclus în cuprinsul unui act normativ care reglementează activitatea Curții (a se reciti argumentele din pct. 9 a prezentului aviz).			Se acceptă. Capitolul III a fost mutat în proiectul legii de modificare a Legii nr. 26/2022.
(2) În termen de 2 luni de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Guvernul va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în conformitate cu prezenta lege;		165.				
(3) De la intrarea în vigoare a capitolului III, Consiliul Superior al Magistraturii:	CSJ	166.	Art. 22 alin. (2) – cum va anunța CSM concurs pentru suplینirea funcțiilor de judecător în cadrul Curții, dacă la moment sunt ocupate 25 din 33 de funcții, iar proiectul presupune reducerea			Se acceptă. Propunerea se referă la alin. (3).

<p>a) în termen de 15 zile va anunța concurs pentru suplinirea funcțiilor de judecător al Curții Supreme de Justiție din rândul avocaților, procurorilor și profesorilor universitari în domeniul dreptului;</p> <p>b) în termen de 2 luni va anunța concurs pentru suplinirea funcțiilor de judecător al Curții Supreme de Justiție din rândul judecătorilor, în măsura în care cele 13 funcții destinate pentru candidații din rândul judecătorilor nu vor fi suplinate actualii judecători ai Curții Supreme de Justiție care au promovat evaluarea extraordinară;</p> <p>c) în termen de 3 luni își va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;</p> <p>d) până la 1 iunie 2023 va asigura evaluarea profesionalismului judecătorilor și candidaților la funcția de judecător ai Curții Supreme de Justiție și va înainta Președintelui Republicii Moldova propunerile privind numirea în funcție a noilor</p>	<p>CSM</p>	<p>numărului la 20? Concursul poate fi anunțat numai pentru locurile disponibile după evaluarea actualilor judecători ai CSJ.</p>	<p>Reducerea numărului de judecători va avea loc treptat.</p> <p>Proiectul a fost modificat în sensul renunțării la transferul judecătorilor CSJ. Astfel, toți cei care vor promova evaluarea integrității își vor continua activitatea în CSJ.</p>
<p>167.</p>	<p>CSM</p>	<p>Propuneri: Art.22 - Alin. (3) lit. d) de exclus sintagma,,...evaluarea profesionalismului judecătorilor CSJ; - termenul până la 1 iunie 2023 de substituit cu „până la 1 mai 2023” Motivare: Alin.(3) lit. d): (Hotărârea CtEDO din 22.07.2021 în cauza V. Gumeniuc ș.a. î/a Ucrainei) Urmează să se țină cont de faptul că Președintele Republicii poate remite unii candidați pentru o verificare suplimentară de către CSM a acestora, respective, desemnarea judecătorilor ar putea dura în timp, fiind blocată activitatea CSJ.</p>	<p>Se acceptă parțial. Sintagma respectivă a fost exclusă. Termenele au fost modificate. Pentru detalii, a se vedea Art. II din proiectul legii pentru modificarea Legii nr. 26/2022, precum și dispozițiile finale din proiectul noii Legi cu privire la CSJ.</p>

<p>judcători ai Curții Supreme de Justiție.</p> <p>(4) Comisia de evaluare: a) până la 30 aprilie 2023, va finaliza evaluarea integrității etice și financiare ajudecătorilor Curții Supreme de Justiție; b) până la 30 mai 2023, va evalua integritatea etică și financiară a tuturor candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție, în măsura în care aceste funcții vor deveni vacante.</p>	<p>CSM</p>	<p>168.</p>	<p>Propuneri: - Alin. (4) a) dispoziția „... din rândul avocaților, procurorilor și profesorilor universitari în domeniul dreptului„, de substituit cu dispoziția „, specialiștilor în drept care corespund cerințelor stabilite de lege.”</p>	<p>Nu se acceptă. Pentru a evita interpretarea eronată a prevederilor legii, este necesar de a menține terminologia deja utilizată în proiect.</p>
<p>(5) Curtea Supremă de Justiție: a) până la 1 iulie 2023, va propune Consiliului Superior al Magistraturii candidații pentru funcția de Președinte și, respectiv, vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție; b) până la 30 iulie 2023, va aproba Regulamentul Curții Supreme de Justiție și noua organigramă a Curții, va numi Secretarul General și Secretarul General adjunct al Curții Supreme de Justiție. c) Institutul Național al Justiției, până la 31 mai 2023 va organiza cursurile speciale de formare continuă a</p>		<p>169.</p>		

<p> judecătorilor, prevăzute la art. 17 alin. (7) lit. c).</p>				
<p>Articolul 23. Dispoziții tranzitorii (1) Asistenții judiciari, alți funcționari publici și personalul tehnic angajat în Secretariatul Curții Supreme de Justiție vor fi reconfirmați în funcțiile respective, sau, după caz, li se va propune transferul în funcțiile nou-create în cadrul Curții Supreme de Justiție după reorganizare, conform prevederilor art. 21 din Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească, Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și Codului muncii nr. 154/2003.</p>	CSJ	170.	<p>Art. 23 alin. (1) – din textul normei respective nu este clar ce are în vedere autorul proiectului prin termenul de „reorganizare”. De fapt, Curtea Supremă de Justiție potrivit proiectului, nu se lichidează, personalitatea juridică a acesteia în esență nu suferă nici o modificare. În acest sens, nu este clar ce presupune „reconfirmarea în funcții” a funcționarilor publici (procedeu neprevăzut în Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158 din 04 iulie 2008) și a personalului tehnic. Curtea amintește că stabilitatea este unul din principiile fundamentale ale serviciului public. Prin urmare, modificarea competențelor Curții, a numărului de judecători în cadrul Curții, în nici o măsură nu poate afecta activitatea funcționarilor Curții, cu excepția reducerii efectivului de personal.</p>	<p>Se acceptă parțial. Modificarea competențelor CSJ va avea ca efect inevitabil și reexaminarea structurii secretariatului. Or, ar putea apărea subdiviziuni noi și dispărarea unele din cele existente la moment.</p>
<p>(2) Până la punerea în concordanță a legislației cu prezenta lege, actele normative se aplică în măsura în care nu contravin prezentei legi.</p>		171.		
<p>(3) Legea nr. 26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (Monitorul Oficial al Republicii</p>	CSJ	172.	<p>Art. 23 alin. (3) – dispozițiile tranzitorii ale unui act normativ potrivit art. 48 din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017, nu pot conține dispoziții de modificare a unor texte de lege. În acest sens, Curtea reiterează argumentele expuse la pct. 9 din prezentul aviz. La fel, în cazul în care se dorește modificarea Legii nr. 26 din 10 martie 2022, aceasta urmează a fi realizată printr-o lege separată de modificare.</p>	<p>Se acceptă parțial. Art. 63 alin. (4) din Legea nr. 100/2017 permite includerea modificărilor la alte acte normative în dispozițiile tranzitorii</p>

<p>Moldova, 2022, nr. 72, art. 103), se modifică dupăcum urmează:</p> <p>a) Articolul 2 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:</p> <p>„(4) Prin derogare de la prevederile alineatului (1), prevederile prezentei legi se aplică judecătorilor Curții Supreme de Justiție și candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție, în măsura în care nu contravin prevederilor legii cu privire la Curtea Supremă de Justiție.”</p> <p>b) Articolul 5: la alineatul (1):</p> <p>litera a) se completează în final cu textul: ” și cîte 1 membru supleant pentru aceeași propuși și aprobați în aceeași ordine”;</p> <p>la litera b) se completează în final cu textul: ” și cîte 1 membru supleant pentru aceeași propuși și aprobați în aceeași ordine”</p> <p>se completează cu alineatul (15) cu următorul cuprins:</p>	<p>Ministerul Finanțelor</p>	<p>173.</p>	<p>La art.23 alin.(4) lit.b) privitor la modificarea art.5 alin.(1) se propune ca, pe lângă membrii Comisiei de evaluare, să fie desemnați cîte un membru supleant.</p> <p>În conformitate cu art.3 alin.(4) din Legea nr.26/2022, membrii Comisiei de evaluare prevăzuți la art.5 alin.(1) lit.a) beneficiază lunar de o indemnizație echivalentă cu dublul salariului de bază al judecătorului Curții Supreme de Justiție cu vechimea în muncă în funcția de judecător de peste 16 ani.</p> <p>Astfel, prin proiect se propune ca membrul supleant să exercite atribuțiile membrului de bază în cazul încetării calității de membru sau în cazul imposibilității acestuia de a participa la ședință. În caz de încetare a calității membrului de bază, este clar că are loc și încetarea plății indemnizației, fiind stabilită și achitată deja în beneficiul membrului supleant.</p> <p>În același timp, nu este clar modul de achitare a indemnizației în cazul în care membrul de bază nu poate participa la ședință/câteva ședințe, fiind substituit la ședințele respective cu membrul supleant.</p> <p>În acest context, se propune ca pentru ședințele respective indemnizația membrului supleant să fie achitată ca urmare a reducerii indemnizației membrului de bază, care nu a participat la ședință/câteva ședințe.</p>	<p>ale actului normativ de bază.</p> <p>Totuși, pentru claritate, proiectul inițial a fost divizat în 2 proiecte de legi distincte:</p> <p>1. proiectul legii cu privire la CSJ;</p> <p>2. proiectul legii pentru modificarea legii nr. 26/2022.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Alineatul respectiv a fost exclus din proiect.</p>
---	---	-------------	---	--

<p>„(15) În cazul încetării calității de membru al Comisiei de evaluare, sau imposibilității acestuia de a se prezenta la ședința Comisiei de evaluare, atribuțiile membrului respectiv sînt exercitate de către membrul supleant corespunzător.”</p>		<p>Prin urmare, art. 3 alin. (4) din Legea nr. 26/2022 urmează a fi completat cu următorul text: "Indemnizația lunară se achită proporțional numărului de ședințe la care a participat membrul și, după caz, supleantul acestuia."</p>	<p>Se acceptă. Nota informativă a fost completată.</p>
<p>c) Articolul 10 alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Comisia de evaluare acumulează și verifică informația deținută în cel mult 45 de zile de la primirea listelor cu candidați de către instituțiile responsabile de organizarea alegerilor sau, după caz, a concursului. Activitatea de acumulare și verificare a informației este coordonată de Șeful secretariatului.”;</p>	<p>174.</p>	<p>La art. 23 alin. (6) pct. 6 cu referire la propunerea de extindere a termenului de activitate a Comisiei cu un an, adică până la 31 decembrie 2023, se atenționează că aceasta va avea ca efect cheltuieli bugetare suplimentare, care nu au fost estimate.</p>	<p>Nu se acceptă. Completarea componentei Comisiei de evaluare cu membri supleanți va implica cheltuieli suplimentare de la bugetul de stat pentru remunerarea acestora. Alineatul respectiv a fost exclus din proiect.</p>
<p>d) La articolul 11 alineatul (3) se completează în final cu textul „, care va asigura ca atribuțiile acestuia să fie exercitate în ședința respectivă de către membrul supleant corespunzător”.</p>	<p>175.</p>	<p><i>(traducere neoficială din limba engleză)</i> Legea nr. 26/2022, art. 5 alin. 1/Proiectul de lege privind Curtea Supremă de Justiție, art. 23 alin. 3 litera (b) Pentru a evita întârzierile și pentru a ameliora unele dintre efectele recuzării – inclusiv cele care ar putea apărea în urma procesului de pre-vetting – Comisia susține ca doi membri supleanți, un cetățean al Republicii Moldova și unul propus de partenerii de dezvoltare în conformitate cu articolul 5 din Legea nr. 26/2022. Șase membri supleanți par a fi inutile și ar fi costisitoare. Deoarece există o varietate de circumstanțe în care un membru ar putea să nu poată participa, Comisia sugerează ca articolul 23 alin. 3 litera (b) din Proiectul de lege, cu referire la alineatul (15), să fie modificat astfel: „În caz de încetare a calității de membru al Comisiei de Evaluare sau în alte circumstanțe stabilite adecvate de către Comisia de Evaluare, atribuțiile acelui membru vor fi îndeplinite de membrul supleant corespunzător.”</p>	<p>Nu se acceptă. Prevederile actuale nu împiedică Comisia să solicite candidaților completarea chestionarului respectiv.</p>
<p>e) La articolul 13 alineatul (7) textul „În cazul în care candidatul, în termen de 48 de ore de la momentul expedierii</p>	<p>176.</p>	<p><i>(traducere neoficială din limba engleză)</i> Legea nr. 26/2022, articolul 9 alin. 2 Deoarece Comisia este însărcinată cu evaluarea integrității etice a candidaților, precum și a integrității financiare, legea ar trebui să impună judecătorilor și candidaților să trimită răspunsuri la un chestionar de etică, precum și declarații de avere și interese personale. Comisia a solicitat candidaților să trimită în mod voluntar răspunsuri la un astfel de chestionar, ca parte a procesului de pre-vetting. A fost de mare ajutor și a crescut eficiența procesului de</p>	

<p>deciziei, nu notifică Comisia de evaluare desprerefuzul său privind publicarea,” se exclude, iar după cuvintele „pe pagina web” se completează cu cuvintele „a Comisiei de evaluare și”.</p> <p>f) La articolul 15 alineatul (1) textul „31 decembrie 2022” se substituie cu textul „31 decembrie 2023”.</p> <p>g) La articolul 15 alineatul (8) textul „27 martie” se substituie cu textul „31 octombrie”</p>		<p>evaluare. Proiectul de lege ar putea include o prevedere de modificare a art. 9 alin. 2 Legea nr. 26/2022, după cum urmează: „Comisia de evaluare va cere, de asemenea, judecătorului sau candidatului să depună răspunsuri la un chestionar privind integritatea etică a judecătorului sau candidatului, într-o formă ce urmează a fi stabilită de Comisie.”</p> <p>Legea nr. 26/2022 prevede ca declarațiile de avere și de interese personale să fie depuse în termen de 7 zile de la solicitarea de către Comisie a declarațiilor. Dacă se adaugă un chestionar de etică, ar trebui să se ia în considerare extinderea acestui termen la 10 sau 14 zile.</p>	
	<p>177.</p>	<p><i>(traducere neoficială din limba engleză)</i> <u>Legea nr. 26/2022, articolul 10</u> Secretariatul, pe lângă Comisie, ar trebui să aibă autoritate deplină în lege pentru a solicita și obține înregistrări și alte informații în temeiul articolului 10, pentru a evita întârzierile și necesitatea unor decizii repetate din partea Comisiei care să-și delege autoritatea de a solicita informații Secretariatului. Proiectul de lege ar putea include o prevedere de modificare a articolului 10 alin.1 din Legea nr. 26/2022, după cum urmează: „Cu privire la articolul 10 din Legea nr. 26/2022, Secretariatul Comisiei va avea autoritate deplină de a solicita și obține înregistrări și informații în temeiul acestei dispoziții în numele Comisiei.”</p> <p>Comisia ar trebui să fie autorizată în mod expres să solicite și să obțină informații în temeiul art. 10 din Legea nr. 26/2022 cât mai curând posibil. Dacă Comisia este obligată să colecteze informații numai după ce Comisia solicită depunerea declarațiilor de avere și de interese personale de la judecătorii Curții Supreme și candidații la Curte, Comisia nu va avea suficient timp pentru a evalua declarația și înregistrările relevante și pentru a solicita orice înregistrări și informații suplimentare necesare, mai ales dacă termenul limită pentru o astfel de evaluare este scurt, conform Legii nr. 26/2022, articolul 10, alin. 1,8. Permitearea Comisiei să colecteze informații cât</p>	<p>Nu se acceptă. Secretariatul este „parte componentă a Comisiei de evaluare”. Interpretarea că acestea sunt două instituții distincte este absolut greșită. Se propune modificarea art. 10 în sensul abrogării alin. (1).</p>

	<p>mai curând posibil permite Comisiei să își efectueze evaluarea mai rapid și să gestioneze un număr mai mare de evaluări simultan. Acest lucru poate fi realizat permițând Comisiei să înceapă colectarea de informații pentru toți judecătorii și candidații care urmează să fie evaluați în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a proiectului de lege (termenul limită pentru ca judecătorii să depună demisiile, exceptându-le de la evaluare). Proiectul de lege ar putea include o prevedere de modificare a art. 10 alin. 1 din Legea nr. 26/2022, după cum urmează: „Comisia de evaluare poate începe culegerea și verificarea informațiilor în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi.”</p>	
178.	<p><i>(traducere neoficială din limba engleză)</i> <u>Legea nr. 26/2022, art. 10 alin.1,8 /Proiectul de lege privind Curtea Supremă de Justiție, art. 23 alin. 3(c)</u> Termenul de 30 de zile, chiar și cu posibila extindere la 45 de zile, s-a dovedit prea restrictiv în procesul de pre-verificare. Sunt prea multe informații care vin de la instituții și de la candidați simultan pentru a fi verificate și urmărite într-un interval de timp atât de scurt. De altfel, legea actuală la art. 12 alin.4 (d), privind audierea candidaților, acordă candidaților drepturi largi cu privire la transmiterea de date și informații suplimentare pentru a înlătura suspiciunile. Cu toate acestea, limita de 30 de zile/45 de zile pentru colectarea de informații de către Comisie o împiedică să obțină documente și informații pentru a verifica informațiile suplimentare produse de candidați. După cum s-a menționat mai sus, a permite în mod expres Comisiei să înceapă colectarea de informații cât mai curând posibil va reduce presiunea perioadei scurte de timp pentru evaluare. Cu toate acestea, este nevoie de timp suplimentar pentru evaluarea și colectarea probelor, în special în contextul verificării judecătorilor, spre deosebire de verificarea prealabilă. În caz contrar, Comisia trebuie să reducă numărul judecătorilor și solicitanților care pot fi evaluați simultan, prelungind astfel durata procesului de</p>	<p>Se acceptă. Proiectul prevede modificarea art. 10 din Legea nr. 26/2022 în sensul abrogării alin. (1) și (8).</p>

	<p>evaluare a tuturor judecătorilor Curții Supreme și a solicitanților de numire la Curte.</p> <p>Ar trebui să se ia în considerare eliminarea termenului de 30/45 de zile și să se permită Comisiei să obțină informațiile necesare pentru a verifica dovezile și afirmațiile în orice moment în timpul procesului de evaluare.</p>	
179.	<p><i>(traducere neoficială din limba engleză)</i> <u>Legea nr. 26/2022, articolul 10 alin. 5</u> Dispozițiile actuale oferă în mod clar Comisiei și Secretariatului dreptul de a prelucra datele cu caracter personal ale candidaților și ale persoanelor menționate la articolul 2 alineatul (2) pe durata mandatului Comisiei. Totodată, accesul candidatului la aceste date pentru audieri este formulat într-o manieră vagă, doar cu condiția ca acesta să fie asigurat de către Secretariat. Pentru a evita orice utilizare abuzivă a datelor accesate, Comisia sugerează ca articolul 10 alin. 5 se modifică pentru a înlocui teza a doua cu următoarea: „Prin derogare de la prevederile Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, judecătorul sau candidatul are acces la materialele de evaluare prezentate de Comisia de evaluare prin Secretariatul acesteia, cu obligația de a nu prelucra, utiliza sau distribui datele altor persoane decât ale judecătorului sau candidatului.” În mod alternativ, redactorii pot dori să obțină avizul unui specialist în protecția datelor cu privire la formularea exactă a prevederilor privind accesul judecătorilor și candidaților la materialele de evaluare.</p>	<p>Nu se acceptă. Redacția actuală a Legii nr. 26/2022 deja permite persoanei evaluate să aibă acces la materialele dosarului de evaluare. Fiecare persoană evaluată are dreptul de a decide în privința divulgării sau nedivulgării informației acumulate despre sine.</p>
180.	<p><i>(traducere neoficială din limba engleză)</i> <u>Legea nr. 26/2022, articolul 12 alin. (4) (d)</u> Prevederile actuale oferă candidaților dreptul de a prezenta orice informații suplimentare, în formă scrisă, la ședință. Pentru a evita orice întrerupere nejustificată a procesului, Comisia sugerează ca articolul 10 alin. (1) se modifică după cum urmează: „depune în scris date și informații suplimentare, pe care le consideră necesare, pentru a înlătura suspiciunile cu privire la integritatea sa. Depunerea</p>	<p>Se acceptă.</p>

	CAPC	181.	<p>suplimentară va include numai date și informații pe care nu a fost posibil să le prezinte înainte de invitația la audiere din motive obiective pe care judecătorul sau candidatul le va furniza Comisiei de evaluare.”</p> <p>La art. 23 alin. (3) - normele sunt inacceptabile din perspectiva art. 63 alin. (1) din Legea nr. 100/2017. Potrivit prevederilor citate, modificarea unui act normativ este admisă numai dacă nu afectează concepția generală ori caracterul unitar al actului respectiv.</p>	<p>Se acceptă parțial. Art. 63 alin. (4) din Legea nr. 100/2017 permite includerea modificărilor la alte acte normative în dispozițiile tranzitorii ale actului normativ de bază. Totuși, pentru claritate, proiectul inițial a fost divizat în 2 proiecte de legi distincte: 1. proiectul legii cu privire la CSJ; 2. proiectul legii pentru modificarea legii nr. 26/2022.</p>
--	------	------	---	---

(Avizare repetată)

SINTEZA OBIECTIILOR ȘI PROPUNERILOR
la proiectul Legii cu privire la Curtea Supremă de Justiție

Conținutul articolelor/ punctelor din proiectul prezentat spre avizare și coordonare	Participanții la avizare, consulta re publică	Nr.	Conținutul obiectiei/ propunerii/recomandării	Argumentarea autorului proiectului
I. Obiectii și propuneri de ordin general				
	Curtea Supremă de Justiție (în continuare - CSJ)	182.	<p><i>Preliminar</i></p> <p>În urma analizei notei informative la proiectul nr. 609/MJ/2022 în special a condițiilor care au impus elaborarea proiectului, Curtea constată că argumentele autorului invocate în susținerea necesității așa-numitei „reformă a Curții Supreme de Justiție”, nu sunt convingătoare. În acest sens, Curtea se referă la: „Influențe din interiorul cât și exteriorul sistemului; Soluții greu de înțeles; Unii judecători suspecți de procurori în comiterea infracțiunilor. Aluziile cu privire la „vicile” numirii judecătorilor Curții Supreme de Justiție afectează negativ imaginea judecătorilor Curții.” Asemenea afirmații sfidează autoritatea judecătorilor, inclusiv a celor numiți de către actuala guvernare.</p> <p>În ceea ce privește „încrederea publică” în justiție, Curtea cu regret constată că acesta este argumentul primar utilizat de către politic în justificarea tuturor acțiunilor care vizează puterea judecătorească.</p> <p>Se omite să se facă referire la alte sondaje realizate în domeniul justiției, care denotă o realitate diferită decât cea constatată enorm de negativă.</p> <p>În acest sens, au fost realizate două sondaje la nivelul instanțelor de fond: Judecătoria Ungheni1 și Judecătoria Bălți2. Potrivit</p>	<p>Așa-numitele „vicii” ale procesului de numire a judecătorilor sunt reflectate în hotărârile CSM și ale Colegiilor acestuia.</p> <p>Sondajele invocate în aviz reflectă încrederea față de anumite judecători de fond, și nu față de sistemul judecătoresc în general, sau față de CSJ în particular.</p> <p>Opina publică formată deja constituie doar un argument în favoarea celor prezentate în nota informativă a proiectului.</p> <p>Precizăm că la elaborarea inițiativei legislative s-a ținut cont de rezultatele următoarelor sondaje:</p> <ul style="list-style-type: none">• Conform indicelui de percepere a corupției pentru anul

primului sondaj, jumătate din respondenți (52%) au declarat că au nivel ridicat de încredere în sistemul judecătoresc.

Unul din cinci respondenți au declarat că au puțină încredere în sistemul judecătoresc (pag. 11). Conform celuiilalt sondaj, 59% din respondenții de la Judecătoria Bălți au declarat că au nivel ridicat de încredere în sistemul judecătoresc. Ponderea justițiabililor care au foarte multă încredere în sistemul judecătoresc este un pic mai mare în rândul respondenților de la sediul Sângerei (68%) (pag. 11).

Curtea remarcă că cifrele respective denotă poziția justițiabililor – consumatorilor serviciilor justiției și nu a cetățenilor care cunosc despre dezastrul din justiție din massmedia.

Având în vedere cele expuse mai sus, Curtea constată că utilizarea opiniei publice drept argument care ar justifica o asemenea intervenție precum „reforma” Curții Supreme de Justiție, nu este acceptabil.

2021, lansat de Transparency International la data de 25 ianuarie 2022, Republica Moldova ocupă locul 105 din 180 de țări, cu un scor de 34 de puncte. Printre „vecinii de clasament” ai Republicii Moldova sunt Ecuador (36), Coasta de Fildeș (36), Panama (36), Peru (36) și Albania (35). De remarcat că România a înregistrat un scor al IPC de 45 puncte, Estonia (74), Lituania (61), Letonia (59).

• Potrivit datelor Barometruului Opiniei Publice, ediția din luna octombrie-noiembrie 2022, doar 16,4% din cei chestionați au declarat că au încredere în justiție. Menționăm că sondajul a fost efectuat pe un eșantion de 1132 de persoane din 85 de localități, reprezentativ pentru populația adultă a Republicii Moldova (cu excepția regiunii transnistrene), eroarea maximă fiind de $\pm 3\%$.

• Conform indicelui Stat de Drept al Proiectului Justiției Mondiale, din 140 de țări, Moldova se află pe locul 105 în ceea ce privește absența corupției, pe locul 77 în ceea ce privește justiția civilă și pe locul 85 în ceea ce privește justiția penală.

II. Obiectii și propuneri la articolele/punctele din proiect

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

<p>Articolul 1. Obiectul legii</p> <p>(1) Prezentă legea și atribuțiile Curții Supreme de Justiție, modul de selectare și numire a judecătorilor, precum și organizarea Curții.</p> <p>(2) Activitatea și organizarea Curții Supreme de Justiție este reglementată de Constituția Republicii Moldova, de prezenta lege și de alte acte normative, în măsura în care acestea nu contravin prezentei legi.</p>	<p>Centrul de Analiză și Prevenție a Corupției (în continuare - CAPC)</p>	<p>183.</p>	<p>La Capitolul I - Dispoziții generale – Ținem să evidențiem norma art. 45 din Legea nr. 100/2017, potrivit căreia dispozițiile generale ale actului normativ sînt prevederile care: determină obiectul, scopul și domeniul de aplicare, orientează întreaga reglementare, explică termenii (noțiuni) și definesc concepte. În opinia noastră, prevederile din articolele 2-5 din proiect nu constituie dispoziții generale, ci dispoziții de conținut în accepțiunea art. 46 din Legea nr. 100/2017. Articolele menționate conțin prevederi referitoare la rolul și atribuțiile CSJ, reglementând în fond raporturile care formează obiectul actului normativ, motiv pentru care propunem includerea acestora în dispoziții de conținut, într-un capitol separat, care ar putea fi intitulat „Rolul și atribuțiile Curții Supreme de Justiție”, cu renumerotarea corespunzătoare a capitolului ulterior. În eventualitatea acceptării propunerii de excludere a art.2-5 din cuprinsul Capitolului I, pentru a nu admite ca capitolul dat să conțină un singur articol, propunem completarea acestuia cu articole care vor reglementa:</p> <p>Art.1. Scopul legii Art.2. Obiectul de reglementare Art.3. Cadrul normative Art.4. Principiile de activitate</p>	<p>Se acceptă. Modificările au fost operate. Structura proiectului de lege a fost modificată.</p>
---	---	-------------	---	---

<p>Articolul 2. Rolul și atribuțiile Curții Supreme de Justiție [...] (2) Rolul Curții este asigurarea interpretării și aplicării uniforme a legislației în sistemul de justiție.</p>	<p>CAPC</p>	<p>La art. 2 alin. (2) – recomandăm excluderea cuvintelor „interpretarea și”, altfel prevederile vor suscita probleme de neconformitate din perspectiva art. 66 lit. c) din Constituție, dar și din perspectiva articolelor 71 și 72 din Legea nr. 100/2017. Potrivit normelor constituționale citate, interpretarea legilor ține de atribuțiile de bază ale Parlamentului. Legea nr. 100/2017 dezvoltă aceste prevederi, prevăzând că interpretarea actelor normative se efectuează cu scopul clarificării sensului unui act normativ sau al unor dispoziții din acesta. Prin interpretare se oferă soluții juridice de aplicare a normei de drept în sensul exact al acesteia. Interpretarea este oficială când se efectuează prin acte normative de interpretare sau prin acte de aplicare a normelor de drept de către instituțiile abilitate.</p> <p>La fel, se va ține cont de norma art.54 a Legii nr.100/2017, care instituie că terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, ori art.39 al Codului de procedură penală și art.17 al Codului de procedură civilă nu utilizează cuvântul „interpretarea” cu referire la competența CSJ de asigurare a aplicării corecte și uniforme a legislației. Obiecția este valabilă pentru cazurile similare din proiect.</p>	<p>Nu se acceptă. Activitatea de unificare a practicii în sistemul de justiție este practic imposibilă fără o activitate de interpretare a normelor juridice. A nu se confunda interpretarea ce se face de Parlament, în calitate de organ legislativ și interpretarea efectuată de instanțele judecătorești pentru aplicarea practică a legilor. În codurile de procedură trebuie să reglementeze competențele CSJ ce se referă la soluționarea unor cauze concrete, pe când competențele ce nu țin de judecarea nemijlocită a unui litigiu trebuie incluse în legea care reglementează activitatea CSJ.</p>
<p>(3) Curtea Supremă de Justiție: a) examinează în calitate de primă instanță categoriile de cauze stabilite de lege; b) examinează în calitate de instanță de recurs cauzele de importanță socială și juridică, precum și cele care relevă încălcări</p>	<p>Procuratura Generală (în continuă are PG)</p>	<p>184.</p> <p>1.1 susținem în continuare obiecțiile înaintate anterior la prevederile art.2 alin.(2) lit.b) și considerăm că, noțiunile de „importanță socială și juridică” și „încălcări deosebit de grave ale legii sau ale drepturilor omului” sunt generice și propunem revizuirea noțiunilor respective pentru a corespunde criteriului clarității și predictibilității actului juridic în scopul respectării securității raporturilor juridice;</p>	<p>Nu se acceptă. Remarcăm că definirea noțiunilor atrage în mod inevitabil rigiditatea actelor normative și face imposibilă aplicarea acestora pentru reglementarea raporturilor juridice noi.</p>

<p>deosebit de grave ale legii și ale drepturilor omului;</p> <p>c) examinează cererile de revizuire în cazurile stabilite de lege;</p> <p>d) ridică excepții de neconstituționalitate a actelor normative care rezultă din cauze concrete;</p> <p>e) soluționează cererile de revizuire a cauzelor în urma pronunțării hotărârilor de condamnare a Republicii Moldova</p>			<p>Textul proiectului de lege CSJ este reflectat într-o manieră generală, urmînd a fi concretizat în legislația procesuală. Temeiurile în baza cărora poate fi sesizată CSJ vor fi revizuite (concretizate) prin proiectul legii pentru modificarea cadrului conex, înregistrat de Cancelaria de Stat cu nr. unic 991/MI/2022, proiect care se află în procedura de avizare.</p>
--	--	--	--

<p>la Curtea Europeană a Drepturilor Omului sau în urma reglementării pe cale amiabilă a cauzelor aflate pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului;</p> <p>f) soluționează alte tipuri de cereri și probleme juridice prevăzute de lege.</p>	<p>CSJ</p>	<p>185.</p>	<p>Art. 2 alin. (3) lit. b) - Curtea Supremă de Justiție examinează în calitate de instanță de recurs cauzele de importanță socială și juridică, precum și asupra celor care relevă încălcări deosebit de grave ale legii și ale drepturilor omului.</p> <p>Curtea reiterează, conform art. 115 alin. (4) din Constituție, competența instanțelor se stabilește exclusiv prin lege organică – art. 115 alin. (4). În opinia Curții, noțiunea de „Cauze de importanță socială și juridică” este una cu o marjă de interpretare extrem de largă, astfel de formulări generează dubii rezonabile cu privire la claritatea și previzibilitatea legii. Asemenea noțiuni lasă impresia că Curtea ar alege dosarele pe care să le examineze, bazându-se exclusiv pe aprecierea subiectivă (a judecătorilor) a „importanței juridice sau sociale” a cauzei, sau a naturii „deosebit de grave a încălcărilor legii și a drepturilor omului”. Competențele Curții și categoriile de cauze care urmează a fi judecate de către Curte, trebuie formulate clar și concis, într-o evita subiectivismul și eventualele acuzații de „arbitrar”.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Reiterăm poziția expusă supra. Identificarea categoriilor de cauze ce urmează a fi examinate de CSJ se va face în baza prevederilor codurilor de procedură. Modificările necesare urmează a fi promovate prin intermediul unui proiect de lege de modificare a cadrului normativ conexe, prin care vor fi modificate temeiurile de recurs și criteriile de apreciere a admisibilității cererii de recurs.</p>
<p>Curtea a analizat sinteza obiectivelor și propunerilor la acest aspect. Redactarea normei în esență, nu a înălțat problema. Potrivit notei informative „<i>criteriile privind aprecierea importanței litigiului referit justiției și gravității încălcărilor vor fi reflectate în legislația procesuală [...] pentru a îngusta temeiurile de recurs</i>”. Curtea remarcă că îngustarea temeiurilor de recurs, vizează exercitarea căii de atac și nu are nici o tangență cu categoriile de cauze examinate de către Curte. La fel, proiectul de modificare a cadrului conexe elaborat de către grupul de lucru, nu prevede în nici o măsură criteriile de determinare a importanței unui dosar, în mod firesc, acestea nici măcar nu vor putea fi identificate. Prin urmare, aceasta va genera incertitudine în determinarea respectivelor cauze după cum s-a menționat mai sus, bazată pe aprecierea subiectivă a judecătorilor, fapt inadmisibil.</p>				
<p>Neajunsul respectiv (definirea conceptului de cauze de importanță socială și juridică, precum și asupra celor care relevă</p>				

încălcări deosebit de grave ale legii și ale drepturilor omului) a fost semnalat și de alte autorități (CSP, Procuratura Generală). Argumentul autorului precum că „*definierea noțiunilor atrage în mod inevitabil rigiditatea actelor normative și face imposibilă aplicarea acestora pentru reglementarea raporturilor juridice noi*”, nu este acceptabil. Claritatea și previzibilitatea legii sunt cerințe constituționale față de lege, care vin să excludă arbitrarul în aplicare. **Pentru considerentele expuse mai sus, Curtea avizează negativ propunerea respectivă.**

	<p>Consiliul Superior al Magistraturii (în continuu are - CSM)</p> <p>CAPC</p>	<p>186.</p>	<p>La art.2: se propune completarea alin. (3) cu lit. g), având următorul conținut:</p> <p>"g) sesizează Curtea Constituțională cu privire la constituționalitatea legilor aplicabile la soluționarea cauzelor concrete"</p> <p>Motivarea:</p> <p>Conform art. 25 lit. d) din Legea nr.317 din 13 decembrie 1994, judecătorii/completurile de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, sunt subiecți cu drept de sesizare a Curții Constituționale.</p> <p>La art.2, propunem completarea dispoziției alin.(3) la final cu textul: „are următoarele competențe:”</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Art. 2 alin. (3) lit. d) deja reglementează competența CSJ de a sesiza Curtea Constituțională: „ridică excepții de neconstituționalitate a actelor normative care rezultă din cauze concrete”</p>
		<p>187.</p>	<p>La art.2 alin.(3) lit.b), considerăm că norma comportă caracter neclar și nu corepunde criteriilor de calitate a legii – accesibilitate, previzibilitate și claritate (a se vedea HCC nr. 26/2010, HCC nr. 19/2018).</p> <p>Competența CSJ de examinare în calitate de instanță de recurs a „cauzelor de importanță socială și juridică”, precum și „cele care relevă încălcări deosebit de grave ale legii și ale drepturilor omului” poate genera probleme de aplicabilitate, ori nu este clar subiectul/autoritatea care va aprecia „importanța socială și juridică” a cauzei sau „încălcarea deosebit de gravă a legii”, precum nici nu este clar conform căror criterii aceste cauze vor fi distribuite spre examinare CSJ.</p> <p>La fel, prezenta normă prezintă risc de neconstituționalitate, ori. 115 alin. (4) din Constituție, prevede că organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sînt stabilite prin lege organică. Competența reprezintă aptitudinea recunoscută de lege în a soluționa un anumit litigiu, motiv pentru</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Deși completarea propusă nu modifică sensul normei, textul art. 3 a fost ajustat în acest sens.</p>
		<p>188.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Menționăm că identificarea categoriilor de cauze ce urmează a fi examinate de CSJ se va face în baza prevederilor codurilor de procedură. Modificările necesare urmează a fi promovate prin intermediul unui proiect de lege de modificare a cadrului normativ conex, prin care vor fi modificate temeiurile de recurs și criteriile de apreciere a admisibilității cererii de recurs.</p>	

189.	<p>care considerăm judicios indicarea expresă a cauzelor pe care CSJ le va examina în calitate de instanță de recurs.</p> <p>La art.2 alin.(3) lit.d), amintim Hotărârea Curții Constituționale nr.2/2016, prin care Curtea a statuat că:</p> <ul style="list-style-type: none"> – în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, [...] ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională; – excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu; – sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale, de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătorilor, pe rolul cărora se află cauza. <p>Pentru un spor de precizie și pentru a asigura utilizarea unui limbaj unitar, lit.d) va avea următorul cuprins:</p> <p>„d) ridică excepția de neconstituționalitate și sesizează Curtea Constituțională privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;”</p>	<p>Se acceptă. Textul a fost redactat. A se vedea art. 3 lit. d).</p>
190.	<p>La art.2 alin.(3) lit.f), considerăm important ca competențele/atribuțiile CSJ să fie expuse expres în lege, ori utilizarea unor expresii precum „soluționează alte tipuri de cereri și probleme juridice”, „întreprinde alte măsuri necesare”(art.3 alin.(1) lit.e)) conferă actului normativ un caracter neclar.</p>	<p>Nu se acceptă. Precizăm că „alte tipuri de cereri” pot rezulta doar din alte legi, inclusiv coduri de procedură. Dublarea acestora în prezentul proiect este inoportună. Referitor la „alte măsuri”, subliniem că acestea vor fi prevăzute în Regulamentul CSJ. Considerăm oportun de a lăsa la discreția Plenului</p>

<p>Articolul 3. Atribuțiile Curții Supreme de Justiție în domeniul asigurării aplicării uniforme a legislației</p> <p>(1) În scopul asigurării interpretării și aplicării uniforme a legislației, Curtea Supremă de Justiție:</p> <p>a) elaborează ghiduri cu privire la aplicarea legislației</p>	<p>CSM</p>	<p>191.</p>	<p>La art.3: se propune completarea lit. d) de la alin. (1) după cuvântul "avocații" cu textul "privind aplicarea legislației în mod uniform".</p>	<p>CSJ identificarea propriilor modalități de lucru, fără a crea o rigiditate excesivă.</p> <p>În nota informativă aferentă proiectului de lege a fost punctat clar că:</p> <p>"întreprinderea altor măsuri" are un caracter limitat. Cu alte cuvinte, acestea pot fi întreprinse doar în scopul uniformizării procesului de aplicare a legislației. În categoria respectivă se încadrează conferințe, schimburi de experiență inclusiv cu colegii din alte stat, vizite în teritoriu, mese rotunde, dezbateri și oricare alte acțiuni, pe care Plenul CSJ le va considera utile și necesare. Considerăm necesar de a oferi Plenului CSJ o anumită discreție în identificarea și utilizarea celor mai potrivite mijloace pentru unificarea practicii judiciare."</p>
<p>Articolul 3. Atribuțiile Curții Supreme de Justiție în domeniul asigurării aplicării uniforme a legislației</p> <p>(1) În scopul asigurării interpretării și aplicării uniforme a legislației, Curtea Supremă de Justiție:</p> <p>a) elaborează ghiduri cu privire la aplicarea legislației</p>	<p>CSM</p>	<p>191.</p>	<p>La art.3: se propune completarea lit. d) de la alin. (1) după cuvântul "avocații" cu textul "privind aplicarea legislației în mod uniform".</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Scopul organizării întâlnirilor cu reprezentanții profesiorilor juridice rezultă din partea introductivă a alineatului vizat: „<i>În scopul asigurării interpretării și aplicării uniforme a legislației, Curtea Supremă de Justiție:</i>”</p>

<p>procesuale, la individualizarea pedepselor penale și a sancțiunilor contravenționale;</p> <p>b) emite, la solicitarea instanțelor judecătorești, avize consultative cu privire la aplicarea legislației;</p> <p>c) decide asupra demersului în interesul legii;</p> <p>d) are periodic întâlniri cu judecătorii, procurorii și avocații;</p> <p>e) întreține alte măsuri necesare pentru uniformizarea procesului de aplicare a legislației, prevăzute în Regulamentul Curții Supreme de Justiție.</p>	<p>CAPC</p>	<p>192.</p>	<p>La art. 3 alin. (1) considerăm oportun excluderea lit. d), ori acțiunea de a avea întâlniri cu judecătorii, procurorii și avocații nu o putem atribui ca fiind o atribuție a unei autorități. La fel, nu este clar formatul, periodicitatea sau caracterul acestor întâlniri. Totodată, în scopul exercitării competenței de aplicare uniformă a legislației, admitem posibilitatea CSJ de a solicita opinia Consiliului Superior al Magistraturii, Consiliului Superior al Procurorilor și Uniunii Avocaților, astfel că lit.d) va fi reformulată în acest sens.</p>	<p>Nu este necesară dublarea acestuia în textul literei respective.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Litera respectivă a fost inclusă în proiect la recomandarea Comisiei de la Veneția. Detaliile referitoare la format, periodicitate ș.a. aspecte urmează a fi incluse în Regulamentul CSJ.</p>
<p>Articolul 4. Demersul în interesul legii</p> <p>(1) Președintele Curții Supreme de Justiție, Președinții Curților de apel, Procurorul General, Președintele Uniunii Avocaților, Ombudsmanul sau 3 judecători ai Curții pot cere Curții Supreme de Justiție să se pronunțe asupra problemelor de drept care prin hotărâri irevocabile au fost soluționate diferit de către instanțele judecătorești.</p> <p>(2) În conținutul demersului în interesul legii se menționează hotărârile judecătorești irevocabile din care rezultă că problema de</p>	<p>CSJ</p>	<p>193.</p>	<p>Art. 4 Demersul în interesul legii – Curtea reține că acest mijloc procedural este menit să contribuie la interpretarea și aplicarea unitară a legii. Acest instrument a fost inspirat din legislația României, unde a fost aplicat începând cu 24 ianuarie 1861. Potrivit normelor procesuale (art. 517 (4) Cod de procedură civilă și art. 474 alin. (4) Cod de procedură penală al României), dezlegarea dată problemelor de drept judecate este obligatorie pentru instanțe de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României. În opinia sa, Comisia de la Veneția a reținut că interpretările obligatorii ale legii deși au sarcina de asigurare a aplicării uniforme a legii, pot afecta independența judecătorilor și dezvoltarea normală a legii (par. 14). Spre deosebire de Republica Moldova, în România, sarcina înaltei Curți de Casație și Justiție de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii este prevăzută în Constituție (art. 126 alin. (3)). Astfel, în realizarea sarcinii sale, înalta Curte exercită o competență de rang constituțional.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Comisia de la Veneția a criticat dur caracterul obligatoriu al demersului în interesul legii, inclusiv în redacția actuală din CPP, atenționând asupra încălcării principiului independenței judecătorilor.</p> <p>Referitor la raționamentele selectării modului propus de examinare a demersului în interesul legii, reiterăm argumentele anterioare:</p> <p>În cazul examinării de către Plen, apare riscul tergiversării examinării</p>

<p>drept a fost soluționată diferit.</p> <p>(3) Admisibilitatea demersului în interesul legii se examinează de un complet de 5 judecători ai Curții Supreme de Justiție. Demersul în interesul legii este declarat admisibil dacă soluțiile diferite reprezintă o discrepanță majoră în interpretarea sau aplicarea legislației.</p>		<p>Pentru a se conforma recomandărilor Comisiei de la Veneția, autorul proiectului a exclus caracterul obligatoriu al hotărârii adoptate în baza demersului în interesul legii. Astfel, <u>Curtea constată că prin excluderea acestui caracter, hotărârea adoptată în baza demersului în interesul legii devine un instrument steril, transformându-se în esență într-o simplă recomandare/ opinie/ aviz consultativ</u>. Prin urmare, art. 4 din proiect este o normă lipsită de sens.</p>	<p>pentru lipsă de cvorum, precum și faptul că calitatea unei hotărâri luate nu depinde de numărul persoanelor implicate în examinare a unei probleme juridice, ci de calitatea examinării.</p>
<p>(4) Demersul în interesul legii declarat admisibil se examinează în ședință publică de un complet de 11 judecători ai Curții Supreme de Justiție, alții decât cei care au depus demersul în interesul legii. La ședință sunt invitați pentru prezentarea poziției autorul demersului în interesul legii și alți subiecți interesați sau vizați direct de problema de drept examinată. La necesitate, problema expusă în demersul în interesul legii se examinează la Consiliul Științific Consultativ.</p>		<p>Având în vedere că autorul în esență mutilează instituția demersului (recursului) în interesul legii, Curtea ajunge la concluzia că art. 4 din proiect necesită a fi exclus. În ceea ce privește examinarea demersului în interesul legii de către un complet de 11 judecători, Curtea reiterează că în mod firesc, acestea <u>urmu</u> a fi examinate de către Plenul CSJ. Astfel, competența de a examina demersurile în interesul legii urmează a fi atribuită Plenului CSJ. În nota informativă autorul nu a acceptat argumentul respectiv al Curții, motivând prin „riscul tergiversării examinării pentru lipsă de cvorum; calitatea unei hotărâri luate nu depinde de numărul persoanelor implicate în examinare a unei probleme juridice, ci de calitatea examinării.” Totuși, în opinia Curții ponderea unei soluții pe marginea unei probleme juridice identificate prin „consensul larg” al întregului corp de magistrați ai Curții Supreme de Justiție, este net superioară.</p>	<p>Nu poate fi reținută propunerea excluderii acestui instrument de unificare a practicii judiciare doar din considerentul caracterului deciziei adoptate pe marginea acestuia. În cumul cu alte mecanisme disponibile, CSJ va continua să promoveze aplicarea uniformă a legislației.</p> <p>Autorul sesizării nu este coerent în soluția propusă în contextul în care, pe de o parte, sugerează excluderea instituției demersului în interesul legii, iar pe de altă parte, invocă nemulțumirea privind numărul minim necesar de voturi pentru adoptarea deciziilor în acest sens.</p>
<p>(5) Completul de 11 judecători ai Curții Supreme de Justiție emite o hotărâre motivată în care explică modul de interpretare sau aplicare a legii în viitor. Hotărârea este semnată de președintele completului.</p> <p>(7) Hotărârea cu privire la</p>		<p>În nota informativă, autorul proiectului a considerat „irrelevant” argumentul Comisiei de la Veneția potrivit căruia interpretarea obligatorie a legii dată de către Curte în baza demersului în interesul legii, poate încălca principiul separării puterilor în stat. Pentru a clarifica autorului argumentul respectiv, Curtea amintește că Parlamentul este unica autoritate legislativă în Republica Moldova (art. 60 alin. (1) din Constituție). Astfel, sensul și întinderea unei norme juridice prevăzute în lege, este stabilit de legiuitor, care este unica autoritate capabilă să interpreteze oficial (interpretare obligatorie) legile (art. 72 alin. (2) din Legea cu privire la actele</p>	

<p>examinarea demersului în interesul legii se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și nu are efect asupra cauzelor soluționate irevocabil deja.</p>		<p>normative nr. 100 din 22 decembrie 2017). Astfel, prin interpretarea obligatorie dată de către Curte în temeiul demersului în interesul legii, Curtea poate atribui unei norme un alt sens/ interpretare decât cea stabilită de legiuitor, substituind astfel competențele legislativului.</p> <p>Totodată, Curtea observă că un asemenea instrument de unificare a practicii judiciare precum recomandarea, care în esență presupune anumite explicații pe marginea anumitor situații juridice și care s-a dovedit a fi un instrument util, a fost exclus din proiect.</p> <p>Curtea avizează negativ propunerea respectivă.</p>	
<p>PG</p>	<p>194.</p>	<p>1.2 la art. 4 alin. (3) considerăm că, noțiunea de "discrepanță majoră" deține o marjă de interpretare extrem de largă, astfel de formulări generează dubii rezonabile cu privire la claritatea și previzibilitatea legii. Astfel, propunem excluderea cuvântului „majoră” din prevederile articolului dat;</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Excluderea cuvântului respectiv va avea drept efect suprîncărcarea curții cu demersuri privind discrepanțe nesemnificative sau chiar lipsă.</p> <p>În contextul în care CSJ este unica instanță supremă, cu un număr redus de judecători, cu un rol bine definit de a asigura interpretarea și aplicarea uniformă a legislației, cauzistica ce poate fi referită instanței trebuie să fie de o importanță vădită pentru sistemul de justiție și să nu se refere la unele elemente minore.</p>
	<p>195.</p>	<p>1.3 cu referire la prevederile art. 4 "Demersul în interesul legii", relevante sunt statuările din Opinia comună a Comisiei de la Veneția și a Directoratului General pentru Drepturile Omului și Statul de</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Demersul în interesul legii nu poate avea „o natură</p>

		<p>Drept (DGG) al Consiliului Europei privind proiectul de Lege cu privire la Curtea Supremă de Justiție, adoptată în cu privire la Curtea Supremă de Justiție, adoptată în 132-a sesiune plenară (17-18 iunie 2022): "Este, de asemenea, îngrijorător faptul că "în interesul procedurii de drept " este de natură necontencioasă. Nu există nici un oponent care ar putea contesta observațiile reclamantului. Deși proiectul de lege prevede că „dacă este cazul, alți subiecți direct interesați de chestiunea de drept examinată sunt invitați să participe la audiere", este clar că "participarea la audiere" nu le permite celor "interesați" să se bucure de drepturile procedurale care sunt în mod normal asigurate pentru părțile în litigiu". În această ordine de idei, considerăm judicios completarea art.4 cu prevederile, care ar formula <u>procedura de revizuire a hotărârii adoptate în baza prevederilor art. 4 alin. (5) al proiectului de lege supus avizării;</u></p>	<p>contencioasă", căci nu se referă la un litigiu în curs de examinare (de exemplu ca la recurs) și nu sunt părți cu interese contradictorii.</p> <p>Prin soluționarea demersului în interesului legii nu se urmărește scopul de a soluționa un litigiu concret, ci examinarea în abstract a unei probleme juridice.</p> <p>Astfel, în acest caz nu pot exist "audieri ale părților" în sensul clasic al unui recurs, ci expunerea opiniei autorilor/juriștilor referitor la problema de drept depistată, dar și a persoanelor interesate desigur.</p> <p>Este absurdă propunerea de instituire a unei proceduri de revizuire în privința unui instrument de unificare a practicii judiciare, care nu este obligatoriu.</p>
	<p>CAPC</p>	<p>La art.4, reținem că instituția juridică a „recursului în interesul legii” se conține în cuprinsul art. 465¹ - 464⁴ al Codului de procedură penală. Spre deosebire de reglementările curente, prezentul proiect de lege nu reglementează aspecte importante referitoare la – numărul de voturi necesar pentru adoptarea hotărârii cu privire la examinarea demersului în interesul legii; termenul de judecare a demersului în interesul legii; cum este ales președintele completului compus din 11 judecători care examinează demersul în interesul legii?; criteriile de</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Unele din detaliile invocate în aviz se regăsesc în normele ce reglementează funcționarea curții, alte urmează a fi detaliate în Regulamentul acesteia.</p>

		<p>desemnare a celor 11 judecători care examinează demersul în interesul legii (aleatoriu conform art. 6¹ a Legii nr.514/1995 sau potrivit specializării completelor de judecată constituite în cadrul CSJ).</p> <p>În lipsa normelor care să reglementeze aspectele sus invocate, constatăm caracterul lacunar al prezentului articol.</p>	<p>Potrivit art.8 alin. (4) lit. d) Plenul CSJ va stabili anual componența completelor de judecată.</p>
--	--	--	---

<p>Capitolul II JUDECĂTORII ȘI ORGANIZAREA CURTII SUPREME DE JUSTIȚIE</p>			
<p>Articolul 5. Componența și organizarea Curții Supreme de Justiție (1) Curtea Supremă de Justiție are 20 de judecători.</p>	<p>CSJ</p>	<p>197.</p> <p>Art. 5 alin. (1) – Studiind nota informativă, Curtea constată că argumentul forte al autorului care a stat la baza stabilirii numărului de judecători ai CSJ (20) se rezumă la: în majoritatea statelor numărul judecătorilor din instanța supremă este de 4-6% din numărul total de judecători; numărul de 20 de judecători a fost decis reieșind din competența modificată a CSJ, care se propune a fi restrânsă.</p> <p>În avizul precedent, Curtea a semnalat autorului despre faptul că nu există nici un substrat factologic care ar justifica reducerea numărului de judecători și că 20 de judecători ar face față volumului de muncă. La fel, Curtea a indicat autorului că acesta nu a realizat un studiu a volumului de muncă, categoriile de dosare examinate de către Curte, împuternicirile procesuale ale Curții (în calitate de instanță de recurs). Lipsa studiului menționat a fost semnalat și de către Comisia de la Veneția în avizul său (a se citi cu atenție par. 32). Comisia de la Veneția după cum a observat anterior, justificarea reducerii numărului de judecători ar trebui să fie întemeiată corespunzător și ar trebui să țină cont de volumul de muncă al CSJ, inclusiv în ceea ce privește cerința ca cazurile să fie examinate într-un termen rezonabil (par. 29).</p> <p>Cu referire la acest aspect, autorul în sinteza recomandărilor Comisiei de la Veneția a indicat că „decizia privind reducerea numărului de judecători a fost bazată pe câteva studii/analize, care au fost cunoscute publicului”. Curtea a cunoscut și a analizat studiile respective. Curtea atrage atenția autorului asupra faptului că acestea</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Pentru realizarea obiectivului 2.2.2 lit. a), cu suportul Băncii Mondiale a fost realizat Raportul Băncii Mondiale „Reforma Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova – Analiza organizării judiciare în Republica Moldova în raport cu jurisdicțiile comparabile”.</p> <p>Referitor la reducerea numărului de judecători ai CSJ, în contextul recomandărilor Comisiei de la Veneția, subliniem că <i>proiectul Legii privind evaluarea judecătorilor și candidaților la funcția de judecător</i> reglementează expres faptul că actualii judecători care vor promova evaluarea integrității își vor</p>

		<p>reflectă o analiză comparativă a structurii instanțelor supreme, inclusiv a numărului de judecători și nu reflectă în nici o măsură analiza competențelor acestor instanțe, a volumului de lucru, etc. Curtea constată că în încercarea de a justifica reducerea numărului de judecători ai Curții, autorul apelează la Strategia privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022–2025 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia. Potrivit aceluiași obiectiv (2.2.2), Ministerul Justiției (inclusiv) a fost desemnat drept instituție responsabilă de realizarea acestui obiectiv, indicator de rezultat – analiza efectuată, cu formularea opțiunilor. Astfel, Curtea remarcă că autorul a fost însărcinat prin lege să realizeze studiul/ analiza respectivă!</p> <p>La fel, autorul în justificarea necesității reducerii numărului de judecători invocă cu titlu de exemplu state precum Estonia (19 judecători), Finlanda (18 judecători) și Suedia (16 judecători). În opinia Curții, pentru a crea o imagine clară în această privință, pe lângă numărul de judecători ai instanțelor supreme din statele respective, autorul ar fi trebuit să opereze și cu alte date statistice ale activității acestor instanțe, cum ar fi volumul de lucru.</p> <p>Curtea prezintă opiniei autorului următoarele date statistice în această privință:</p> <p>Estonia – în anul 2020, Curtea Supremă de Justiție a Estoniei a „prelucrat” 3169 cereri/ dosare (noi depuse + cele restante din anul precedent), dintre care, au fost acceptate spre examinare 2978.</p> <p>Finlanda – în anul 2021, la Curtea Supremă de Justiție a Finlandei au parvenit spre examinare 2005 cauze, dintre care au fost examinate 1854.</p> <p>Suedia – în anul 2020, la Curtea Supremă de Justiție a Suediei au parvenit spre examinare 6982 cauze, dintre care au fost examinate 6781. Trebuie avut în vedere că în Suedia dreptul de a contesta hotărârea la Curtea Supremă de Justiție, este acordat doar în situația în care eventuala decizie a Curții Supreme de Justiție creează un precedent important (cu unele excepții). Astfel, din numărul total de</p>	<p>continua activitatea în cadrul CSJ.</p> <p>De precizat, că reforma CSJ vizează nu doar micșorarea numărului de judecători, dar și reducerea volumului de muncă a instanței supreme prin îngustarea temeiurilor ce oferă dreptul procedural de a referi o cauză spre examinare CSJ. Aspectele ce țin de competența procesuală a CSJ sunt reflectate în proiectul legii pentru modificarea cadrului normativ conex, care va fi promovat concomitent cu respectivul proiect.</p>
--	--	--	--

cauze în care este necesară încuviințarea exercitării căii de atac – **6069**, doar în **135** cauze aceasta a fost încuviințată; în alte **712** cauze, încuviințarea nu este necesară. Prin urmare, efectiv au fost examinate **847** dosare.

În Republica Moldova potrivit informațiilor statistice furnizate de către PIGD (Programul integrat de gestionare a dosarelor), în anul 2021 Curtea Supremă de Justiție a examinat **5263** cauze civile și **2590** cauze penale, în total – **7853** dosare. Sub aspect comparativ, Înalta Curte de Casație și Justiție din România în anul 2021, având un efectiv de 103 judecători, a soluționat **15527** cauze.

Având în vedere volumul de muncă al instanțelor la care face trimitere autorul proiectului, reducerea numărului de judecători ai Curții Supreme de Justiție se constată a fi absolut nejustificată.

Cu referire la așa numita „competență modificată”, Curtea atrage atenția asupra faptului că prezentul proiect **nu reglementează în nici o măsură competențele Curții Supreme de Justiție la examinarea cauzelor!** Potrivit notei informative, volumul de muncă se va reduce de circa 3 ori datorită viitoarelor (posibile) modificări la codurile de procedură în ceea ce privește îngustarea temeiurilor de recurs. În opinia Curții, calculele autorului ridică semne serioase de întrebare din perspectiva veridicității acestora, nefiind clar cum a fost identificată proporția respectivă. Autorul pretinde că Curtea (după modificarea temeiurilor de recurs) „va reține spre examinare doar acele litigii în care se disting probleme de drept”. Curtea amintește că „problemele de drept”/ legalitatea actului judecătoresc contestat, fac obiectul examinării în ordine de recurs (a se citi art. 432 alin. (2) Cod de procedură civilă). La fel, autorul confundă temeiurile de declarare a recursului cu categoriile de cauze examinate.

După cum s-a menționat anterior, problema reducerii numărului de judecători a fost abordată inclusiv de către Comisia de la Veneția în cazul reformei Curții Supreme de Justiție din Ucraina, prin Opinia nr. 969/2019 din 09 decembrie 2019. Opțiunea privind reducerea numărului de judecători a fost dur criticată de către Comisie. Ca și în

cazul prezentului proiect, nota informativă la proiectul de lege (cu privire la reformarea Curții Supreme de Justiție din Ucraina), nu conține motive convingătoare care ar justifica reducerea numărului de judecători (par. 31).

Comisia de la Veneția a reținut că, numărul de judecători din Curțile Supreme variază în mare măsură de la o țară la alta și nu există un număr ideal. Pentru fiecare țară, numărul corespunzător depinde de legile procedurale, de cultura juridică, de calitatea muncii în instanțele inferioare și de încrederea generală a oamenilor în sistemul de justiție. Încrederea scăzută în sistemul judiciar poate duce la un număr mai mare de căi de atac (par. 40).

Având în vedere că potrivit autorului proiectului, scopul acestuia este de a transforma Curtea Supremă de Justiție într-o instanță de casație, este relevantă și o altă constatare a Comisiei de la Veneția: „În principiu, obiectivul de a reduce accesul la Curtea Supremă și de a-l limita pentru a decide chestiuni juridice și nu o rejudecare a cauzelor, este un scop valabil pentru reformă. Totuși, succesiunea unei astfel de reforme nu este respectată. În primul rând, filtrele ar trebui să fie adoptate, iar Curtea Supremă ar trebui să se ocupe de restanța sa în componența sa actuală, deoarece filtrele vor avea efect doar pentru cazurile viitoare [...]. Odată ce restanța este soluționată și volumul de dosare primite este redus de filtre, este posibil să se reducă treptat numărul de judecători. Acest lucru va depinde de eficacitatea filtrelor și totodată, trebuie să se țină seama de necesitatea de a acorda timp suficient judecătorilor pentru examinarea serioasă a cazurilor care ridică probleme importante” (par. 49).

Rezumând constatările Comisiei, putem trage concluzia că reforma Curții ar parcurge 3 etape consecutive: Adoptarea criteriilor/temeiurilor noi de admisibilitate; soluționarea cauzelor pendinte; reducerea numărului de judecători. În sinteza propunerilor și obiectivelor anexată la prezentul proiect, autorul a indicat că: consecutivitatea „etapelor” propusă în aviz nu poate fi acceptată. Or,

din propunere nu rezultă clar când va începe examinarea cauzelor conform noilor "criterii/temeiuri"; De asemenea, nu este clar raționamentul includerii „reducerii numărului de judecători” în calitate de etapă finală.

Pentru a facilita o mai bună înțelegere atât a raționamentelor Comisiei de la Veneția cât și a Curții Supreme de Justiție expuse în avizul anterior și a înlăturarea neclarităților autorului, Curtea vine cu următoarele explicații: examinarea cauzelor în ordine de recurs în baza noilor criterii/ temeiuri de admisibilitate, va începe în conformitate cu regulile de aplicare în timp a legii - în vigoare de la data publicării sau data indicată în textul legii. Conform art. 3 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanțele judecătorești aplică legile procedurale civile în vigoare la data judecării cauzei civile.

În ceea ce privește neclaritatea raționamentului includerii „reducerii numărului de judecători” în calitate de etapă finală, Curtea menționează că stabilirea numărului necesar de judecători într-o anumită instanță în mod firesc este determinat de volumul de dosare/cauze examinate de către acea instanță. Astfel, inițial urma a fi analizat volumul de muncă (dacă 20 de judecători fac față volumului de muncă existent), ulterior urma a fi creat „un mecanism de filtrare” al cauzelor care ar permite examinarea de către Curte doar a cauzelor care „merită” atenția Curții, iar odată ce va fi aplicat respectivul mecanism de filtrare și volumul de muncă s-ar reduce sub limita minima acceptată pentru actualul număr de judecători ai Curții, ar putea fi redus numărul acestora la 20.

Având în vedere argumentele expuse mai sus, în lipsa studiului volumului de muncă/ competențelor Curții, în lipsa unei viziuni clare privind criteriile de admisibilitate, reducerea numărului de judecători va duce la blocarea activității jurisdicționale a Curții și consecințe defavorabile pe termen lung pentru întregul sistem al justiției.

Astfel, **Curtea avizează negativ propunerea respectivă.**

<p>[...] (4) în cadrul Curții Supreme de Justiție poate fi creat Consiliul Științific Consultativ, care funcționează în modul stabilit în Regulamentul Curții.</p>	<p>CSJ</p>	<p>198.</p>	<p>Art. 5 alin. (4) – Consiliul Științific Consultativ este format din savanți și practicieni, consultarea cărora este necesară în identificarea soluțiilor pe marginea anumitor probleme de drept (materializate prin hotărâri ale Plenului CSJ, opinii consultative, etc). În opinia Curții, acest organ trebuie menținut. Prin urmare, norma existentă (art. 5 alin. (1) din Legea nr. 789 din 26 martie 1996 - Pe lângă Curtea Supremă de Justiție activează Consiliul Științific Consultativ, format din savanți și practicieni în domeniul jurisprudenței) urmează a fi păstrată, sintagma „poate fi creat” de la art. 5 alin. (4) din proiect urmează a fi exclusă/ înlocuită, or poziția autorului din sinteza obiecțiilor și propunerilor cu referire la acest aspect precum că Consiliul Științific nu trebuie perceput ca o structură obligatorie din cadrul CSJ, este absolut nejustificată și nemotivată.</p>	<p>Se acceptă. Textul proiectului a fost ajustat. La art. 7, alin. (4) va avea următorul cuprins: „În cadrul Curții Supreme de Justiție activează Consiliul Științific Consultativ. Modul de organizare și funcționare a Consiliului Științific Consultativ este stabilit în Regulamentul Curții Supreme de Justiție.”</p>
<p>Articolul 6. Judecătoria Curții Supreme de Justiție (1) Judecătoria Curții Supreme de Justiție sunt numiți: a) 11 din rândul judecătorilor; b) 9 din rândul avocaților, procurorilor sau profesorilor universitari în domeniul dreptului.</p>	<p>CSM</p>	<p>199.</p>	<p>La art. 6: se propune expunerea alin. (1) în următoarea redacție: "(1) Judecătoria Curții Supreme de Justiție sunt numiți: a) cel puțin 11 din rândul judecătorilor; b) cel mult 9 din rândul avocaților, procurorilor sau profesorilor universitari în domeniul dreptului." Motivarea: Prin această modificare urmează a fi majorat numărul judecătorilor și de micșorat numărul persoanelor din rândul avocaților, procurorilor sau profesorilor universitari în domeniul dreptului. Totodată, CSM urmează să selecteze candidații la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție în baza calităților și abilităților profesionale.</p>	<p>Se acceptă. A se vedea art. 7 alin. (1) din proiect.</p>
<p></p>	<p>CSJ</p>	<p>200.</p>	<p>Art. 6 alin. (1-2) – apare într-o redacție care nu a fost discutată în grupul de lucru creat pentru elaborarea prezentului proiect. Proiectul inițial prevedea în structura corpului de magistrați ai Curții Supreme de Justiție cel puțin 13 judecători din rândul judecătorilor și cel mult 7 judecători din rândul avocaților, procurorilor sau</p>	<p>Nu se acceptă. Precizăm că, referitor la proporția dintre judecători și non-judecători, Comisia de la Veneția a subliniat în special</p>

		<p>profesorilor universitari în domeniul dreptului și asupra acestei prevederi reprezentantului CSJ în grupul de lucru a obiectat ca fiind un număr prea mic de judecători de carieră în componența viitoare CSJ. Redacția finală a proiectului prevede proporția judecătorilor de 9 la 11. Cu referire la acest aspect, autorul în nota informativ operează cu falsuri, precum că la stabilirea acestui raport s-a ținut cont de opinia Comisiei de la Veneția, or Comisia a considerat că o proporția de 13 la 7 este mult mai adecvată.</p> <p>Curtea Supremă de Justiție reiterează că nu are competențe de Curte Constituțională, unde exponenții acestor profesii sunt bineveniți. Prezența în rândul judecătorilor Curții Supreme de Justiție a exponenților profesiiilor conexe justiției precum și a profesorilor universitari se poate asigura și prin 3 sau maxim 5 judecători. Toți acești profesioniști activează în același mediu prezumat a fi corupt, respectiv încrederea societății față de ei e aceeași ca și față de actualii judecători.</p> <p>Curtea consideră că vechimea în muncă (în special cea de judecător) reprezintă un indicu al calificării persoanei și experienței practice, reieșind din considerentul că activitatea de judecător, totuși, este una specifică. Realizarea sarcinilor Curții – asigurarea interpretării și aplicării uniforme a legislației în sistemul justiției implică cunoștințe teoretice profunde, inclusiv abilități practice. Vechimea în muncă propusă de către autorul proiectului de lege, necesară pentru a accede în funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție (6/8/10 ani, în dependență de „<i>domeniul de activitate</i>”) în opinia Curții, este una relativ mică. La fel, Curtea constată că în ceea ce ține de persoanele cu 10 ani efectiv lucrați în calitate de profesori universitari, din conținutul proiectului precum și a notei informative, nu rezultă nici un argument sau răspuns la întrebarea: un bun teoretician dar fără experiență practică în calitate de judecător, ar fi un bun judecător al CSJ?</p>	<p>faptul că „o parte semnificativă a judecătorilor trebuie să fie numită din rândul judecătorilor celorlalte instanțe.”¹⁹</p> <p>Proporția de 7-13 a fost recomandată de Comisia de la Veneția din considerentul că redacția respectivă a proiectului de lege opera cu cifre concrete pentru fiecare categorie de judecători și nu cu marje flexibile („cel mult” și „cel puțin”).</p> <p>În proiect s-a revenit la redacția care utilizează cifre concrete, de asemenea, s-a menținut numărul predominant pentru judecătorii de carieră.</p> <p>Referitor la obiecțiile privind vechimea în muncă, reiterăm cele expuse în cadrul primei avizări:</p> <p>„[...] menționăm că prevederea dată a fost exclusă din Constituție anume cu scopul de a oferi posibilitate juriștilor cu o vechime mai mică de muncă, dar cu abilități și calități</p>
--	--	--	--

¹⁹ A se vedea p. 38 din Opinia Comisiei de la Veneția nr. CDL-AD(2022)024 la proiectul legii cu privire la CSJ.

<p>Spre deosebire de Republica Moldova, pentru a accede în funcția de judecător al Înaltei Curți de Casație și Justiție în România, legea instituie o vechime în muncă de cel puțin 18 ani.</p> <p>La fel, pare cel puțin dubios faptul că candidații la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție din rândul avocaților, procurorilor sau profesorilor universitari în domeniul dreptului nu sunt supuși unei evaluări sub aspect profesional (susținerea examenului în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției), fapt ce contravine art. 6 alin. (3) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 precum și recomandărilor CCJE. În acest sens, candidații respectivi sunt privilegiați în raport cu judecătorii de carieră. Totodată, după cum sugerează și Centrul de analiză și prevenire a corupției, o asemenea modalitate de accedere în funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție, contravine principiului profesionalismului.</p> <p>Astfel, proporția respectivă urmează a fi revăzută în lumina recomandărilor Comisiei de la Veneția. Prin urmare, Curtea avizează negativ propunerea respectivă.</p>	<p>profesionale inerente funcției de judecător, de a accede la CSJ.</p> <p>Remarcăm că criteriul de "10 ani" a fost menținut pentru candidații non-judecători.</p> <p>Obiecția referitoare la experiența de "6 ani" nu poate fi luată în considerare. Or, această vechime în muncă a fost stabilită pentru candidații care anterior au activat în calitate de judecător al Curții Constituționale sau al CEDO. Cei "6 ani" reprezintă un mandat deplin de judecător al Curții Constituționale sau 2/3 din mandatul unui judecător CtEDO. Considerăm că o asemenea experiență este mai mult decât suficientă pentru a candida la funcția de judecător al CSJ.</p> <p>Referitor la propunerea ca non-judecătorii să susțină un examen în fața INJ, reiterăm argumentele din cadrul primei avizări:</p> <p>"[...] din considerentul că Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor</p>
---	---

				<p>este nefuncțional, s-a renunțat la verificarea profesionalismului candidaților din rândul judecătorilor. În aceste circumstanțe, nu ar fi echitabil de a verifica profesionalismul candidaților non-judecători. Or, candidaților li se garantează condiții egale de accesare la funcțiile respective.”</p> <p>Procedura de selectare a candidaților va fi stabilită de Consiliul Superior al Magistraturii (art. 7 alin.(4) din proiect).</p>
	<p>CAPC</p>	<p>201.</p>	<p>La art. 6 alin.(1) lit.b), cu scop de precizie normativă, propunem indicarea expresă a numărului judecătorilor în cadrul Curții Supreme de Justiție ce revin persoanelor selectate din rândul procurorilor, avocaților și profesorilor universitari în domeniul dreptului.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Indicarea unui număr exact pentru fiecare profesie juridică ar putea avea drept efect îngrădirea indirectă a accesului la funcțiile respective pentru profesioniștii dintr-un domeniu din simplul motiv că s-a epuizat numărul de funcții destinate categoriei respective. De asemenea, apare riscul ca funcțiile destinate unei profesii să rămână vacante în cazul în care nici un reprezentant al</p>

			acesteia nu va participa la concurs.
<p>(2) Poate deveni judecător al Curții Supreme de Justiție persoana care:</p> <p>1) întrunește condițiile din art. 6 alin. (1) cu excepția lit. c) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului;</p> <p>2) are cel puțin una din următoarele experiențe:</p> <p>a) 8 ani efectiv lucrați în calitate de judecător;</p> <p>b) 6 ani efectiv lucrați în calitate de judecător al Curții Constituționale sau al Curții Europene pentru Drepturile Omului;</p> <p>c) 10 ani efectiv lucrați în calitate de avocat, procuror sau profesor universitar în domeniul dreptului.</p> <p>3) are calitățile și abilitățile profesionale necesare pentru a exercita funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție, stabilite la alin. (3).</p>	<p>CAPC</p> <p>202.</p>	<p>În legătură directă cu observația anterioară, cu titlu de ordin conceptual, cu referire la art. 6 alin.(2) pct.1), ținem să punctăm că recrutarea judecătorilor CSJ din rândul non-judecătorilor contravene principiului profesionalismului, așa cum acesta ar trebui să fie tratat din perspectiva standardelor în domeniu, în special – Avizul CCJE nr. 4 (2003) privind formarea inițială și continuă specific judecătorilor la nivel național și european. Potrivit avizului, CCJE a punctat că „<i>deși este incontestabil faptul că judecătorii recrutați la începutul carierei lor profesionale trebuie să urmeze procesul de formare profesională, apare totuși întrebarea dacă activitatea de formare se impune ca necesară atunci când judecătorii sînt selecțiați dintre cei mai buni avocați, având o vastă experiență. În opinia CCJE, ambele categorii trebuie să treacă prin procesul de formare inițială, dat fiind că exercitarea obligațiilor judiciare reprezintă ceva nou pentru ele și implică o atitudine specifică în mai multe domenii, întrunind, mai ales, elemente ce țin de etica profesională a judecătorilor, de procedură și de relațiile cu toate persoanele implicate în aceasta.</i>”</p> <p>Nu este clar motivul pentru care candidaților non-judecători nu se aplică, cel puțin, obligația susținerii unui examen în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției – condiție de îndeplinit, în conformitate cu art. 6 alin. (3) din Legea nr. 544/1995.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Din considerentul că Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor este nefuncțional, s-a renunțat la verificarea profesionalismului candidaților din rândul judecătorilor. În aceste circumstanțe, nu este echitabil de a verifica profesionalismul candidaților non-judecători. Or, candidaților li se garantează condiții egale de accedere la funcțiile respective.</p> <p>Procedura de selectare a candidaților va fi stabilită de Consiliul Superior al Magistraturii (art. 7 alin.(4) din proiect).</p>
<p>(3) Judecătorul Curții Supreme de Justiție este selectat de Consiliul Superior al Magistraturii în bază de merit, în urma unui concurs public. Candidații sunt apreciați în baza calităților și abilităților</p>	<p>CSJ</p> <p>203.</p>	<p>Art. 6 alin. (3) – În opinia Curții, abilitățile profesionale necesare pentru a fi numit în calitate de judecător la Curtea Supremă de Justiție menționate în norma respectivă, în esență, se rezumă la criteriul subiective. Având în vedere importanța activității potențialei instanțe de casație, criteriile de eligibilitate trebuie formulate într-o manieră clară, rigida, focusată pe calitățile profesionale ale persoanei. În acest</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Subliniem că lista criteriilor prevăzute în art. 6 din proiect nu este exhaustivă. Astfel, CSM va avea posibilitate de a stabili și</p>

<p>profesionale, inclusiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) capacitatea de a înțelege și analiza situațiile juridice complexe; b) claritatea exprimării scrise și verbale; c) abilitatea de a lucra în echipă și de a respecta opiniile colegilor, precum și de a le contesta și dezbate în mod constructiv; d) abilitatea de a lucra în situații care implică stres și de a realiza sarcinile cupromptitudine; e) experiența relevantă funcției; f) viziunea privind rolul Curții Supreme de Justiție în dezvoltarea dreptului. 	<p>sens, pare cel puțin neclară modalitatea de apreciere după criteriile indicate în proiect: capacitatea de a înțelege și a analiza situațiile juridice complexe; claritatea exprimării scrise și verbale; abilitatea de a lucra în echipă și de a respecta opiniile colegilor, precum și de a le contesta și dezbate în mod constructiv; abilitatea de a lucra în situații care implică stres și de a realiza sarcinile cu promptitudine; experiența relevantă funcției; viziunea privind rolul Curții Supreme de Justiție în dezvoltarea dreptului. Curtea consideră că primordial, urmează a fi verificate competențele teoretice și practice ale candidaților (probă scrisă, interviu, analiza actelor judecătorești pronunțate în exercițiul funcției/ actelor procesuale emise (în cazul avocaților/ procurorilor), etc.).</p> <p>Potrivit sintezei obiecțiilor și propunerilor la acest aspect, autorul a renunțat la ideea evaluării profesionalismului candidaților pe motiv că Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor este nefuncțional. O asemenea abordare este apreciată de către Curte ca fiind sub orice critică. După cum menționează autorul, scopul proiectului este de a unifica practica judiciară, de a spori încrederea cetățenilor în sistemul judecătoresc. Oare un asemenea scop poate fi atins prin numirea la Curtea Supremă de Justiție a persoanelor din afara corpului de judecători, fără verificarea profesionalismului acestora?</p> <p>Caracterul nefuncțional al Colegiului de evaluare a performanțelor se datorează în exclusivitate împiedicării desfășurării Adunării Generale a Judecătorilor de către anumiți factori de decizie, care nu a fost convocată mai bine de 4 ani! Incapacitatea autorului proiectului de a estima eventualele riscuri ale unor asemenea numiri, va compromite întreaga activitate a Curții. Astfel, Curtea consideră că așa numitele „calități și abilități profesionale” urmează a fi revăzute. Prin urmare, Curtea avizează negativ propunerea respectivă.</p>	<p>alte criterii pe care le va considera utile pentru aprecierea profesionalismului candidaților, fapt care rezultă din redacția alin. (3) și (4) din art. 7.</p>
<p>CAPC</p>	<p>204.</p>	<p>Nu se acceptă.</p>
<p>La art. 6 în cuprinsul dispoziției alin.(3), propunem excluderea textului „în bază de merit”, ca fiind de prisos, ori organizarea unui</p>		

		<p>concurș presupune alegerea din rândul candidaților pentru ocuparea funcțiilor vacante a celor mai potrivite persoane, în baza unor criterii prestabilite de către Comisia de concurs.</p> <p>La art. 6 alin.(3) în ceea ce privește calitățile/abilitățile necesare pentru a fi numit în calitate de judecător la CSJ, considerăm că acestea nu sunt formulate într-o manieră clară și comportă risc sporit de apreciere subiectivă. Considerăm judicios ca legea să cuprindă criterii clare, precum susținerea probei scrise și a unui interviu. Reiterăm observația potrivit căreia prezenta normă urmează a fi reformulată în sensul corespunderii cu prevederile Legii nr. 154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor, precum și anexei nr. 1 la Regulamentul cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 613/29/2018.</p> <p>Totodată, nu putem susține argumentele autorilor potrivit cărora drept urmare a faptului că Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor este nefuncțional, s-a renunțat la verificarea profesionalismului candidaților. Se va ține cont de faptul că actul normativ are caracter public, obligatoriu, general și impersonal și se aplică unui număr nedeterminat de situații. Norma de drept trebuie să fie formulată astfel încât aceasta să fie aplicabilă nu doar relațiilor sociale existente la momentul adoptării actului normativ dar și relațiilor sociale viitoare.</p>	<p>Noțiunea „în bază de merit” presupune faptul selectării celor mai buni profesioniști, conform meritelor acestora. Aceasta nu est străină legislației naționale. Or, este folosită și în Constituție la art. 122 alin. (3).</p> <p>Reiterăm faptul că s-a renunțat la etapa evaluării profesionalismului. Precizăm că procedura de selecție a candidaților va fi stabilită de CSM, care va decide în privința tipului probelor ce urmează a fi organizate.</p> <p>Subliniem că lista criteriilor prevăzute în art. 6 din proiect nu este exhaustivă. Astfel, CSM va avea posibilitate de a stabili și alte criterii pe care le va considera utile pentru aprecierea profesionalismului candidaților.</p>
<p>(6) Dacă există circumstanțe care confirmă incompatibilitatea candidatului cu funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție sau de încalcare a procedurii de selecție, Președintele Republicii Moldova</p>	<p>CSJ</p>	<p>Art. 6 alin. (6) – adoptarea hotărârii privind propunerea repetată cu votul a 2/3 din membrii aflați în exercițiul funcției, contravine art. 19 alin. (4) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947 din 19 iulie 1996, potrivit căruia, propunerea repetată se votează cu 2/3 din membrii săi (8 din 12). Totodată, având în vedere modificările operate prin Legea pentru modificarea unor acte normative nr. 246 din 29 iulie 2022 (în partea ce se referă la art. 15</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Procedura de vot propusă în proiect are drept scop evitarea blocajelor în procesul de numire a judecătorilor CSJ, mai ales în situația în care nu toate</p>

<p>refuză motivat numirea și informează Consiliul Superior al Magistraturii. La propunerea repetată a Consiliului Superior al Magistraturii, pentru care au votat cel puțin 2/3 din membrii Consiliului aflați în exercițiul funcției, Președintele Republicii Moldova emite decretul privind numirea în funcție a judecătorului Curții Supreme de Justiție.</p>		<p>și 24, cvorumul pentru caracterul deliberativ al ședinței și majoritatea necesară pentru adoptarea hotărârilor), Curtea menționează posibilitatea adoptării de către CSM a hotărârilor cu votul chiar și a 2 membri (în ipoteza când doar 3 membri sunt în exercițiul funcției), ceea ce pare a fi în contradicție cu recomandările Comisiei de la Veneția: <i>pentru a respecta concepția constituțională a CSM-ului, în special ideea de reprezentare a judecătorilor și a membrilor non-judecătorești în acest organ, este important ca majoritățile decizionale să nu poată fi asigurate exclusiv de voturile unuia dintre aceste grupuri.</i></p> <p>În sinteza propunerilor și obiecțiilor, autorul în susținerea poziției sale privind neacceptarea argumentelor menționate, invocă următoarele: „Legea nr. 544/1995 stabilește regulile generale de numire în funcție a judecătorilor. Precizăm că noua Lege cu privire la CSJ este o lege specială în raport cu legea menționată. Drept urmare, prevederile noii legi cu privire la CSJ vor avea prioritate în aplicare”.</p> <p>Criticile Curții invocate mai sus, nu se referă la regulile de numire a judecătorilor, ci la procedura de vot în cadrul CSM la etapa propunerii repetate de numire în funcție! Conform art. 3 alin. (4) lit. a) din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017, actul normativ trebuie să se integreze organic în cadrul normative în vigoare, scop în care proiectul actului normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune.</p> <p>Având în vedere modificările operate la Constituție (unificarea procedurii de numire în funcție a judecătorilor), stabilirea de către autor a unei proceduri diferite în ceea ce privește procedura de numire (votul în cadrul CSM) a judecătorilor la Curtea Supremă de Justiție, nu poate fi calificată drept integrare organică normei. Mai mult decât atât, normele care vizează procedura în cadrul CSM, în mod logic, urmează a fi prevăzute în Legea cu privire la Consiliul</p>	<p>funcțiile de membru al CSM sunt ocupate.</p>
--	--	--	---

<p>(7) Judecătorul Curții Supreme de Justiție își începe activitatea din ziua indicată în decretul de numire în funcție.</p>	<p>CSM</p>	<p>206.</p>	<p>Superior al Magistraturii și nu Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție.</p> <p>În spiritul modificărilor operate prin Legea nr. 246 din 29 iulie 2022 potrivit căreia a fost creată premisa legală pentru posibilitatea adoptării de către CSM a hotărârilor cu votul chiar și a 2 membri (în ipoteza când doar 3 membri sunt în exercițiul funcției), un judecător în baza unui asemenea vot, de ce fel de legitimitate se va bucura?</p> <p>Prin urmare, având în vedere că norma menționată contravine principiilor de legiferare precum și recomandărilor Comisiei de la Veneția în ceea ce privește majoritatea decizională în cadrul CSM, Curtea avizează negativ propunerea respectivă, în partea modificării numărului de voturi necesar.</p> <p>La art. 6: se propune excluderea alin. (7).</p> <p>Motivarea: Această reglementare este prevăzută de Legea nr.100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Redacția propusă la alin. (7) va da posibilitate de a indica în decret o dată ulterioară de începere a activității judecătorului. Acest fapt va fi util în special în cazul promovării la o instanță superioară. Astfel, judecătorul va avea o „perioadă de tranziție”, în care își va finaliza dosarele în curs etc.</p> <p>Suplimentar menționăm că decretul Președintelui de numire în funcție este un act administrativ cu caracter individual și nu cade sub incidența Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.</p>
--	-------------------	-------------	--	---

<p>Articolul 7. Plenul Curții Supreme de Justiție</p> <p>(1) Plenul Curții Supreme de Justiție este compus din toți judecătorii Curții aflați în exercițiul funcției. Ședințele Plenului Curții Supreme de Justiție sunt conduse de către Președintele Curții.</p>	CSJ	<p>Art. 7 alin. (1) și (3) – Noua definiție a Plenului Curții „toți judecătorii Curții aflați în exercițiul funcției” contravine noțiunii de Plen. La momentul actual Plenul Curții este constituit din totalitatea judecătorilor Curții. Corespunzător, cvorumul se determină din numărul total al judecătorilor Curții (art. 15 alin. (1) și art. 17 alin. (3) din Legea nr. 789 din 26 martie 1996) – 33. În eventualitatea adoptării normei respective, ipotetic, în cazul în care în cadrul Curții vor fi în exercițiul funcției doar 3 judecători, aceștia ar putea constitui Plenul Curții, și adopta hotărâri cu 2 voturi, fapt inacceptabil (argumente expuse și la art. 6 alin. (6) din proiect). Deși raționamentul respectiv a fost inclus în precedentul aviz, în sinteza propunerilor și obiecțiilor, nu există nici o mențiune cu privire la argumentul menționat.</p> <p>Prin urmare, Curtea avizează negativ propunerea menționată.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Textul a fost exclus. A se vedea art. 8 alin. (1): „<i>Plenul Curții Supreme de Justiție este compus din toți judecătorii Curții Supreme de Justiție. Ședințele Plenului Curții Supreme de Justiție sunt conduse de către Președintele Curții.</i>”</p>
<p>[...]</p> <p>(4) Plenul Curții Supreme de Justiție are următoarele atribuții:</p> <p>a) aprobă Regulamentul Curții Supreme de Justiție;</p> <p>b) aprobă organigrama Secretariatului Curții Supreme de Justiție;</p> <p>c) la propunerea Președintelui Curții, după caz, decide asupra specializării judecătorilor Curții Supreme de Justiție;</p> <p>d) stabilește anual componența completelor de judecată;</p> <p>e) numește în urma unui concurs public Jurisconsultul și Secretarul general;</p> <p>f) aprobă proiectul bugetului</p>	CSJ	<p>Art. 7 alin. (4) – Cu referire la competența Plenului CSJ de a constitui completele de judecată în cadrul CSJ (lit. d), Curtea a semnalat anterior că această propunere contravine art. 6¹ alin. (1¹) din Legea privind organizarea judecătorească nr. 514 din 06 iulie 1995, constituirea completelor de judecată și schimbarea componenței acestora fiind de competența președintelui de instanță. La fel, din punct de vedere practic, atribuirea unei asemenea competențe Plenului CSJ, va presupune convocarea Plenului ori de câte ori este necesară schimbarea membrilor completului de judecată, fapt care va perturba activitatea instanței. La fel, Curtea semnaleză potențialele riscuri: ce se întâmplă, dacă proiectul de hotărâre a Plenului cu privire la constituirea completelor de judecată, nu întrunește numărul de voturi necesar? La fel, dacă cei 20 de judecători ai Curții, având fiecare viziunea proprie asupra componenței completelor de judecată, nu vor ajunge la un consensus în privința completelor de judecată?</p> <p>Referitor la competența Plenului Curții de numire în funcție a Jurisconsultului și Secretarului general. După cum s-a constatat mai sus, autorul în refuzul de a accepta anumite argumente operează cu</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Scopul modificării modului de formare a completelor este de a diminua influența Președintelui CSJ, și de spori rolul Plenului CSJ.</p> <p>De precizat că potrivit prevederilor art. 16 din Legea CSJ nr. 789/1996, Plenul CSJ:</p> <p>„e) constituie, după caz, colegii conform categoriilor de cauze, determină durata activității lor; f) confirmă componențele colegiilor;”</p> <p>Colegiile CSJ dispun de mandat procesual, fiind vizate în mai multe articole ale legislației procesuale.</p>

<p>și planul de activitate al Curții Supreme de Justiție;</p> <p>g) confirmă componența Consiliului Științific Consultativ;</p> <p>h) aprobă ghidurile cu privire la aplicarea legislației procesuale, la individualizarea pedepsei penale și a sancțiunilor contravenționale;</p> <p>i) solicită, la necesitate, Curții Europene a Drepturilor Omului emiterea unui aviz consultativ în chestiuni de principiu privind interpretarea sau aplicarea drepturilor și libertăților prevăzute în Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau de către protocoalele la aceasta;</p> <p>j) aprobă raportul anual de activitate al Curții Supreme de Justiție;</p> <p>k) are alte atribuții stabilite de lege și de Regulamentul Curții.</p>		<p>termenii „lege generală/ lege specială” la soluționarea conflictelor de norme.</p> <p>Jurisconsultul și Secretarul general (actualii Șef și șef adjunct al secretariatului), sunt funcții publice. Astfel, procedura de numire în funcție a acestora, statutul funcției publice, este guvernată de legea specială – Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158 din 04 iulie 2008. Astfel, potrivit art. 30 alin. (3) din Legea nr. 158 din 04 iulie 2008, numirea acestora în funcție ține de competența exclusivă conducătorului instituției!</p> <p>Prin urmare, procedura de numire în funcție propusă de autor, contravine legii.</p> <p>La fel, nu este clar ce se întâmplă în situația în care persoana care ocupă funcția respectivă vrea să demisioneze sau comite o abatere disciplinară, iar Plenul CSJ nu se poate întruni pentru lipsă de cvorum?</p> <p>Având în vedere necunoașterea de către autor a procedurilor interne în cadrul Curții, precum și faptul că propunerile respective contravin cadrului legal existent, Curtea avizează negativ propunerea menționată.</p>	<p>Respectiv, formarea/stabilirea completelor nu va constitui o sarcină improprie Plenului CSJ.</p> <p>Referitor la modul de numire a Jurisconsultului și a Secretarului general, subliniem că normele respective vor fi speciale în raport cu normele generale din Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.</p>
	<p>CAPC</p> <p>209.</p>	<p>La art.7 alin.(4), în partea ce ține de atribuțiile Plenului CSJ, considerăm că atribuțiile de ordin administrativ/organizatoric precum – aprobarea organigramei Secretariatului CSJ, numirea în funcție a Jurisconsultului și a Secretarului general, aprobarea planului de activitate, aprobarea raportului anual de activitate al CSJ, aprobarea proiectului bugetului, urmează a fi atribuite Președintelui CSJ, corespunzător art.16¹ al Legii nr.514/1995 privind organizarea judecătorească.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Scopul efectuării acestor modificări este de a diminua din influența Președintelui CSJ, în favoarea Plenului CSJ.</p> <p>Spre deosebire de alte instanțe judecătorești, doar CSJ dispune de plen, ca un for care adoptă decizii în mod colegial privind organizarea și funcționarea CSJ.</p> <p>Respectiv, regulile generale</p>

<p>(5) Plenul Curții Supreme de Justiție adoptă hotărârea privind solicitarea emiterii unui aviz consultativ în cazul prevăzut la alin. (4) lit. i) la propunerea completului de judecată doar în legătură cu o cauză aflată în examinare.</p>	<p>CSM</p>	<p>La art.7: se propune completarea alin. (5) după sintagma "aflată în examinare" cu textul "ori la solicitarea judecătorilor".</p>	<p>din Legea nr. 514/1995 nu pot fi reținute.</p> <p>Nu se acceptă. Completarea propusă ar putea cauza suprasolicitară CSJ pentru emiterea avizelor în abstract, fără a avea o cauză pendinte. A se vedea Protocolul nr. 16 la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale, care a stabilit expres în ce condiții pot fi solicitate avize consultative de la CEDO.</p>
<p>[...] (8) Judecătorii Curții Supreme de Justiție participă la ședința Plenului în persoană sau, dacă acest lucru nu este posibil, prin intermediul mijloacelor electronice. Data și modul de desfășurare a ședinței se anunță pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție cu cel puțin 7 zile înainte de desfășurarea acesteia.</p>	<p>CSM</p>	<p>La art.8 Se propune completarea alin. (8) după sintagma "desfășurarea acesteia" cu textul "cu excepția celor extraordinare".</p>	<p>Se acceptă. Alin. (8) a fost completat: „<i>Judecătorii Curții Supreme de Justiție participă la ședința Plenului în persoană sau, dacă acest lucru nu este posibil, prin intermediul mijloacelor electronice. Data și modul de desfășurare a ședinței se anunță pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție cu cel puțin 7 zile înainte de desfășurarea acesteia, cu excepția celor extraordinare care pot fi anunțate în termene mai restrânse.</i>”</p>

<p>Articolul 8. Președintele și vicepreședintele Curții Supreme de Justiție</p> <p>(1) Curtea Supremă de Justiție este condusă de un Președinte, selectat de Consiliul Superior al Magistraturii în bază de merit din rândul judecătorilor săi.</p>	<p>PG</p>	<p>212.</p> <p>1.4 la art.8 alin. (1) propunem excluderea sintagmei ”în bază de merit” din motiv că, aceasta este generică. Menționăm că, criteriile de evaluare a candidaților la funcția de Președinte al Curții Supreme de Justiție sunt stipulate în alin.(3) al articolului respectiv.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Noțiunea „în bază de merit” presupune faptul selectării celor mai buni profesioniști. Aceasta nu este străină legislației naționale. Or, este folosită și în Constituție la art. 122 alin. (3).</p>
<p>(2) Plenul Curții Supreme de Justiție propune Consiliului Superior al Magistraturii candidații la funcția de Președinte care, în urma votului secret, au obținut cel puțin 3 voturi.</p>	<p>CSJ</p>	<p>213.</p> <p>Art. 8 alin. (2) – Modalitatea de alegere/ numire a președintelui și vicepreședintelui CSJ propusă de autor este cel puțin neclară. Pe de o parte, candidații la funcțiile respective sunt identificați de către Plenul CSJ, iar pe de altă parte, este numit în funcție candidatul selectat în bază de concurs de către CSM. Astfel, în opinia Curții, funcțiile administrative în cadrul CSJ, fie urmează a fi transformate în funcții electivă, care se ocupă în baza votului acordat de către corpul de judecători ai CSJ, fie se păstrează modalitatea existentă de a accede în funcție administrativă, la care poate participa oricare doritor din rândul judecătorilor Curții. La fel, norma propusă nu reglementează situația în care Plenul CSJ va identifica câte un singur candidat pentru funcția de președinte sau vicepreședinte al Curții. La fel, nu este clar ce se întâmplă în cazul în care nici unul din judecători ai CSJ nu acumulează cel puțin 3 voturi.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Proiectul propune o procedură mixtă de selectare a Președintelui CSJ, ce constă din 2 etape și va implica atât Plenul, cât și CSM.</p> <p>Referitor la situația în care se selectează un singur candidat, considerăm că acestuia trebuie să i se aplice procedura generală propusă, adică să obțină votul a cel puțin 3 colegi.</p> <p>Referitor la cazul în care candidatul nu va întruni numărul minim de voturi, acesta nu va fi propus CSM-ului spre numire.</p>
	<p>CAPC</p>	<p>214.</p> <p>La art.8, normele alin. (2) și alin. (3) sunt contradictorii, în partea ce se referă la selectarea candidaților pentru funcția de președinte al CSJ. Alin. (2) prevede că candidații sunt propuși de către Plenul CSJ, pe când alin. (3) stabilește că este numit în funcție de Președinte, candidatul selectat în bază de concurs de către CSM. În condițiile în care alin.(2) și (3) se aplică corespunzător și</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Proiectul propune o procedură mixtă de selectare a Președintelui CSJ, ce constă din 2 etape și va implica atât Plenul, cât și CSM.</p>

		<p>vicepreședintelui CSJ, obiecția expusă mai sus este valabilă în egală măsură.</p> <p>La fel, sunt contradictorii normele alin.(1) și alin.(3), ori alin.(1) prevede că Președintele CSJ este selectat de CSM „în bază de merit”, iar alin.(3) stabilește că acesta este selectat urmarea a concursului organizat de către CSM.</p>	<p>Referitor la cazul în care candidatul nu va întruni numărul minim de voturi, acesta nu va fi propus CSM-ului spre numire.</p> <p>În cazul în care vor exista mai multe candidaturi CSM va organiza concurs pentru selectarea celei mai potrivite candidaturi. „În bază de merit” indică asupra întrunirii condițiilor pentru funcția administrativă respectivă, evaluate prin prisma criteriilor stabilite la alin. (3) art.9.</p>
<p>(3) Modul de organizare a concursului și de selectare a candidaților este stabilit de Consiliul Superior al Magistraturii. Candidații sunt evaluați de către Consiliul Superior al Magistraturii în baza următoarelor criterii:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) capacitatea de a reprezenta eficient Curtea Supremă de Justiție; b) abilitați de a conduce activitatea Curții Supreme de Justiție și de a coordona activitatea judecătorilor; c) viziunea privind perfecționarea activității Curții 	<p>CSJ</p>	<p>Art. 8 alin. (3) – Norma este neclară și imprevizibilă. Nu se specifică în ce măsură criteriile pentru accedere în funcție administrativă pot fi efectiv evaluate.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Criteriile respective vor fi evaluate și apreciate în modul stabilit de CSM în regulamentul.</p> <p>Legea lasă la discreția CSM să aleagă modalitatea de apreciere a candidaților (de ex. chestionar cu întrebări, test cu sarcini, interviu etc.).</p>

<p>Supreme de Justiție.</p> <p>(4) Președintele este numit în funcție pentru un mandat de 4 ani. Aceeași persoană poate fi președinte al Curții Supreme de Justiție cel mult 2 mandate.</p>	<p>CSJ</p>	<p>216.</p> <p>Art. 8 alin. (4) – În opinia Curții, înlocuirea posibilității președintelui de a deține „2 mandate consecutive” cu posibilitatea de a deține „cel mult 2 mandate”, nu este justificată. Deținerea a cel mult două mandate îl privează pe un judecător, care ar putea activa la curte până la plafonul de vârstă mai mult de 10-15 ani, de dreptul de a mai candida pe parcursul activității la funcția de președinte. Sinteza obiecțiilor și propunerilor nu conține nici o explicație cu privire la acest argument.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Scopul acestei modificări este de a evita perpetuarea aceleiași persoane în funcția managerială.</p> <p>La stabilirea duratei mandatului s-a ținut cont de §44 din Avizul nr. 19 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (în continuare – CCJE), care a subliniat că mandatul unui președinte de instanță trebuie să fie <u>suficient de lung</u> pentru a <u>dobândi</u> suficientă experiență și pentru a permite realizarea de idei pentru a oferi servicii mai bune utilizatorilor instanțelor. Totuși, CCJE mai subliniază că durata mandatului <u>nu trebuie să fie prea lungă</u>, deoarece acest lucru poate duce la rutină și poate împiedica dezvoltarea de noi idei, astfel încât, în funcție de cadrul instituțional concret al fiecărei țări, ar trebui găsit un echilibru adecvat între aceste două perspective.</p>
	<p>PG</p>	<p>217.</p> <p>1.5 pentru evitarea interpretărilor și în scopul stabilirii unui mecanism clar de alegere a Președintelui Curții, susținem</p>	<p>Nu se acceptă.</p>

		<p>propunerea înaintată anterior, privind necesitate completării art. 8 alin. (4) cu indicarea sistemului de vot aplicat în cadrul alegerii Președintelui. Astfel, propunem de substituit propoziția ”Președintele este numit în funcție pentru mandat de 4 ani.” cu propoziția Președintele este ales cu votul a cel puțin 2/3 din membrii Consiliului Superior al Magistraturii, aflați în exerciciul funcției și numit pentru un mandat de 4 ani”.</p>	<p>Procedura generală de vot în cadrul CSM este reglementată în Legea cu privire la CSM și nu trebuie dublată în proiect.</p>
<p>(5) Președintele Curții Supreme de Justiție are următoarele atribuții:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) coordonează activitatea judecătorilor; b) coordonează activitatea Jurisconsultului și a Secretarului general al Curții Supreme de Justiție; c) reprezintă Curtea Supremă de Justiție în relațiile cu alte autorități și instituții publice, atât din țară, cât și de peste hotare; d) convoacă Plenul Curții Supreme de Justiție în modul stabilit la art. 7 alin. (2); e) prezintă Plenului Curții Supreme de Justiție proiectul bugetului anual; f) exercită alte atribuții prevăzute de prezenta lege și de Regulamentul Curții Supreme de Justiție. <p>[...]</p>	<p>218.</p> <p>CSJ</p>	<p>Art. 8 alin. (5) – Lipsește atribuția președintelui de numire în funcție a funcționarilor publici, modificarea, suspendarea și încetarea, în condițiile legii, a raporturilor de serviciu ale acestora, angajarea, modificarea, suspendarea și încetarea raporturilor de muncă ale personalului contractual al secretariatului Curții Supreme de Justiție.</p> <p>Sinteza obiecțiilor și propunerilor nu conține nici o explicație cu privire la acest argument.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Referitor la competența de numire a Jurisconsultului și a Secretarului general, aceasta a fost atribuită Președintelui CSJ. A se vedea art. 9 alin. (5) lit. g): „<i>numește în funcție funcționarii publici, modifică, suspendă și încetează, în condițiile legii, raporturile de serviciu ale acestora, angajează, modifică, suspendă și încetează raporturile de muncă ale personalului contractual al secretariatului Curții</i>”</p>
	<p>219.</p> <p>Ministerul Finanțelor</p>	<p><i>La proiectul de lege cu privire la Curtea Supremă de Justiție</i> Se propune la art.8, alin.(5) de completat cu litera nouă cu următorul cuprins:</p> <p>„...) asigură gestionarea finanțelor publice și administrarea patrimoniului public, în conformitate cu principiile bunei guvernări.”;</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Alin. (5) din art. 9 a fost completat cu lit. f), în redacția propusă în aviz.</p>
	<p>220.</p> <p>CAPC</p>	<p>La art.8 alin.(5) în partea ce ține de atribuțiile Președintelui CSJ, reținem lipsa în cuprinsul proiectului de lege a normelor care ar</p>	<p>Se acceptă parțial.</p>

<p>Articolul 9. Secretariatul Curții Supreme de Justiție [...] (3) Grefa Curții Supreme de Justiție asistă judecătorii la exercitarea funcțiilor acestora și include subdiviziuni ale asistenților judicari și alte subdiviziuni responsabile de unificarea practicii judiciare. În Grefă activează funcționari publici numiți în funcție pe criterii de profesionalism în conformitate cu Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public. Activitatea Grefei este condusă de Jurisconsultul</p>	<p>CSJ</p>	<p>221.</p>	<p>reglementa persoana delegată cu atribuția de numire în funcție a angajaților Secretariatului CSJ, modificarea, suspendarea și încetarea raporturile de muncă ale acestora. Ținem să amintim norma art.16¹ alin. (1) lit. o) a Legii nr.514/1995 privind organizarea judecătorească, care atribuie prezenta competență președintelui instanței judecătorești. Cu toate acestea, admitem atribuirea prezentei competențe, precum și altora de ordin administrativ Secretarului general al CSJ, iar proiectul de lege urmează a fi completat cu norme exprese privind principalele atribuții ale Secretarului general, în cuprinsul articolului 9 care reglementează Secretariatul CSJ.</p>	<p>Competența de numire a Jurisconsultului și a Secretarului general a fost atribuită Președintelui CSJ. A se vedea art. 9 alin. (5) lit. g): „<i>numește în funcție funcționarii publici, modifică, suspendă și încetează, în condițiile legii, raporturile de serviciu ale acestora, angajează, modifică, suspendă și încetează raporturile de muncă ale personalului contractual al secretariatului Curții</i>”</p>
<p>Art. 9 alin. (3) – Activitatea jurisdicțională a Curții implică nu doar judecătorii, asistenții judicari și subdiviziunile de unificare a practicii judiciare, ci un spectru mult mai larg de subdiviziuni: subdiviziuni pentru efectuarea traducerilor, subdiviziuni pentru documentarea și asigurarea desfășurării procesului judiciar și alte subdiviziuni necesare activității judiciare a Curții Supreme de Justiție. Astfel, transferul subdiviziunilor respective în serviciul administrativ contravine esenței activității acestora. Sinteza obiectivelor și propunerilor nu conține nici o explicație cu privire la acest argument.</p>	<p>Nu se acceptă. Structura și modul de funcționare a secretariatului sunt stabilite în Regulamentul Curții Supreme de Justiție (<i>art. 10 alin.(2) din proiect</i>). Suplimentar, statul de personal al Curții Supreme de Justiție va fi aprobat de plen, la propunerea Președintelui Curții Supreme de Justiție, în limita bugetului aprobat (<i>art. 10 alin.(5) din proiect</i>). Respectiv, modul de repartizare a subdiviziunilor din cadrul Secretariatului CSJ se va decide de către plenul</p>	<p>Nu se acceptă.</p>	<p>Structura și modul de funcționare a secretariatului sunt stabilite în Regulamentul Curții Supreme de Justiție (<i>art. 10 alin.(2) din proiect</i>). Suplimentar, statul de personal al Curții Supreme de Justiție va fi aprobat de plen, la propunerea Președintelui Curții Supreme de Justiție, în limita bugetului aprobat (<i>art. 10 alin.(5) din proiect</i>). Respectiv, modul de repartizare a subdiviziunilor din cadrul Secretariatului CSJ se va decide de către plenul</p>	<p>Structura și modul de funcționare a secretariatului sunt stabilite în Regulamentul Curții Supreme de Justiție (<i>art. 10 alin.(2) din proiect</i>). Suplimentar, statul de personal al Curții Supreme de Justiție va fi aprobat de plen, la propunerea Președintelui Curții Supreme de Justiție, în limita bugetului aprobat (<i>art. 10 alin.(5) din proiect</i>). Respectiv, modul de repartizare a subdiviziunilor din cadrul Secretariatului CSJ se va decide de către plenul</p>

Curții Supreme de Justiție.	CAPC	222.	<p>La art.9 alin.(3) și alin.(4), cu titlu de ordin redacțional, propunem excluderea cuvintelor „pe criterii de profesionalism” ori art.27 al Legii nr.158/2008 prevede expres cerințe care se referă la studiile, cunoștințele, abilități profesionale și atitudini/comportamente necesare pentru ca o persoană să candideze la funcția publică.</p>	CSJ în modul stabilit de Regulamentul CSJ.
<p>(4) Subdiviziunea administrativă asigură organizatoric funcționarea Curții Supreme de Justiție. În Subdiviziunea administrativă activează funcționari publici numiți în funcție pe criterii de profesionalism în conformitate cu Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și personal contractual angajat în condițiile stabilite de legislația muncii. Activitatea subdiviziunii administrative este condusă de Secretarul general al Curții.</p>	CSJ	223.	<p>Art. 9 alin. (4) și (5) – cu referire la instituirea funcțiilor de Jurisconsult și Secretar general al Curții, Curtea constată că în esență, aceasta reprezintă o redenumire a funcțiilor de Șef al secretariatului și Șef adjunct al secretariatului. În ceea ce privește la divizarea atribuțiilor prevăzute la alin. (4 și 6), aceasta este inoportună, reieșind din considerentul că în conformitate cu art. 8 alin. (2) lit. d) din Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158 din 04 iulie 2008, acestea sunt funcții de conducere de nivel superior, iar potrivit art. 49 alin. (1) din aceeași lege, în cazul lipsei Șefului secretariatului, atribuțiile acestuia sunt exercitate de către Șeful adjunct al secretariatului, neconsiderându-se interimat. În opinia Curții, redenumirea funcțiilor menționate este inoportună, având în vedere că Curtea este parte integrantă a sistemului instanțelor judecătorești din Republica Moldova, în care la fel există secretariatul instanței condus de către un Șef a cărui activitate cade sub incidența Legii privind organizarea judecătorească nr. 514 din 06 iulie 1995. La fel, deși autorul proiectului tinde să focalizeze activitatea „Jurisconsultului” pe uniformizarea și generalizarea practicii judiciare, nu pot fi desconsiderate atribuțiile administrative ale Șefului secretariatului prevăzute la art. 45 alin. (3) din Legea nr. 514 din 06 iulie 1995.</p> <p>În nota informativă autorul indică că „durata mandatului acestora și procedura detaliată de selectare să fie stabilite în Regulamentul CSJ”. Este clar că sursa de inspirație a autorului în această privință este CtEDO. Totodată, Curtea amintește că CtEDO este un organism supranational, înființat în baza Convenției, care-și organizează</p>	<p>Se acceptă. Textul a fost exclus.</p> <p>Nu se acceptă. Redenumirea funcțiilor este generată de modificarea competențelor corespunzătoare acestora.</p>

			<p>activitatea în baza regulamentului. Spre deosebire de CtEDO, Curtea Supremă de Justiție, funcționarii acestei instituții, cad sub incidența legilor existente în Republica Moldova, care reglementează inclusiv modalitatea de a accede în funcție precum și durata „mandatului” acestora. Astfel, funcționarii publici în Republica Moldova se numesc pentru o perioadă nedeterminată. Cu titlu de excepție, legea operează cu perioade determinate în exercitarea funcției publice doar în anumite cazuri (suspendare, interimat, numirea în funcție a persoanelor care au atins vârsta de pensionare). Regulamentul, care este un act normativ ierarhic inferior, nu poate stabili derogări de la Legea nr. 158 din 04 iulie 2008.</p> <p>Reieșind din considerentul că propunerile menționate contravin cadrului legal existent, Curtea avizează negativ propunerile respective.</p>	
<p>(5) Statul de personal al Curții este aprobat de către Plenul Curții, la propunerea Președintelui Curții, în funcție de bugetul Curții.</p>	<p>Ministerul Finanțelor</p>	<p>224.</p>	<p>La art.9 alin.(5), cuvintele „în funcție de bugetul Curții” de substituit cu cuvintele „în limita bugetului aprobat”.</p>	<p>Se acceptă. Alin. (5) din art. 10 a fost modificat: „Statul de personal al Curții este aprobat de către Plenul Curții, la propunerea Președintelui Curții, în limita bugetului aprobat.”</p>
<p>[...] Articolul 11. Dispoziții tranzitorii Asistenții judiciari, alți funcționari publici și personalul tehnic angajat în Secretariatul Curții Supreme de Justiție vor fi evaluați și, după caz, reconfirmați în funcții le nou-create în cadrul Curții Supreme de Justiție după reorganizare, conform</p>	<p>CSJ</p>	<p>225.</p>	<p>Art. 11 – din textul normei respective nu este clar ce are în vedere autorul proiectului prin termenul de „reorganizare”. De fapt, Curtea Supremă de Justiție potrivit proiectului, nu se lichidează, ca persoană juridică aceasta în esență nu suferă nici o modificare. În acest sens, nu este clar ce presupune „reconfirmarea în funcții” a funcționarilor publici și a personalului tehnic (procedeu neprevăzut în Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158 din 04 iulie 2008 și Codul Muncii). Curtea amintește că stabilitatea este unul din principiile fundamentale ale serviciului public. Prin urmare, modificarea competențelor Curții, a numărului de judecători în</p>	<p>Nu se acceptă. Reforma CSJ va implica și o restructurare a Secretariatului CSJ, în urma căreia se va modifica organigrama. Drept urmare, funcționarii publici vor fi numiți în subdiviziunile nou-create sau vor fi eliberați din funcție, conform prevederilor din Legea nr. 158/2008 cu</p>

<p>prevederilor Legii nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și Codului muncii nr. 154/2003.</p>		<p>cadrul Curții, în nici o măsură nu poate afecta activitatea funcționarilor Curții.</p> <p>În sinteza propunerilor și obiecțiilor autorul cu referire la acest aspect indică că: „modificarea competențelor CSJ va avea ca efect inevitabil și reexaminarea structurii secretariatului. Or, ar putea apărea subdiviziuni noi și dispărea unele din cele existente la moment”.</p> <p>O asemenea abordare lasă impresia că autorul fie uită, fie nu cunoaște despre existența Legii nr. 158. În cazul presupusei modificări a competențelor (competențe care de altfel există la ora actuală) care ar putea atrage constituirea sau lichidarea anumitor subdiviziuni, Legea nr. 158 operează cu noțiunea de reducere a efectivului de personal. Curtea reiterează, reconfirmarea în funcția publică este un procedeu neprevăzut de lege! În ceea ce privește personalul tehnic, pretinsa modificare a competențelor CSJ afectează cumva raporturile de serviciu ale acestora?</p> <p>Curtea avizează negativ propunerea respectivă.</p>	<p>privire la funcția publică și statutul funcționarului public.</p>
<p>Articolul 12. Dispoziții finale (1) Prezentă lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. 5 alin. (1) și art. 6 alin. (1) lit. a), care se vor aplica începând cu data când actualii judecători ai Curții Supreme de Justiție vor rămâne în număr de 11.</p>	<p>CSJ</p>	<p>226.</p> <p>Art. 12 alin. (1) – în ceea ce privește intrarea în vigoare a art. 5 alin. (1) și art. 6 alin. (1), care se vor aplica începând cu data când actualii judecători ai Curții Supreme de Justiție vor rămâne în număr de 11, Curtea menționează că în conformitate cu art. 76 din Constituția Republicii Moldova, legea intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei, aceeași idee este dezvoltată la nivelul legii organice (art. 56 din Legea nr. 100). Intrarea în vigoare a unui act normativ desemnează momentul temporal în care prevederile sale încep să acționeze în câmpul social. Prin urmare, Curtea consideră că intrarea în vigoare a legii condiționată de survenirea unui eveniment viitor (cu un anumit nivel de incertitudine), este incorectă din punct de vedere al conceptului „acțiunea legii în timp”. Astfel, Curtea consideră că aspectul menționat urmează a fi revizuit de către autorul proiectului, prin</p>	<p>Se acceptă. Prevederea respectivă a fost exclusă din proiect.</p>

	CSJ	227.	<p>instituirea unei date calendaristice concrete la care legea (sau o parte din aceasta) urmează să intre în vigoare.</p>	
<p>(2) Consiliul Superior al Magistraturii:</p> <p>a) în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi va anunța concurs pentru suplinirea a 9 funcții de judecător al Curții Supreme de Justiție, în vederea selectării candidaților din rândul avocaților, procurorilor și profesorilor universitari în domeniul dreptului. Dosarele candidaților vor fi depuse la Consiliul Superior al Magistraturii în termen de o lună de la data anunțării concursului;</p> <p>b) în termen de 5 zile lucrătoare de la data în care numărul actualilor judecători ai Curții Supreme de Justiție va fi mai mic de 11, va anunța concurs în limita funcțiilor vacante destinate judecătorilor potrivit art. 6 alin.(1) lit. a).</p> <p>c) în termen de 15 zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, adoptă regulamentul cu privire la selectarea judecătorilor Curții Supreme de Justiție.</p>	CSJ	228.	<p>Art. 12 alin. (2) lit. a) – La ora actuală, din numărul total de funcții de judecător în cadrul CSJ (33), sunt ocupate 25 (dintre care 4 judecători sunt detașați în CSM – L. Gafton, P. Moraru, V. Mîcu, D. Musteață). Cum poate fi anunțat concurs pentru 9 funcții de judecător, dacă la moment vacante sunt doar 8?</p> <p>Art. 12 alin. (2) lit. c) – modalitatea de ocupare a funcțiilor de judecător este prevăzută la art. 9 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995, iar procedura de desfășurare a concursului pentru funcțiile respective, este reglementată de Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea concursului pentru suplinirea funcțiilor de judecător, de vicepreședinte și de președinte al instanței judecătorești, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 612/29 din 20 decembrie 2018. În privința judecătorilor CSJ necesită a fi instituită o procedură deosebită?</p>	<p>Se acceptă. Cifra respectivă a fost exclusă din proiect.</p> <p>Nu se acceptă. În contextul specificului acestei reforme, combinate cu evaluarea integrității judecătorilor CSJ și a candidaților la funcțiile vacante de judecător CSJ, este necesar de a crea o procedură specială, mai rapidă, pentru a evita blocajul activității CSJ.</p>
<p>(3) Curtea Supremă de Justiție:</p> <p>a) în termen de 8 luni, de la intrarea în vigoare a prezentei legi,</p>	CSJ	229.	<p>Art. 12 alin. (3) lit. b) – referitor la numirea Jurisconsultului și Secretarului General al Curții, cum vor fi aceștia numiți odată ce funcțiile respective sunt ocupate, iar autorul după cum menționează</p>	<p>Nu se acceptă. Legislația din domeniul dreptului muncii, precum și</p>

<p>va propune Consiliului Superior al Magistraturii candidații pentru funcția de președinte și, respectiv, vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție;</p> <p>b) în termen de 11 luni, de la intrarea în vigoare a prezentei legi, va aproba Regulamentul Curții Supreme de Justiție, noua organigramă și statele de personal ale Curții Supreme de Justiție și va numi Jurisconsultul și Secretarul General al Curții.</p> <p>(4) [...]</p>		<p>în nota informativă și în sinteză, doar „redenumeste” funcțiile de Șef și Șef adjunct al Secretariatului?</p>	<p>cea referitoare la funcțiile publice reglementează suficient de detaliat modul de numire în funcție drept urmare a reorganizării.</p> <p>Mențiunea cu privire la „redenumirea funcțiilor” se referă la impactul bugetar, având în vedere că nu se creează noi funcții care să necesite alocarea resurselor bugetare adiționale. A se vedea rubrica „fundamentarea economico-financiară” din nota informativă aferentă proiectului de lege.</p>
--	--	--	---

Ministru

/Semnat electronic/

Veronica MIHAILOV-MORARU